

Κείμενα/Articles

Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Const. GE. ATHANASSOPOULOS
V. DELITHEOU

A. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΕΥΡΩΠ. ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Δ. ΕΥΦΡΑΙΜΟΓΛΟΥ

Ph. MAYSTADT

E. ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ

Π. ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Πρ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Πολιτιστικά θέματα:

- Άρης ΓΑΡΟΥΦΑΛΗΣ

- Τατ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Viv. REDING

ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

+ M. ΦΡΙΝΤΜΑΝ

Γ.-Σ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Επ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ευγ.-Μ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Σοφ. ΓΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ

Αργ. Π. ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ

Πολ. ΖΑΧΑΡΑΚΗ-ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ι.Ε. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΣ

Ελ. ΚΑΡΑΜΠΟΥΡΝΙΩΤΗ

Εκδόσεις Κ.Ε.Μ.Ε.Α.

Κέντρο «Δ.Ν. ΚΑΡΛΟΣ»

A. ΚΥΡΑΓΓΕΛΟΥ

Σοφία ΛΑΤΣΟΥ

Χρ. ΜΠΑΛΤΑ

Σταμ. ΣΦΥΡΗ

Γεώργ. ΤΣΑΓΚΟΥΛΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

REVUE DE DECENTRALISATION D' ADMINISTRATION LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL

REVIEW OF DECENTRALIZATION LOCAL GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT

Δωδέκατον έτος έκδοσης

Τεύχος/Ν. 45 ΑΘΗΝΑΙ/ATHENES/ATHENS 2006

Τοις Εντευξομένοις
ή
Περί οργάνωσης εν γένει του Κράτους,
της Δημόσιας Διοίκησης
και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης:
αλγονεία¹ ή εκσυγχρονισμός;

Του κ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητού Παντείου Πανεπιστ. Κοιν. Πολιτ. Επιστ., Πανεπιστ. Αθηνών
(Επισκ.),
Ex Ch.L., U.L. Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P., Paris

Πρόσφατη (2006) έρευνα της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί γραφειοκρατίας στις Χώρες Μέλη της κατατάσσει την Ελλάδα στην κατηγορία εκείνη Χωρών, στις οποίες τα γραφειοκρατικά βάρη, τα οποία επωμίζονται εν γένει οι επιχειρηματικώς δρώντες, ανέρχονται ετησίως σε ποσοστό 6,8% ετησίως του Α.Ε.Π. (επί το πρακτικότερον: 15.000.000.000 ΕΥΡΩ...), έναντι μέσου όρου ποσοστού 3,5% για τις 25 Χώρες Μέλη της.

«Η συνομοταξία» της Ελλάδος περιλαμβάνει τις Χώρες της Βαλτικής, της Ελλάδος, την Κύπρο και την Μάλτα.

Ο αντίπους του πλέον χαμηλού ποσοστού βαρών περιλαμβάνει την Μεγάλη Βρετανία και την Φινλανδία.

Η Επιτροπή «φιλοδοξεί», αφού επιβεβαιώσει όλα τα σχετικά δεδομένα, να επιχειρήσει μείωση αυτών των βαρών μέχρι του έτους 2012 μ.Χ. σε ποσοστό 25% των σχετικών μεγεθών, πράγμα το οποίο, εάν επιτευχθεί θα οδηγήσει, με βάση αισιόδοξα σενάρια, σε αύξηση του Α.Ε.Π. της μεν ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ σε ποσοστό 1,5% ετησίως, της δε Ελλάδος κατά 2,4%.

Οι διαπιστώσεις της έρευνας θέτουν εκ νέου επί τάπητος το όλο θέμα της οργάνωσης του Ελληνικού Κράτους, της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης και της Τοπικής του Αυτοδιοίκησης.

1. Αλγονεία (algeny): ο όρος προέρχεται από τις λέξεις alchemy (αλχημεία) και genetics (γενετική) και σημαίνει την αλλαγή της ουσίας ενός όντος (κατά τον Βιολόγο Τζ. ΛΑΠΕΜΠΕΡΓΚ, Βραβείο Νόμπελ).

Οι σκέψεις και απόψεις, οι οποίες ακολουθούν πρέπει να θεωρηθούν αφ' ενός μεν ως έντιμη προσέγγιση του θέματος, αφ' ετέρου δε ως αφετηρία προβληματισμού και περαιτέρω δημιουργικών αναζητήσεων και προσεγγίσεων.

Παρά τον κίνδυνο να θεωρηθεί, λοιπόν, κοινότητα, επιχειρείται εδώ η υπόμνηση, ότι το θέμα της οργάνωσης των ανθρωπίνων Ομάδων αρχικώς και των Κρατών μεταγενεστέρως, απησχόλησε λίαν ενωρίς, και όχι μόνον τους Ειδικούς ή τους Πολιτικούς, την Ανθρωπότητα και ιδίως μετά την επινόηση των κωδίκων επικοινωνίας (αλφαβήτων), η ακριβής χρονική εμφάνιση των οποίων δεν έχει εισέτι προσδιορισθεί.

Απόρροια αυτού του αναγκαίου και επιτακτικού χαρακτήρος ενδιαφέροντος ήταν η διαμόρφωση διαφόρων πολιτειακών και διοικητικών συστημάτων διακυβέρνησης των ανθρωπίνων κοινωνιών, άλλοτε ατελών, άλλοτε βαρβάρων, άλλοτε δημοκρατικών, άλλοτε λειτουργικών, άλλοτε ατελεσφόρων, αναλόγως των κρατουσών συνθηκών σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, διεθνές επίπεδο, του επιτευχθέντος έως τότε κατά περίπτωση βαθμού πολιτισμού, των δημιουργηθεισών οικονομικών σταθερών παραμέτρων κ.ά.

Έτσι, π.χ. στον χώρο της οργάνωσης του Κράτους εν γένει και της Δημόσιας Διοίκησης γίνεται κατά περιόδους λόγος για διάφορα συστήματα, (τα οποία ειρήσθω εν παρόδω, ότι όλα έχουν ένα κοινό γνώρισμα: κανένα δεν εφαρμόζεται κατά τρόπο απόλυτο, αμιγώς), όπως π.χ. σύστημα διοικητικής οργάνωσης συγκεντρωτικό και σύστημα αποκεντρωτικό, σύστημα αυτοδιοίκησης, σύστημα διοικητικής οργάνωσης με Υπαλλήλους και σύστημα οργάνωσης με Επιτίμους Λειτουργούς, σύστημα οργάνωσης με Όργανα Μονομελή ή Συλλογικά, σύστημα Δογματικό ή Ορθολογικό και σύστημα Επαρχιακό ή Ιστορικό κ.ά.

Σε ενδεχόμενη ρητορική ερώτηση γιατί κανένα διοικητικό σύστημα δεν εφαρμόζεται αμιγώς η προσήκουσα απάντηση είναι, ότι σε μία ενδεχόμενη εφαρμογή του κατά τρόπο «απόλυτο» δεν θα ήταν δυνατή η επίτευξη των μέγιστων αναμενόμενων ωφελειών, λόγω των οίων δήποτε εγγενών αδυναμιών του, οι οποίες θα ωδηγούσαν μοιραίως σε δυσλειτουργίες, αφού είναι δεδομένο, ότι σε κάθε σύστημα απαντώνται πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Υπ' αυτή την έννοια το πράγμα οδηγεί στην αναγκαία κατά περίπτωση και αναλόγως των ισχνουσών συνθηκών επιλογή του νομιζομένου αρίστου συστήματος ή ζεύγους «αντιρρόπων» συστημάτων. Οι συνθήκες υπό τις οποίες γίνεται η επιλογή σχετίζονται με το εκάστοτε ισχύον σε κάθε Χώρα πολίτευμα, το πολιτιστικό της επίπεδο, την πληθυσμιακή και φυλετική της σύνθεση, τις παραμέτρους της διεθνούς συγκυρίας, την οικονομική της ευμάρεια, τα εθνικά «οράματα», κ.ά.

Εξυπακούεται, ότι η άπαξ γενομένη επιλογή δεν ισχύει διηνεκώς, της διάρκειας εφαρμογής της εξαρτωμένης υπό πλήθους αδήλων παραγώ-

ντων, φυσικών γεγονότων, οικονομικών κρίσεων, πολέμων, μεταναστεύσεων, εντάξεων σε Διεθνείς Οικονομικούς, Πολιτιστικούς και Πολεμικούς Οργανισμούς κ.ά.

Εξ όλων των εφαρμοσθέντων μέχρι τούδε διοικητικών συστημάτων εκείνα της Αποκέντρωσης και της Αυτοδιοίκησης φέρονται ως τα πλέον προτιμώμενα, ιδίως υπό Κρατών και Κοινωνιών Αντικυβερνητικού Τύπου.

Επισημαίνεται εν προκειμένω, ότι τα θέματα του επιλεγέντος κατά περίπτωση διοικητικού συστήματος και προκειμένου περί Ελλάδος τα θέματα της Αποκέντρωσης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Δημόσιας εν γένει Διοίκησης, ενέχουν αφ' εαυτών ιδιαίτερη σημασία. Η σημασία τους όμως αυτή προσλαμβάνει διαστάσεις μεγαλύτερες κατά περιόδους, λόγω ειδικωτέρων συνθηκών, υπό τις οποίες διατελεί μία Χώρα. Και η Χώρα μας κατ' αυτάς «διατελεί» υπό ειδικές συνθήκες, για πολλούς και ποικίλλους λόγους. Ενδεικτικώς:

Η Αποκέντρωση εν γένει της κρατικής διοικητικής μηχανής, παρά το γεγονός, ότι αποτελεί συνταγματική επιταγή και όνειρο δεκαετιών δεν έχει ολοκληρωθεί για πολλούς λόγους, μεταξύ των οποίων δεν προέχουν πάντοτε λόγοι αδυναμίας αντικειμενικοί, αλλά λόγοι πολιτικών επιλογών προς την κατεύθυνση της μη πλήρους εφαρμογής του θεσμού, παρά τα αντιθέτως δηλούμενα εδώ και τα συμβαίνοντα αλλαχού, όπου οι αντίστοιχοι μηχανισμοί εφαρμόζονται λυσίτελως από μακρόν (π.χ. Γαλλία, Ιταλία, κ.ά.)

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, Α' και Β' βαθμού, δεν ηντύχησε πάντοτε να έχει καλλίτερη μοίρα. Η Χώρα μας, η οποία «συνέλαβε» προ πολλών εκατονταετηρίδων την Ιδέα της, παλινδρομούσα εγκατέλειψε κατά περιόδους στην τύχη του τον Α' βαθμό και μόλις προ τινός «ηυδόκησε» να ασχοληθεί με τον Β'.

Η επιχειρηθείσα προ τινος νέα αναθεώρηση των σχετικών διατάξεων του ισχύοντος Συντάγματος είναι ενισχυτική αυτών των απόψεων.

Η Δημόσια εν γένει Διοίκηση «ακολουθεί» συνήθως την μοίρα των προηγούμενων θεσμών.

Οι πρόσφατες «κατεπείγουσες» ρυθμίσεις της Κυβέρνησης και οι «εν θερμώ» εξαγγελίες εν συνεχεία της Αντιπολίτευσης για διάφορα θέματα της Δημόσιας Διοίκησης, (μεταξύ των οποίων και εκείνο της περιφερειακής της διάστασης) καταδεικνύουν το πρόβλημα «δυσλειτουργίας» της, το οποίο κατά τα φαινόμενα εμφανίζεται και ως οξύ και ως προκαλούν σειρά παρενεργειών στην εν γένει ζωή της Χώρας.

Έτσι, δεν είναι τυχαίο το γεγονός, ότι Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ανέφερε σε Εισηγητική Έκθεση νόμου, του Ν. 2839, και τα ακόλουθα, τα οποία ενισχύουν τις αναφερθείσες προηγούμενες σκέψεις:

«Αποτελεί κοινό τόπο η διαπίστωση της ανάγκης για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα του Δημόσιου Τομέα...».

«Η επιτυχία της οίας δήποτε μεταρρυθμιστικής προσπάθειας προϋποθέτει απαλλαγή της Δημόσιας Διοίκησης από την εσωστρέφειά της... Οι άξονες των αλλαγών στην Δημόσια Διοίκηση επιβάλλεται να αναζητηθούν και να ανευρεθούν μέσα σε κλίμα συνεργασίας, επικοινωνίας και αποδοχής, όχι μόνον μεταξύ των Πολιτικών Κομμάτων, αλλά και μεταξύ όλων των νομιμοποιούμενων Φορέων της Κοινωνίας (Δημοσίων Υπαλλήλων, Χρηστών των δημοσίων υπηρεσιών, Συνδικαλιστικών Εκπροσώπων, Παραγωγικών Τάξεων κ.ά). Στόχος πρέπει να είναι η αξιοποίηση όλων των συμπερασμάτων και προτάσεων της θεωρίας με αυξημένη κοινωνική νομιμοποίηση».

«Πέραν αυτών δημιουργείται παρά τω Υπουργείω Ε.Δ.Δ. και Α. Συμβουλευτικό Όργανο, το Εθνικό Συμβούλιο Διοικητικής Μεταρρύθμισης..., στο οποίο θα εισάγονται για συζήτηση και έκφραση γνώμης, οι προτάσεις του Υπουργού Ε.Δ.Δ. και Α., που αφορούν σε μείζονος σημασίας παρεμβάσεις στην Δημόσια Διοίκηση. Στο Συμβούλιο θα μετέχουν Εκπρόσωποι των εν τη Βουλή Κομμάτων, Κοινωνικών και Οικονομικών Φορέων κ.ά....».

Εξ άλλου, προ μηνός ο Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ομιλών σε Συνέδριο του ECONOMIST υπεγράμμισε, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

«Μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που έχουμε να αντιμετωπίσουμε σε ό,τι αφορά την αναβάθμιση της ποιότητας της Δημοκρατίας και σε ό,τι αφορά επίσης στη χρησιμοποίηση των νέων τεχνολογιών και ιδίως της ψηφιακής τεχνολογίας για την ποιότητα της δημοκρατίας, είναι η μετατροπή των σχέσεων Κράτους και Πολίτη, στη βάση του γεγονότος, ότι ο Πολίτης πρέπει να πάψει να είναι ένας παθητικός δέκτης των υπηρεσιών ή και συμπεριφορών της Δημόσιας Διοίκησης και πρέπει να μετατραπεί σε ενεργό συμμετέχο στην όλη διοικητική διαδικασία προς δύο κατευθύνσεις».

«Από τη μία πλευρά να μπορεί ο πολίτης να έχει πρόσβαση όχι μόνο στην πληροφορία τη διοικητική την οποία δικαιούται, αλλά να μπορεί να έχει πρόσβαση ακόμη και στην έκδοση των διοικητικών εκείνων πράξεων, που η ίδια η τεχνολογία επιτρέπει χωρίς την παρέμβαση των κλασικών μεθόδων των δημοσίων υπαλλήλων που ξέρουμε μέχρι σήμερα».

«Και η δεύτερη κατεύθυνση είναι να μπορεί ο πολίτης -και εδώ ακριβώς θα είναι η αναβάθμιση της ποιότητας της Δημοκρατίας- ταυτόχρονα μέσα από τη διαφάνεια να μεταστεί σε έναν ελεγκτή της νομιμότητας και της διαφάνειας της ίδιας της διοικητικής μηχανής. Να μπορεί δηλαδή χρησιμοποιώντας την τεχνολογία και την ίδια την ψηφιακή τεχνολογία να έχει την πληροφόρηση που θέλει, αλλά να ελέγχει και εκείνο το οποίο δικαιούται να ελέγχει με βάση τους ελεγκτικούς μηχανισμούς, που μπορούμε να έχουμε, όταν και στο μέτρο που η ψηφιακή τεχνολογία το επιτρέπει».

Εξ άλλου, η φύση των εφαρμοσθεισών ή προταθεισών κατά καιρούς λύσεων επί θεμάτων Αποκέντρωσης, Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Δημόσιας Διοίκησης εν γένει, συνήθως αποσπασματικών και μη εντασσομένων σε ένα ευρύ, συνεκτικό, λειτουργικό, τελεσφόρο πλέγμα πολιτικών και μέτρων, αναιρεί τις όντως ευγενείς προθέσεις των Εισηγητών τους, και κάθε άλλο, παρά ωδήγησε σε επιθυμητά αποτελέσματα. Η συνεχής τροποποίηση των συναφών ρυθμίσεων (νομοθετικού και διοικητικού χαρακτήρα), η ατελής εφαρμογή κατά περιόδους των σχετικών διατάξεων και η παρατηρούμενη, ενίοτε, από Κρατικά Όργανα ή Όργανα των Τοπικών Δομών αδράνεια περί την εφαρμογή των κειμένων νόμων, κάθε άλλο παρά οδηγούν στην «παραγωγή» «διοικητικού» εν γένει έργου, τόσον αναγκαίου, ιδία σήμερα.

Τα εν λόγω φαινόμενα όμως δεν επιτρέπεται να συνεχίζονται. Η εν γένει κατάσταση της Χώρας και η διεθνής συγκυρία, υπό την οποία αυτή «ζει» και «κινείται», υπό το καθεστώς των Συνθηκών Μάαστριχτ, Άμστερνταμ και Νίκαιας, επιτάσσουν άλλους ρυθμούς, πλέον εναρμονισμένους, πλέον λυσιτελείς, πλέον τολμηρούς (μετά συνέσεως...).

Και πρέπει να υπομνησθεί, ότι πέραν της καλώς εννοούμενης εξυπηρέτησης των Πολιτών επί θεμάτων τρέχοντος διοικητικού χαρακτήρος, η ορθολογικώς οργανωμένη και αρτίως λειτουργούσα Δημόσια Διοίκηση υπό καθεστώς πλήρους Αποκέντρωσης και η Τοπική Αυτοδιοίκηση, αποτελούν *condicio sine qua non* σημαντικών θεμάτων, όπως π.χ. η Ανάπτυξη με την ευρεία έννοια του όρου (οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική κ.λ.) και σε όλα, υπό έποψη χώρου, τα επίπεδά της (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό) κ.ά. Και επ' αυτού η σχετική έρευνα της Επιτροπής της Ε.Ε. είναι κατηγορηματική.

Η περίπτωση των Διοικητικών Περιφερειών άλλων Χωρών, π.χ. της Γαλλίας είναι εν προκειμένω ιδιαίτερος χαρακτηριστική, δεδομένου, ότι πέραν της παραγωγής διοικητικού έργου η «εμπλοκή» τους σε αναπτυξιακά θέματα είναι εξόχως σημαντική, ως καταδεικνύεται και εκ του γεγονότος της άντλησης ιδιαίτερος σημαντικών πόρων εκ της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Υπ' αυτή την έννοια, λοιπόν, και λαμβανομένων σοβαρώς υπ' όψει των διεθνών συνθηκών και συγκυριών σκληρού μεταξύ Κρατών και Κοινωνιών και Οικονομιών ανταγωνισμού πάσης μορφής, υφής, έκτασης και έντασης, είναι προφανές, ότι ο εν γένει αληθής, πλήρης και ουσιαστικός εκσυγχρονισμός των Αποκεντρωτικών Δομών, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Δημόσιας Διοίκησης της Χώρας, παρίσταται υπέρ πάσαν άλλην εποχήν κατεπείγων και αναγκαίως, ανεξαρτήτως «πολιτικού κόστους» των Ιθυνόντων, «απολειών ισχύος» των Πολιτικών Κομμάτων και «θυσιών» του Κοινωνικού Συνόλου ή των μεμονωμένων Ατόμων.

Αλλά προς ποία κατεύθυνση πρέπει να δρομολογηθούν οι οίες δήποτε αλλαγές, οι εκσυγχρονισμοί, οι καινοτόμες πρωτοβουλίες;

Είναι κοινώς παραδεκτό, ότι σειρά ρυθμίσεων και μέτρων ωδήγησε κατά το τελευταίο διάστημα στην εμπέδωση της άποψης, ότι η Αποκέντρωση της Κρατικής Διοίκησης ευρίσκεται «εν τω περατούσθαι», μη ολοκληρωθείσα εισέτι για πολλούς λόγους.

Ενδεικτικώς αναφέρονται εδώ σχετικά πρόσφατα νομοθετήματα, όπως: Ν. 3242/2004 Ρυθμίσεις για την οργάνωση και λειτουργία της Κυβέρνησης και τους Ο.Τ.Α. Ν. 3250/2004 Μερική απασχόληση στο Δημόσιο, στους Ο.Τ.Α. και στα Ν.Π.Δ.Δ. Ν. 3274/2004 Οργάνωση και λειτουργία των Ο.Τ.Α. και των Ν.Α. Π.Δ. 164/2004 Ρυθμίσεις για τους Εργαζομένους με συμβάσεις ωρισμένου χρόνου στον Δημόσιο Τομέα. Ν. 3260/2004 Ρυθμίσεις του συστήματος προσλήψεων και θεμάτων Δημοσίας Διοίκησης. Ν. 3320/2005 Ρυθμίσεις θεμάτων Προσωπικού Δημοσίου, Ν.Π. Δημοσίου Τομέα και Ο.Τ.Α. κ.ά.

Τουτ' αυτό δύναται να λεχθεί βασίμως και περί των επελθουσών αλλαγών εντός του πεδίου των Τοπικών Δομών (Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ βαθμού κ.λ.).

Εν προκειμένω, όμως τα περιθώρια νέων αλλαγών και εισαγωγής νέων καινοτόμων διοικητικών μηχανισμών και δραστηριοτήτων πρέπει να θεωρηθούν μη εξαντληθέντα.

Όλος ενδεικτικώς και λαμβανομένης υπ' όψει της ιδιαίτερης σημασίας και της αποστολής π.χ. των Τοπικών Δομών συνεχώς διευρυνόμενη εντός των Χωρών Δυτικού Τύπου, επισημαίνονται τα εξής (η σειρά αναφοράς δεν σχετίζεται και με παράλληλη αξιολόγησή τους):

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση προσφέρεται περισσότερο από ό,τι το Κεντρικό Κράτος, λόγω του μεγέθους των Πολιτικών και Διοικητικών της Μονάδων για την εμπλοκή της σε θέματα τοπικής ανάπτυξης, για την πειραματική (σε πρώτη φάση) εισαγωγή συμμετοχικών διαδικασιών και μεγαλύτερης σε έκταση και καλλίτερης σε ποιότητα ενεργού δράσης των Πολιτών, επί σκοπώ παραγωγής καλλιτέρου τοπικού εν γένει έργου κ.ά.

Τα πλεονεκτήματα εν προκειμένω της Τοπικής Δομής συμπορούνται στο μικρό μέγεθος των Διοικητικών Μονάδων, στην εγγύτητα της Δομής σε σχέση με τους Πολίτες και στον νέο πρόσθετο ρόλο της Τοπικής Δομής ως μοχλού της τοπικής ενδογενούς κ.ά. μορφών ανάπτυξης.

Με δεδομένη την ελλιπή λειτουργία συμμετοχικών μηχανισμών σε επίπεδο Τοπικών Δομών στην Χώρα μας σημειώνονται τα ακόλουθα εν σχέσει με τα ισχύοντα σε άλλες Χώρες Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

Αυστρία

Προβλέπονται υπό των Καταστατικών Λειτουργίας κάθε πόλης τοπικά δημοψηφίσματα αποφασιστικού ή συμβουλευτικού χαρακτήρος.

Ακόμη οι Πολίτες δικαιούνται να καταθέτουν στα Δημοτικά Συμβούλια τις απόψεις τους για τα τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα, προβλέπεται η διενέργεια ερευνών κοινής γνώμης επί τοπικών υποθέσεων κ.ά.

Βέλγιο

Βάσει συνταγματικής επιταγής (άρθρ. 41) τα ζητήματα τοπικού ενδιαφέροντος είναι δυνατόν να αποτελέσουν αντικείμενο λαϊκής διαβούλευσης σε επίπεδο Δήμου ή Επαρχίας, προβλέπεται η δυνατότητα των Δημοτικών Συμβουλίων να αποφασίζουν την διεξαγωγή τοπικών δημοψηφισμάτων είτε εξ οικείας πρωτοβουλίας, είτε κατόπιν αιτήματος Πολιτών (υπό προϋποθέσεις) κ.ά.

Γαλλία

Βάσει συνταγματικής επιταγής (άρθρ. 72-1) προβλέπεται η διενέργεια υπό Δημοτικών Συμβουλίων δεσμευτικού χαρακτήρος ως προς το αποτέλεσμα τοπικών δημοψηφισμάτων, η δημιουργία, βάσει νόμου του έτους 2002 μ.Χ. περί της Δημοκρατίας της Εγγύτητας, Συνοικιακών Συμβουλίων, Μεικτών Συμβουλευτικών Επιτροπών εξ Αιρετών και Εκπροσώπων Τοπικών Κοινωνικών Οργανώσεων κ.ά. για την διαχείριση τοπικών υποθέσεων κ.ά.

Γερμανία

Προβλέπεται υπό όλων των Ομοσπόνδων Κρατιδίων, πλην εκείνου του Βερολίνου, η δυνατότητα διενέργειας τοπικών δημοψηφισμάτων των οποίων οι γενικές αρχές διενεργείας καθορίζονται υπό ρυθμίσεων των Δημοτικών Κωδίκων. Η πρωτοβουλία για την διενέργεια τοπικού δημοψηφίσματος είναι δυνατόν να προέλθει οίκοθεν υπό του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου ή του ποσοστού 15% των εγγεγραμμένων στους οικείους εκλογικούς καταλόγους, ενώ τα θέματά του προσδιορίζονται περιοριστικώς υπό του νόμου.

Πέραν αυτών, προβλέπεται η συμμετοχή Πολιτών ως Συμβούλων σε διάφορες Επιτροπές των Δημοτικών Συμβουλίων, η σύσταση ειδικών Συμβουλίων για διάφορες Ομάδες πληθυσμού (Νέων, Ηλικιωμένων, Αλλοδαπών κ.ά.) κ.ά.

Δανία

Δεν προβλέπεται ρητώς η δυνατότητα διενέργειας τοπικών δημοψηφισμάτων, αλλά τα κατά τόπους Δημοτικά Συμβούλια έχουν την ευχέρεια λήψης σχετικής απόφασης.

Λειτουργούν User Boards, Συμβούλια Χρηστών των δημοτικών υπηρεσιών κ.ά.

Εσθονία

Δεν προβλέπεται η δυνατότητα διενέργειας τοπικών δημοψηφισμάτων. Οι Πολίτες έχουν την ευχέρεια προτάσεων τροποποίησης προσχεδίων δημοτικών προϋπολογισμών κ.ά.

Ισλανδία

Προβλέπονται τοπικά δημοψηφίσματα επί θεμάτων μετονομασίας πόλεων, οδών κ.ά.

Οι Πολίτες έχουν την ευχέρεια να υποβάλουν διάφορες προτάσεις στις Δημοτικές Αρχές κ.ά.

Ισπανία

Προβλέπεται η διενέργεια υπό Δημοτικών Αρχών τοπικών δημοψηφισμάτων, κατόπιν εγκρίσεως της Κεντρικής Κυβέρνησης, επί θεμάτων Ο.Τ.Α.

Προβλέπεται η συμμετοχή Πολιτών και Εκπροσώπων Κοινωνικών Οργανώσεων σε Επιτροπές συνιστώμενες υπό των Δημοτικών Συμβουλίων κ.ά.

Ιταλία

Προβλέπεται (Ν. 142/1990, Α. 267/2000) η δυνατότητα διενέργειας τοπικού δημοψηφίσματος. Η πρωτοβουλία είναι δυνατόν να προέρχεται οίκοθεν υπό των Δημοτικών Αρχών ή από Ομάδες Πολιτών εγγεγραμμένων στους οικείους εκλογικούς καταλόγους.

Λειτουργεί ειδική Υπηρεσία προστασίας των δικαιωμάτων των Δημοτών υπό τον τίτλο «Συνήγορος των Δημοτών».

Κύπρος

Προβλέπεται υπό νόμον η δυνατότητα διενέργειας υπό Δημοτικών Αρχών τοπικών δημοψηφισμάτων επί θεμάτων σύστασης, κατάργησης, συνένωσης Δήμων.

Λεττονία

Δεν προβλέπεται η δυνατότητα διενέργειας τοπικών δημοψηφισμάτων.

Λιθουανία

Ομοίως ως άνω.

Λουξεμβούργο

Προβλέπεται η δυνατότητα διενέργειας τοπικών δημοψηφισμάτων. Η πρωτοβουλία ανήκει τόσο σε Δημοτικές Αρχές, όσο και σε Ομάδες Πολιτών εγγεγραμμένων στους οικείους εκλογικούς καταλόγους.

Μάλτα

Προβλέπεται η διενέργεια τοπικών δημοψηφισμάτων τη πρωτοβουλία Πολιτών.

Μεγάλη Βρετανία

Με Local Government Act προβλέπεται η διενέργεια τοπικού δημοψηφίσματος.

Λειτουργούν σε ωρισμένους Δήμους User Boards, Συμβούλια Χρηστών των δημοτικών υπηρεσιών.

Ειδικώς, πρωτοβουλία του Δημάρχου της περιοχής Μείζονος Λονδίνου, οργανώνεται άπαξ του έτους δημόσια συζήτηση επί τοπικών θεμάτων, ενώ ο Δήμαρχος «λογοδοτεί» δύο φορές κατ' έτος στους Δημότες κατά την «ώρα του Δημάρχου».

Λειτουργεί Συνήγορος των Δημοτών.

Ολλανδία

Προβλέπονται τοπικά δημοψηφίσματα τη πρωτοβουλία Επιτροπής Πολιτών τοπικών υποθέσεων.

Πολίτες έχουν την ευχέρεια συμμετοχής σε Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου είτε μέσω εκλογής, είτε επ' αμοιβή.

Έχει τεθεί σε λειτουργία ειδικό πρόγραμμα υπό τον τίτλο Interactive Government (Διαδραστική Διακυβέρνηση), βάσει του οποίου είναι δυνατή η εκχώρηση σε Κοινωνικές Οργανώσεις συναφών αρμοδιοτήτων και πόρων.

Ουγγαρία

Προβλέπεται η διενέργεια τοπικών δημοψηφισμάτων με απόφαση Δημοτικών Συμβουλίων. Την απόφαση είναι δυνατόν να προκαλέσουν Μέλη αυτών των Συμβουλίων, εγγεγραμμένοι σε οικείους εκλογικούς καταλόγους Πολίτες κ.ά. Για την εγκυρότητα του αποτελέσματος είναι αναγκαία η συμμετοχή στο τοπικό δημοψήφισμα του 1/2 του συνόλου των τοπικών εκλογέων.

Πολωνία

Η διενέργεια τοπικών δημοψηφισμάτων προβλέπεται υπό του ισχύοντος Συντάγματος (άρθρο 170), πρωτοβουλία του Δημοτικού Συμβουλίου ή ποσοστού των τοπικών εκλογέων.

Επιτρέπεται η συμμετοχή Πολιτών σε Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου.

Πορτογαλλία

Η διενέργεια τοπικών δημοψηφισμάτων επιτρέπεται βάσει συνταγματικής ρύθμισης (άρθρο 240). Δικαίωμα πρότασης διενέργειας τοπικών δημοψηφισμάτων έχουν Δημοτικοί Σύμβουλοι, εγγεγραμμένοι εκλογείς σε τοπικούς καταλόγους κ.ά.

Εάν στην σχετική διαδικασία συμμετάσχει ποσοστό εκλογέων μεγαλύτερο του 50% τότε το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος είναι δεσμευτικό για τους Ο.Τ.Α.

Προβλέπεται η σύγκλιση λαϊκών συνελεύσεων.

Σλοβακία

Προβλέπεται υπό του ισχύοντος Συντάγματος η διενέργεια τοπικών δημοψηφισμάτων, είτε πρωτοβουλία του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου, είτε τοπικών εκλογέων. Υπό προϋποθέσεις δεσμευτικού χαρακτήρος.

Προβλέπεται η συμμετοχή Πολιτών σε Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου.

Σλοβενία

Το ισχύον Σύνταγμα (άρθρο 139) προβλέπει την διενέργεια τοπικών δημοψηφισμάτων, κατόπιν προτάσεων Δημοτικών Συμβουλίων.

Σουηδία

Προβλέπεται η διενέργεια τοπικών δημοψηφισμάτων βάσει νόμου, η δε σχετική πρωτοβουλία ανήκει τόσο στο Δημοτικό Συμβούλιο, όσο και σε τοπικούς εκλογείς.

Προβλέπεται η δυνατότητα συμμετοχής Πολιτών σε Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου με σχετική απόφασή του.

Λειτουργούν User Boards, Συμβούλια Χρηστών υπηρεσιών του Δήμου κ.ά.

Τσεχία

Τοπικά δημοψηφίσματα προβλέπονται υπό ειδικής Νομοθετικής Πράξης (298/1991). Η σχετική πρόταση είναι δυνατόν να προέρχεται ακόμη και από 1 Δημότη, εάν αυτή υποστηριχθεί εν συνεχεία υπό ποσοστό 6% Δημοτών (6% κ.ά.).

Προβλέπονται (Δημοτικές) Επιτροπές Γειτονιάς.

Φινλανδία

Προβλέπεται η διενέργεια τοπικών δημοψηφισμάτων βάσει νόμου. Η σχετική πρωτοβουλία είναι δυνατόν να προέρχεται είτε εκ Δημοτικών Συμβουλίων, είτε εκ Δημοτών (5% των τοπικών εκλογέων).

Με αποφάσεις Δημοτικών Συμβουλίων είναι δυνατός ο διορισμός Πολιτών σε διάφορες Επιτροπές κ.ά.

Πέραν αυτών, επί του θέματος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προτείνονται και τα εξής:

Ως όριο ηλικίας για εκλογή σε θέση Αιρετού Κοινότητας-Δήμου μπορεί να ορισθεί το 18ο έτος, όπως ισχύει στην Ισπανία.

Ο υποψήφιος για κατάληψη θέσης μέλους Κοινοτικού ή Δημοτικού Συμβουλίου πρέπει να διαμένει στην έδρα της Κοινότητας ή του Δήμου, για εννόητους λόγους.

Κατ' εξαίρεση μπορεί να προβλεφθεί ρύθμιση Μέλη του Συμβουλίου, μέχρι ποσοστού του 1/5, να μη διαμένουν στην έδρα της οικείας Κοινότητας ή Δήμου.

Η διάρκεια θητείας των Αιρετών είναι σκόπιμο να παραμείνει στην Ελλάδα ως έχει (4 έτη) και να μη αυξηθεί (ως συμβαίνει σε άλλες Χώρες, π.χ. Γαλλία).

Το ισχύον σύστημα άμεσης εκλογής των Αιρετών κρίνεται επιτυχές, άρα δεν συντρέχει λόγος εφαρμογής άλλων προτύπων (π.χ. του ισπανικού: έμμεση εκλογή).

Επί του θέματος των ασυμβιβάστων δραστηριοτήτων των Αιρετών προς το αναλαμβανόμενο τοπικό λειτουργήμα κρίνεται σκόπιμη η τυχόν διεύρυνση του κύκλου δράσεων, τις οποίες δεν θα πρέπει να ασκεί ο τοπικός Αιρετός, κατά την διάρκεια της σχετικής εντολής, χωρίς βεβαίως να υιοθετηθεί το βελγικό σύστημα, το οποίο εισάγει μεγάλο, και ίσως χωρίς νόημα, αριθμό ασυμβιβάστων δράσεων προς το λειτουργήμα για τους τοπικούς Αιρετούς.

Πρέπει να ρυθμισθεί από το Κράτος το θέμα της χρηματοδότησης παρά του Κράτους της προεκλογικής εκστρατείας των Αιρετών, ανεξαρτήτως του γεγονότος εάν αυτοί είναι μεμονωμένοι υποψήφιοι ή ενταγμένοι σε κομματικούς ή ανεξάρτητους συνδυασμούς.

Βάση για την χρηματοδότηση μπορεί να είναι ο αριθμός των τελικών ψήφων μεμονωμένων υποψηφίων ή συνδυασμών, το μέγεθος του Ο.Τ.Α. κ.ά.

Επί του θέματος επισημαίνεται, ότι δεν ακολουθείται ομοιόμορφη πολιτική, ούτε υφίσταται σαφές νομικό καθεστώς στις Χώρες Μέλη της Ε.Ε. (πλην π.χ. Σουηδίας, όπου εκ του νόμου ενισχύονται οικονομικά τα Κόμματα, των οποίων οι υποψήφιοι εξελέγησαν).

Κατά την CDRL το θέμα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο συστηματικής μελέτης, με θέσπιση συγκεκριμένων, σαφών και αυστηρών διατάξεων, αναλόγων εκείνων που διέπουν την εκλογή εθνικών εκπροσώπων (Βουλευτών), οι δε τομείς, που πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής εστιάζονται στις χρηματοδοτήσεις των τοπικών υποψηφίων από ιδιώτες, στην κατανομή κονδυλίων από Δομές του εν γένει Δημόσιου Τομέα, στους κανόνες διαφάνειας για την χρηματοδότηση παρ' οίον δήποτε μεμονωμένων υποψηφίων ή συνδυασμών, στην καθιέρωση ανώτατου εμφανούς ορίου εκλογικών δαπανών, στην συγκρότηση ελεγκτικών διαδύβλητων μηχανισμών κ.ά.

Κρίνεται αναγκαία η εισαγωγή διαδικασίας δήλωσης υπό των υποψηφίων προς ανάληψη τοπικών αιρετών αξιωμάτων των ειδικότερων ενδιαφερόντων τους, επαγγελματικών, οικονομικών κ.ά. και δέσμευσης τους, ότι κατά την διάρκεια της συγκεκριμένης εντολής θα απέχουν συναφών δράσεων επί ποινή έκπτωσης εκ του αξιώματος (όπως π.χ. ισχύει στο Βέλγιο).

Κρίνεται αναγκαία η αποφυγή σύμπτωσης περισσότερων της μίας εντολής στο αυτό πρόσωπο, δεδομένου, όπως κατέδειξε η διεθνής πρακτική, η κατοχή περισσότερων του ενός αιρετών αξιωμάτων δημιουργεί σειρά πρακτικών και τεχνικών προβλημάτων, ενίοτε ιδιαίτερος δυσεπίλυτων.

Για την ελληνική πραγματικότητα θεωρούνται απρόσφορα τόσο το σύστημα της Γαλλίας, το οποίο επιτρέπει την ανάληψη δύο εντολών, όσο και της Ισπανίας, το οποίο επιτρέπει, εφ' όσον δεν το αποκλείει ρητώς, την ανάληψη περισσότερων εντολών (δύο, τριών κ.ά.).

Οι τοπικοί Αιρετοί ενίοτε στερούνται ειδικών γνώσεων περί τα θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Επομένως, η δημιουργία μηχανισμών επιμόρφωσής τους πριν από την ανάληψη των καθηκόντων τους είτε από το οικείο Υπουργείο, είτε από την ΚΕΔ ΚΕ, είτε από Πολιτικούς Σχηματισμούς, είτε από ανεξάρτητα Επιμορφωτικά Κέντρα κρίνεται απαραίτητη. Η διεθνής εμπειρία επί του θέματος είναι σημαντική για την εισαγωγή ανάλογων μηχανισμών στην Ελλάδα.

Οι ευθύνες απασχόλησης των Ελλήνων Τοπικών Αιρετών πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο συνολικής και συστηματικής μελέτης και ρύθμισης με βάση ανάλογα πρότυπα, ισχύοντα σε άλλες Χώρες.

Τυχόν διαφοροποιήσεις μεταξύ Αιρετών προερχόμενων εκ Κρατικών Υπηρεσιών, Δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων και Ιδιωτικών

Μονάδων πρέπει να εκλείβουν, διότι δημιουργούν άνισες συνθήκες απασχόλησης επί ιδίων περιπτώσεων.

Η παράλληλη επαγγελματική δραστηριότητα τοπικών Αιρετών διαρκούσης της εντολής θα πρέπει να ανασταλεί, τόσο για το ενδεχόμενο σύγκρουσης συμφερόντων, όσο και για πρακτικούς λόγους (αδυναμία αποτελεσματικής άσκησης των καθηκόντων της εντολής κ.ά.).

Εάν η αναστολή δεν είναι εφικτή, τότε:

Τίως είναι σκόπιμη η εισαγωγή του ισπανικού συστήματος, όπου ο τοπικός Αιρετός δικαιούται να ασχολείται επαγγελματικώς κατά το δοκούν, αλλά ο χρόνος αυτός δεν είναι δυνατό να υπερβαίνει το 20% του επισημως εβδομαδιαίου εργασίου χρόνου, ή

Τίως είναι σκόπιμη η καθιέρωση ειδικής άδειας στους τοπικούς Αιρετούς σε έκτακτες περιπτώσεις τη αιτήσει τους, όπως ισχύει αλλά μόνον για Δημάρχους και Αντιδημάρχους στην Γαλλία.

Σε σχέση με μισθούς και αποζημιώσεις των τοπικών Αιρετών συνιστάται η μελέτη των συστημάτων Βελγίου, Ισπανίας, Κάτω Χωρών, τα οποία προβλέπουν τοπικούς Αιρετούς πλήρους και μερικής απασχόλησης: οι πρώτοι λαμβάνουν μηνιαίο μισθό, οι δεύτεροι ειδική αποζημίωση, μικρότερη εννοείται του μισθού των άλλων.

Ακόμη, πρέπει να αναζητηθεί λύση για καταβολή αποζημιώσεων και σε Κοινοτικούς και Δημοτικούς Συμβούλους για την συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις των Οργάνων. Τα ποσά πρέπει να καλύπτουν τα οδοιπορικά έξοδα, δαπάνες διαμονής, έξοδα προετοιμασίας κ.ά.

Επί του ισχύοντος συστήματος συνταξιοδότησης των τοπικών Αιρετών στην Ελλάδα διατυπώνεται η άποψη διατήρησής του.

Τέλος, σε σχέση με την συμμετοχή και εκπροσώπηση των φύλων στα τοπικά αιρετά Όργανα διατυπώνεται η άποψη καθορισμού αναλογικότερων ποσοστώσεων και παρότρυνση των Γυναικών για ενεργότερη συμμετοχή τους στις δράσεις των Τοπικών Δομών, με θέσπιση ειδικών κινήτρων κ.ά.

Όλα αυτά βεβαίως «λειτουργούν» και «προάγουν» τους σχετικούς θεσμούς στα πλαίσια της Διοικητικής Αποκέντρωσης και ιδίως ως προς τις αναπτυξιακές τους δραστηριότητες, δραστηριότητες υπό τις σημερινές συνθήκες μάλλον επείγουσες, υπό την προϋπόθεση, ότι η «πολιτική βούληση» είναι διατεθειμένη να τηρήσει «αταλάντευτη γραμμή» στήριξης τους, ανεξάρτητη από βραχυχρόνιες «ζημιές» και «πολιτικό κόστος» και ότι θα λάβει όλα εκείνα τα αναγκαία μέτρα για την επιτυχία του όλου εγχειρήματος του διοικητικού εκσυγχρονισμού (της μείωσης του αριθμού των Περιφερειών περιλαμβανομένης ...) «με σύνεση και τόλμη»...¹

1. Άλλα στοιχεία βλ. εν εκτάσει στα: Κωνσ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση: Ελλάδα, Χώρες Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόμοι Α' και Β'. Η' έκδοση. Αθήνα, 2005.

Η σύγχρονη ψηφιακή τεχνολογία εργαλείο πάταξης της γραφειοκρατίας

Του Καθηγητού **Πρ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ**
Υπουργού Εσωτερ., Δημ. Διοίκ. και Αποκέντρωσης,
Βουλευτού

Μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που έχουμε να αντιμετωπίσουμε σε ό,τι αφορά την αναβάθμιση της ποιότητας της δημοκρατίας και σε ό,τι αφορά επίσης στη χρησιμοποίηση των νέων τεχνολογιών και ιδίως της ψηφιακής τεχνολογίας για την ποιότητα της δημοκρατίας, είναι η μετατροπή των σχέσεων κράτους και πολίτη, στη βάση του γεγονότος, ότι ο πολίτης πρέπει να πάψει να είναι ένας παθητικός δέκτης των υπηρεσιών ή και συμπεριφορών της Δημόσιας Διοίκησης και πρέπει να μετατραπεί σε ενεργό συμμετοχό στην όλη διοικητική διαδικασία προς δύο κατευθύνσεις.¹

Από τη μια πλευρά να μπορεί ο πολίτης να έχει πρόσβαση όχι μόνο στην πληροφορία τη διοικητική την οποία δικαιούται, αλλά να μπορεί να έχει πρόσβαση ακόμη και στην έκδοση των διοικητικών εκείνων πράξεων που η ίδια η τεχνολογία επιτρέπει χωρίς την παρέμβαση των κλασικών μεθόδων των δημοσίων υπαλλήλων που ξέρουμε μέχρι σήμερα.

Και η δεύτερη κατεύθυνση είναι να μπορεί ο πολίτης -και εδώ ακριβώς θα είναι η αναβάθμιση της ποιότητας της δημοκρατίας- ταυτόχρονα μέσα από τη διαφάνεια σε έναν ελεγκτή της νομιμότητας και της διαφάνειας της ίδιας της διοικητικής μηχανής. Να μπορεί δηλαδή χρησιμοποιώντας την τεχνολογία και την ίδια τη ψηφιακή τεχνολογία να έχει την πληροφόρηση που θέλει, αλλά να ελέγχει και εκείνο το οποίο δικαιούται να ελέγχει με βάση τους ελεγκτικούς μηχανισμούς που μπορούμε να έχουμε όταν και στο μέτρο που η ψηφιακή τεχνολογία το επιτρέπει.

Και αυτή η μετατροπή ξέρετε, σύμφωνα με την τεχνολογία μπορεί να γίνει και στα τρία διοικητικά επίπεδα. Και στο επίπεδο της κεντρικής Δημόσιας Διοίκησης και στο επίπεδο της αποκέντρωσης και στο επίπεδο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Γιατί συνηθίζουμε πολλές φορές να συγχέουμε και είναι μεγάλο λάθος την αποκέντρωση με την αυτοδιοίκηση. Είναι δύο διαφορετικά πράγματα σε επίπεδο διοικητικής οργάνωσης και η τεχνολογία πρέπει να χρησιμοποιηθεί και μπορεί να χρησιμοποιηθεί και στα τρία αυτά επίπεδα.

Άρα μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και πρέπει να χρησιμοποιήσουμε τη σύγχρονη τεχνολογία, την ψηφιακή τεχνολογία, πάντοτε -το τονίζω- υπό όρους προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και ιδίως των προσωπικών δεδομένων, να τη χρησιμοποιή-

1. Εισήγηση σε πρόσφατη Ημερίδα του *ECONOMIST* με τίτλο: *To the 4th International Forum: Digital Greece: Setting technology in it's right dimension*. Αποκλειστικός Εκπρόσωπος *ECONOMIST CONFERENCES: CHAZLIS and RIVAS Co, Γεν. Διευθ. Ν. ΠΑΣΣΑΡΙΒΑΚΗ, Publ. Rel. Man. Π. ΤΣΑΦΑΡΑΣ*.

σουμε για την πάταξη της γραφειοκρατίας, για την εμπέδωση της διαφάνειας και στα τρία επίπεδα της διοικητικής μηχανής τα οποία ανέλυσα προηγουμένως.

Αυτό μπορεί να γίνει και ξεκίνησε να γίνεται μέσα από την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, η οποία μέσα ακριβώς από τις σύντομες αλλαγές που γίνονται περνάει από τη φάση της Κοινωνίας της Πληροφορίας πλέον στη ψηφιακή κοινωνία.

Και εκεί κατατείνει και το ειδικό επιχειρησιακό το οποίο η κυβέρνηση και ιδίως το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών έχουν καταστρώσει, το ειδικό επιχειρησιακό για την ψηφιακή σύγκλιση, για την τέταρτη προγραμματική περίοδο 2007-2013.

Σε ότι αφορά τη Δημόσια Διοίκηση και σε ότι αφορά το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, όλη μας η προσπάθεια προς την κατεύθυνση την οποία τόνισα προηγουμένως γίνεται δια της οδού της ολοκλήρωσης του προγράμματος που αφορά το Εθνικό Σύστημα Αυθεντικοποίησης, το οποίο έχει τρεις βάσεις, τρεις πυλώνες, καθένας από τους οποίους έχει δικό του ρόλο, αλλά δρουν και οι τρεις συμπληρωματικά γιατί κατατείνουν στον ίδιο σκοπό.

Ο πρώτος πυλώνας, η πρώτη βάση, είναι το Δίκτυο «ΣΥΖΕΥΞΙΣ». Το Δίκτυο «ΣΥΖΕΥΞΙΣ», το οποίο αυτή τη στιγμή ήδη εξυπηρετεί και συνενώνει περίπου 2.000 διοικητικές μονάδες, 2.000 Δημόσιες Υπηρεσίες και πρόκειται στο άμεσο μέλλον να συμπεριλάβει ακόμα 900 διοικητικές μονάδες.

Το Δίκτυο «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» τι στόχο έχει; Είναι το δίκτυο εκείνο που μέσα από την ψηφιακή τεχνολογία επιτρέπει σε όλες τις Δημόσιες Υπηρεσίες που εμπλέκονται αυτές οι Υπηρεσίες να επικοινωνούν οριζόντια μεταξύ τους και ταυτοχρόνως μέσα από την οριζόντια αυτή επικοινωνία να μη χρειάζεται η μια Υπηρεσία να παίρνει από το διοικούμενο, ή να αναζητεί από άλλη Υπηρεσία οτιδήποτε πιστοποιητικό ή οτιδήποτε στοιχείο υπάρχει στη Δημόσια Διοίκηση.

Είναι δηλαδή ένα μέσο επικοινωνίας, αλλά και ταυτόχρονα μια ενιαία ως το πω έτσι αποθήκη πληροφορόρησης, η οποία και ταχύτατα επιτρέπει στις διοικητικές μονάδες να επικοινωνούν μεταξύ τους και αποτρέπει τον διοικούμενο, τον πολίτη στο να προσκομίζει κάθε φορά χαρτιά ή πιστοποιητικά τα οποία ήδη υπάρχουν και τα οποία μπορούν απλώς και μόνο να επικαιροποιούνται στο μέτρο κατά το οποίο πρέπει να επικαιροποιούνται.

Αυτό, το Δίκτυο «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» είναι εκείνο το οποίο επιτρέπει επίσης εκτός από την ταχύτητα της όλης διαδικασίας, επιτρέπει και μια πολύ σημαντική οικονομία στο πλαίσιο της Δημόσιας Διοίκησης.

Θα σας πω μόνο τούτο. Ολόκληρο το Δίκτυο «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» έχει υπολογιστεί ότι κοστίζει περίπου 100 εκ. € 65,7 εκ. € εξοικονομούνται από τα τηλέφωνα τα οποία δεν χρειάζονται να κάνουν οι Υπηρεσίες μεταξύ τους για την ενδοεπικοινωνία, η οποία είναι δυνατόν να γίνεται πλέον ψηφιακά.

Και αντιλαμβάνεται κανένας, πάντοτε τονίζω εφόσον υπάρχουν σχετικές εγγυήσεις προστασίας προσωπικών δεδομένων και όλες οι εγγυήσεις προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, πόσο μέσα από τέτοιες διαδικασίες ενισχύεται η εξυπηρέτηση του πολίτη, η διαφάνεια, αλλά και η ίδια η εξοικονόμηση πόρων προς άλλες κατευθύνσεις οι οποίες είναι πολύ πιο χρήσιμες αντί να χρησιμοποιούμε τις συγκεκριμένες τηλεφωνικές μεθόδους και να σπαταλάμε χρήματα προς αυτή την κατεύθυνση.

Η δεύτερη βάση εκτός από το πρόγραμμα «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» που επιτρέπει την οριζόντια επικοινωνία των δημόσιων Υπηρεσιών με τον τρόπο που τόνισα και που θα επεκτείνεται διαρκώς σε όλες τις διοικητικές μονάδες και στα τρία επίπεδα, ο δεύτερος πυλώνας είναι

εκείνος ο οποίος αφορά την Εθνική Διαδικτυακή πύλη «ΕΡΜΗΣ», η οποία ήδη θα ξεκινήσει να υλοποιείται τους επόμενους μήνες, ο σχετικός διαγωνισμός ήδη έχει τελειώσει από την Κοινωνία της Πληροφορίας.

Ως στόχο έχει η Εθνική Διαδικτυακή πύλη όχι να καταργήσει τους επιμέρους δικτυακούς τόπους που υπάρχουν, αλλά να είναι ένα είδος εθνικού δρομολογητή που θα επιτρέπει σε κάθε έναν ο οποίος θέλει να μπει μέσα στη Δημόσια Διοίκηση όπως οργανώνεται από πλευράς πληροφόρησης και μέσα από το πρόγραμμα «ΣΥΖΕΥΣΙΣ» να μπει μέσα και να κάνει δύο πράγματα. Το ένα είναι άμεσο, το άλλο είναι μελλοντικό, αλλά όχι τόσο όσο μπορούμε να φανταζόμαστε ή όσο φάνταζε πριν από καιρό επειδή το επιτρέπει βεβαίως η νέα ψηφιακή τεχνολογία.

Σου επιτρέπει πρώτα-πρώτα, αφού σε καθοδηγεί στους δικτυακούς τόπους που ήδη υπάρχουν, να βρεις την πληροφόρηση εκείνη που θέλεις. Και μιλάω πλέον όχι για το εσωτερικό της Δημόσιας Διοίκησης, όχι για την ενδοεπικοινωνία των δημοσίων Υπηρεσιών, αλλά μιλάω για τη δυνατότητα επικοινωνίας του πολίτη, δηλαδή εκ των έξω προς τα μέσα.

Του επιτρέπει να έχει την πληροφόρηση εκείνη η οποία του ανήκει. Και από και πέρα -και αυτή είναι η μετεξέλιξη της Εθνικής Διαδικτυακής Πύλης, θα του επιτρέπει εκτός από την πληροφόρηση να έχει τις απαντήσεις που πρέπει να έχει από την ίδια την Διοίκηση με αιτήματα που υποβάλλει, την έκδοση διοικητικών πράξεων και βεβαίως συγκεκριμένων διοικητικών πράξεων γιατί τουλάχιστον στο ορατό μέλλον η τεχνολογία δεν μπορεί να επιτρέψει -είναι και η φύση της νομιμότητας τέτοια- δεν μπορεί να φυσικά να επιτρέψει την έκδοση τέτοιων διοικητικών πράξεων σε επίπεδο κανονιστικό.

Μιλάμε πάντα για ατομικές διοικητικές πράξεις και συνήθως μιλάμε για την έκδοση διοικητικών πράξεων που εκδίδονται όπως λέμε στη νομική γλώσσα κατά δέσμα αρμοδιότητα, όχι κατά διακριτική ευχέρεια. Όπου υπάρχει διακριτική ευχέρεια τα πράγματα είναι πιο σύνθετα.

Όπου όμως υπάρχει δέσμα αρμοδιότητα έκδοσης της διοικητικής πράξης με βάση συγκεκριμένα δεδομένα χωρίς να εγκαταλείπεται στη Δημόσια Διοίκηση ευχέρεια να το κάνει ή να μη το κάνει, εκεί μέσα ακριβώς από τη σύνθεση του προγράμματος «ΣΥΖΕΥΣΙΣ», του Δικτύου «ΣΥΖΕΥΣΙΣ» και της Εθνικής Διαδικτυακής Πύλης θα είναι δυνατόν να εκδίδεται η διοικητική πράξη και να έχει την απάντηση με το εθνικό pin που έχει κάθε πολίτης για να μπορέσει να έχει πρόσβαση μέσα στη Δημόσια Διοίκηση.

Και μιλώ π.χ. για τομείς που έχουν εξαιρετική σημασία, όπως είναι οι τομείς της κοινωνικής ασφάλισης, όπως είναι οι τομείς συντάξεων. Όπου εκεί πλέον από τη στιγμή που υπάρχουν συγκεκριμένα δεδομένα η έκδοση διοικητικής πράξης δεν εξαρτάται από την αξιολόγηση και την ουσιαστική εκτίμηση δεδομένων, πράγμα το οποίο το τονίζω προς το παρόν τουλάχιστον η ψηφιακή τεχνολογία δεν μας το επιτρέπει να το έχουμε άμεσα.

Άρα, ο δεύτερος πυλώνας είναι εκείνος που αφορά την Εθνική Διαδικτυακή Πύλη, την Πύλη «ΕΡΜΗΣ», η οποία ως εθνικός δρομολογητής επιτρέπει με το pin το ατομικό το οποίο θα έχει ο πολίτης αυτός μεν να μπορεί να έχει πρόσβαση στην πληροφόρηση που του ανήκει μέσα από τους επιμέρους δικτυακούς τόπους, αλλά ταυτόχρονα και στην πορεία του χρόνου με την ψηφιακή τεχνολογία να μπορεί να δέχεται μετά από αίτηση που κάνει ηλεκτρονικά και την έκδοση διοικητικής πράξης που θα απευθύνεται σ' αυτόν και μόνο. Όσο τουλάχιστον βλέπουμε μπροστά μας -το τονίζω για να μην παρεξηγηθούμε σ' αυτή την κατεύθυνση- στο πλαίσιο των εκτελεστών διοικητικών πράξεων που έχουν όμως ατομικό χαρακτήρα και εκδίδονται κατά δέσμα αρμοδιότητα.

Ο τρίτος πυλώνας είναι αυτός ο οποίος αφορά τη διαχείριση των ψηφιακών πιστοποιητικών. 50.000 ψηφιακά πιστοποιητικά πρόκειται όπως είναι γνωστό να δοθούν στους δημόσιους υπαλλήλους που τους ανήκουν έως τις 31.12.2006. Και κυρίως σε 50.000 δημόσιους υπαλλήλους οι οποίοι είναι επικεφαλές κρίσιμων δημόσιων Υπηρεσιών, Προϊστάμενοι δημόσιων Υπηρεσιών, γιατί εκεί ακριβώς έχει σημασία αυτό το ψηφιακό πιστοποιητικό.

Τι σημαίνει αυτό; Είναι το pin το ψηφιακό το οποίο έχει ο δημόσιος υπάλληλος με το οποίο του επιτρέπεται πρώτον να θέτει ηλεκτρονικά την υπογραφή του και δεύτερον να διακινεί ηλεκτρονικά το έγγραφο το οποίο ο ίδιος υπογράφει. Αντιλαμβάνεται την ταχύτητα κανείς, αλλά ταυτόχρονα και την αυθεντικότητα την οποία ενέχει κάτι τέτοιο. Παύουν να υπάρχουν οι αμφισβητήσεις σχετικά με την αυθεντικότητα της υπογραφής και παύουν να υπάρχουν καθυστερήσεις σε ότι αφορά τη διακίνηση των εγγράφων τα οποία εκδίδει ο δημόσιος υπάλληλος, δηλαδή η Δημόσια Διοίκηση.

Γι' αυτό είπα πριν ότι αυτά τα πιστοποιητικά δίνονται κατ' εξοχήν, σε αυτή τη φάση τουλάχιστον, στους δημοσίους υπαλλήλους που ως επικεφαλές δημοσίων Υπηρεσιών είτε εκδίδουν εκτελεστές διοικητικές πράξεις, είτε προετοιμάζουν εκτελεστές διοικητικές πράξεις.

Η εικόνα ξέρετε ποτέ δεν είναι ειδυλλιακή. Δεν είπα ότι αυτά τα πράγματα τα οποία τόνισα είναι πράγματα που έγιναν, είναι πράγματα όμως που γίνονται, ούτε είπα ότι όλα αυτά τα πράγματα τα οποία τόνισα είναι βέβαιο ότι θα γίνουν μέσα σε χρονοδιαγράμματα που είναι επιθυμητό να το πράξουμε, αλλά πρέπει να τρέξουμε.

Πρέπει να τρέξουμε γιατί κάθε καθυστέρηση στον τομέα αυτόν είναι επώδυνη και το κυριότερο κάθε καθυστέρηση στερεί το κράτος από την ίδια την αξιοπιστία μέσα από την ταλαιπωρία που υφίσταται ο πολίτης λόγω της γραφειοκρατίας και της αδιαφάνειας.

Ο επίλογος μου αφορά το δεδομένο ότι για να μπορέσουμε να κάνουμε αυτά τα πράγματα χρειαζόμαστε το ανάλογο προσωπικό. Και σε ότι αφορά στη Δημόσια Διοίκηση, πρέπει να βοηθήσουμε το στελεχιακό δυναμικό αυτό να υπάρξει. Και για μεν το μέλλον, για το στελεχιακό δυναμικό που μπαίνει, είτε μέσα από τις παραγωγικές σχολές της Δημόσιας Διοίκησης, είτε μέσα από τους διαγωνισμούς που γίνονται μέσω ΑΣΕΠ, το προσόν του να γνωρίζει κανείς σήμερα την ψηφιακή τεχνολογία είναι δυνατόν να διασφαλιστεί.

Το ζήτημα είναι πώς αξιοποιούμε το προσωπικό που ήδη υπάρχει και το οποίο δεν είχε τη δυνατότητα όταν μπήκε στη Δημόσια Διοίκηση να το γνωρίζει ή δεν είχε ούτε καν στη συνέχεια τη δυνατότητα να γνωρίζει τις ανάγκες της ψηφιακής τεχνολογίας. Και εκεί κάνουμε μια πολύ σημαντική προσπάθεια πιστεύω και θα δούμε πώς θα αποδώσει, τουλάχιστον φαίνεται να αποδίδει, μέσα από την επιμόρφωση των δημοσίων υπαλλήλων στο δημόσιο τομέα και ιδίως στο στενό δημόσιο τομέα δια του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και κυρίως του Ινστιτούτου Διαρκούς Επιμόρφωσης.

Αποκεντρώσαμε το Ινστιτούτο που υπήρχε μόνο στην Αθήνα και ένα μόνο παράρτημα στη Θεσσαλονίκη. Αυτή τη στιγμή λειτουργούν και τα 12 παραρτήματα του στις 13 Περιφέρειες, βγάζω την Αθήνα φυσικά έξω, στις υπόλοιπες 12 Περιφέρειες, κάθε ένα περιφερειακό Ινστιτούτο, ώστε ο υπάλληλος να είναι στην Περιφέρεια του, να μη χρειάζεται να μετακινηθεί γιατί αυτό είναι αντικίνητρο και μέσα από τη σύγχρονη ψηφιακή τεχνολογία, να έχει την επιμόρφωση που πρέπει ώστε να μπορεί και αυτός και να συμβάλει στην ψηφιακή εποχή και να αξιοποιήσει όλα εκείνα τα οποία παρέχει σήμερα η ψηφιακή τεχνολογία.

Λυδία λίθος η στρατηγική πρόσβασης όλων στην κοινωνία της πληροφορίας

Της κυρίας Άννας ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
τ. Επιτρόπου της Ε.Ε., Βουλευτού

Η επιλογή της Conference του Economist του θέματος των τεχνολογιών της κοινωνίας της πληροφορίας είναι επίκαιρη και σημαντική και φέρνει ξανά στο επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης, όσο βεβαίως μπορεί να γίνει αυτό στη χώρα μας, ίσως το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα η χώρα: δηλαδή την υστέρηση στο χώρο της οικονομίας και κοινωνίας της πληροφορίας.¹

Η σημερινή πολιτική γίνεται κυρίως μέσα από το πρόγραμμα «Ψηφιακή Στρατηγική».

Στο παρελθόν υπήρχε ένα αντίστοιχο πρόγραμμα της «Κοινωνίας της Πληροφορίας» που ήταν μέσα στα πλαίσια του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, όπου και σε εκείνο και σε αυτό νομίζω, ότι μπορεί να γίνει πολύ συγκεκριμένη κριτική και θετική και αρνητική, πιστεύω όμως, ότι το πρόβλημα της χώρας δεν μπορεί να λυθεί μέσα από ένα συγκεκριμένο project που θα θέσει στόχους μέσα στα πλαίσια του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, οι οποίοι αν στην καλύτερη περίπτωση υλοποιηθούν όλοι, που ξέρουμε ότι υπάρχουν προβλήματα για την υλοποίησή του, δε θα μπορέσουν πάλι να φέρουν τη χώρα στον μέσο όρο.

Για αυτό θα επιχειρήσω μία σύντομη, αλλά κάπως πιο υπερβατική προσέγγιση θεωρώντας, ότι για τη χώρα το θέμα της κοινωνίας της πληροφορίας είναι θέμα επιβίωσης της στον παγκόσμιο ανταγωνισμό, εξ ου και στο βιβλίο μου στο οποίο έγινε ήδη αναφορά από Συνέδρους είναι το κεντρικό του θέμα: «Η Ελλάδα ή θα γίνει έξυπνη, ή θα κατεβεί από το τρένο της ανάπτυξης».

Ακούσαμε σήμερα πολλούς αριθμούς.

Θα πω ακόμη τρεις. Το πρώτο είναι ότι η χώρα μας από πλευράς δείκτη ετοιμότητας ψηφιακής τεχνολογίας μέσα σε δύο χρόνια έχει υποχωρήσει οχτώ θέσεις. Αυτό δε σημαίνει υποχρεωτικά ότι πάμε εμείς αργά, μπορεί να σημαίνει ότι κινούνται οι άλλοι πολύ γρήγορα.

Το δεύτερο είναι, ότι σε μία πρόσφατη έρευνα το 57% των Ελλήνων πολιτών από ηλικίας 15 έως 60 ετών απάντησαν ότι «δεν μπαίνουν στο internet, δεν έχουμε σχέση με τους

1. Εισήγηση σε πρόσφατη Ημερίδα του ECONOMIST με τίτλο: *To the 4th International Forum: Digital Greece: Setting technology in it's right dimension*. Αποκλειστικός Εκπρόσωπος ECONOMIST CONFERENCES: CHAZLIS and RIVAS Co, Γεν. Διευθ. Ν. ΠΑΣΣΑΡΙΒΑΚΗ, Publ. Rel. Man. Π. ΤΣΑΦΑΡΑΣ.

υπολογιστές γιατί δεν τους προσφέρει απολύτως τίποτα, δε βρίσκουν κανένα ενδιαφέρον να το κάνουν αυτό, δεν εξυπηρετεί σε τίποτα ούτε την επαγγελματική τους ζωή, ούτε την πληροφορία που χρειάζονται, ούτε την ψυχαγωγία». Αυτό νομίζω ότι είναι ένα στοιχείο που πρέπει να κρατήσουμε πάρα πολύ καλά, για το σε ποια κοινωνία θέλουμε να εφαρμόσουμε τι και πόσο οι πολίτες έχουν αίσθηση της πραγματικότητας που το διαδίκτυο έχει στη ζωή τους.

Το τρίτο στοιχείο που θέλω να δώσω είναι το εξής: Το Λουξεμβούργο έχει ετησίως τέσσερις φορές περισσότερες πατέντες από την Ελλάδα. Ας βάλουμε λοιπόν μέσα στη συνολική εικόνα και το θέμα της καινοτομίας. Ξεκινώντας από αυτά τα δεδομένα είναι σαφές ότι πρέπει να σχεδιάσουμε όχι απλά για να έχουμε μία βαθμιαία εξέλιξη, αλλά για να μπορέσουμε να κάνουμε ένα μεγάλο άλμα. Είναι εφικτό αυτό το άλμα, μπορούμε να το κάνουμε σα λαός;

Σε αυτό θα ήθελα να αναφερθώ μέσα από τις εξής ενότητες: Η πρώτη είναι τα δικαιώματα των πολιτών. Η νέα πραγματικότητα της κοινωνίας της πληροφορίας δημιουργεί μία νέα λίστα δικαιωμάτων και βεβαίως και ευθυνών, στα οποία πρέπει να ανταποκριθούν, δικαιώματα των πολιτών, ευθυνών των πολιτών και ευθυνών της Πολιτείας.

Τα δικαιώματα αυτά είναι πρώτον το δικαίωμα της ίσης πρόσβασης στην Κοινωνία της Πληροφορίας, ανεξάρτητα από την ηλικία, από το φύλλο, από τη φυλή, αλλά και από την περιοχή που ζει κανείς σε μια χώρα και από την οικονομική του κατάσταση. Έχουμε λοιπόν ένα πάρα πολύ σαφές δικαίωμα χωρίς την υλοποίηση του οποίου δεν μπορεί να προχωρήσει η κοινωνία μας. Το δικαίωμα αυτό σήμερα δεν ασκείται βεβαίως.

Το δεύτερο είναι η υπόθεση του ψηφιακού αλφαριθμητισμού, της ψηφιακής παιδείας, ή αν το πούμε αντίστροφα το ότι δεν πρέπει κανείς να είναι ψηφιακά αναλφάβητος σε μία κοινωνία, ένα δεύτερο μεγάλο πρόβλημα. Το τρίτο είναι η εγγύηση της δυνατότητας της διαβίου εκπαίδευσης, δηλαδή η δυνατότητα συνεχώς να εξελίσσεται για να μπορείς να ανταχθείς στην κοινωνία της γνώσης.

Αυτά τα δικαιώματα θα πρέπει ίσως να γίνουν απολύτως κατανοητά και στους Έλληνες πολίτες και από αυτά να κρίνονται πλέον και οι Κυβερνήσεις και οι επιδόσεις τους, όπως και οι Αντιπολιτεύσεις και οι δεσμεύσεις τους.

Με βάση αυτά τα δικαιώματα έρχομαι στο δεύτερο στοιχείο που είναι το μοντέλο ανάπτυξης μιας χώρας σαν την Ελλάδα. Η Ελλάδα είναι μία χώρα μικρή σε μέγεθος, χωρίς ιδιαίτερους φυσικούς πόρους, με μία θέση στο χάρτη η οποία δεν έχει τη σημασία που είχε στο παρελθόν και η επιβίωσή της στον παγκόσμιο ανταγωνισμό έχει να κάνει απολύτως με τις υπηρεσίες, δηλαδή με τη κοινωνία και την οικονομία της πληροφορίας.

Αν λοιπόν ξεκινήσουμε από το δεδομένο που κανένας δε διαφωνεί ότι η χώρα για να μπορέσει να σταθεί στον παγκόσμιο ανταγωνισμό πρέπει να επιβιώσει στην κοινωνία της πληροφορίας, εάν σκεφθούμε ότι είμαστε πια μια κοινωνία που χρειαζόμαστε ένα διαφορετικό μοντέλο διακυβέρνησης έχοντας κλείσει ένα κύκλο μετά από τη μεταπολίτευση και αυτό το μοντέλο πρέπει να είναι συμμετοχικό, δηλαδή ο πολίτης να έχει περισσότερη δυνατότητα πληροφορίας και περισσότερη δυνατότητα συμμετοχής, τότε καταλαβαίνουμε ότι και στα δύο και στο μοντέλο διακυβέρνησης και στο μοντέλο ανάπτυξης η κοινωνία της πληροφορίας είναι η βάση, είναι το πλέον σημαντικό.

Ξεκινώντας λοιπόν από αυτά τα δύο, τα νέα δικαιώματα και από τη βάση του μοντέλου ανάπτυξης και διακυβέρνησης που θέλουμε για τη χώρα και τη σημασία τους, ερχόμαστε στην ανάγκη ενός νέου εθνικού στόχου. Προσωπικά όλο το βιβλίο μου και οι 250 σελίδες που έγραψα και ουσιαστικά είναι το απαύγασμα μιας εμπειρίας και σαν Επιτρόπου αλλά και σαν Εθνικού Πολιτικού, που έζησα την πιο απομακρυσμένη ελληνική επαρχία ούσα Βουλευτής Κοζάνης, τι είναι ο εθνικός στόχος.

Η χώρα προχώρησε πάντοτε όταν είχε πολύ συγκεκριμένους στόχους. Η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν ένας σαφής στόχος, πολύ δύσκολος αν σκεφθούμε το εγχείρημα εκείνη την περίοδο και την κατάσταση της χώρας. Η ένταξη της χώρας στην οικονομική και νομοσυστατική ένωση ήταν ένας εθνικός στόχος. Η επίτευξη των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν ένας στόχος.

Όλα αυτά τα εγχειρήματα και όταν ετέθησαν, αλλά και όταν τα βλέπει κανείς από μακριά, ήταν πολύ μεγάλα εγχειρήματα για τις δυνάμεις της χώρας, όμως τα πετύχαμε. Τα πετύχαμε και με πολιτικές συναινέσεις, και με επιστράτευση του λαού μας. Ήταν στόχοι που πιστεύτηκαν.

Βεβαίως οι εθνικοί στόχοι, πολλές φορές κάποιιοι θεωρούν ότι ευτελίζουμε όταν μιλούμε για την ΟΝΕ ή για τους Ολυμπιακούς και τους θεωρούμε εθνικούς στόχους, ως τους αποκαλέσουμε λοιπόν ενδιάμεσους εθνικούς στόχους που έχουν όμως να κάνουν επαναλαμβάνω με την επιβίωση της χώρας.

Τώρα χρειαζόμαστε έναν νέο μεγάλο ενδιάμεσο εθνικό στόχο και αυτός πρέπει να είναι το να μπει η χώρα μας στη πρωτοπορία των χωρών που βρίσκονται αυτή τη στιγμή στο άρμα της κοινωνίας και της οικονομίας της πληροφορίας, δηλαδή να μπει η χώρα μας στην πρώτη γραμμή των χωρών μέχρι το 2020. Αυτό, μέσα από τα νούμερα που ακούσαμε, ίσως να φαίνεται σαν μία ματαιοδοξία, όχι φιλοδοξία για τη χώρα. Πιστεύω όμως ότι είναι κάτι που μπορεί να γίνει.

Πάλι ο κύριος Bond έκανε μία παρατήρηση στο ότι «είμαστε πολύ πίσω, αλλά λόγω της εκπληκτικής εξέλιξης των τεχνολογιών και των οικονομικών δεδομένων η επιλογή ενός άλματος είναι εφικτή». Είναι εφικτή γιατί πολλές φορές δε χρειάζονται οι υποδομές ή πολλές φορές οι υποδομές είναι βάρος για να πας από το ένα σύστημα στο άλλο.

Ένας εθνικός στόχος λοιπόν ο οποίος έχει ποσοστικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά που να θεωρήσουμε ότι με τα ενδιάμεσα χρονοδιαγράμματα που το 2010, το 2015, το 2020, η χώρα θα έχει καλύψει μία σειρά από τέτοιους στόχους.

Αυτοί θα έχουν να κάνουν με την πρόσβαση στο διαδίκτυο και τα ποσοστά του πληθυσμού που θέλουμε για την πρόσβαση στο διαδίκτυο, για την εσωτερική σύνδεση και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση όλου του δημόσιου τομέα και τη σύνδεσή του με τους ΟΤΑ, για την άσκηση πολιτικών όπως είναι η πολιτική στην υγεία και την παιδεία μέσω της τηλεϊατρικής ή τηλεπαιδείας κυρίως γιατί είμαστε μια χώρα που έχουμε νησιά και ορεινές περιοχές, άρα μία χώρα κατ' εξοχήν με ένα γεωγραφικό μοντέλο στο οποίο ταιριάζει η κοινωνία της πληροφορίας.

Έναν στόχο επιχειρηματικό ώστε οι επιχειρήσεις της χώρας μας από τις μικρές έως τις πλέον μεγάλες να ενταχθούν απολύτως στην κοινωνία της πληροφορίας και αυτός ο εθνικός στόχος ουσιαστικά να δημιουργήσει προτεραιότητες σε όλες τις επιμέρους πολιτικές και προτεραιότητες στις επιδοτήσεις και τις υποδομές.

Εάν συμφωνούσαμε σε έναν τέτοιο εθνικό στόχο, που θέλει επαναλαμβάνω ευρύτερες συναινέσεις και ποσοτικά χαρακτηριστικά, τότε θα μπορούσαμε να οριοθετήσουμε τις πολιτικές σε τρεις κατηγορίες. Και χρησιμοποιώ το πλάνο και το σχέδιο της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας το «I-2010» όπου έχει τρεις βασικούς άξονες: «Τον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο πληροφορίας, τις επενδύσεις και τους ποσοτικούς στόχους και τον αποκλεισμό και τις δημόσιες υπηρεσίες.

Νομίζω και για να βοηθηθούμε στη συνεργασία μας με το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι και γιατί είναι πολύ καλό να έχουμε οδηγούς από χώρες οι οποίες έχουν προχωρήσει πολύ πιο πριν από μας, μέσα από αυτούς τους τρεις άξονες μπορούμε να δούμε το μέλλον μας.

Και λέω πολύ επιγραμματικά: Ο ενιαίος ευρωπαϊκός χώρος της κοινωνίας της πληροφορίας, της ηλεκτρονικής βιομηχανίας και των μέσων, με όσο νερό σηκώνει αυτή η έκφραση γιατί ο χώρος του διαδικτύου και της κοινωνίας της πληροφορίας είναι παγκόσμιος, τι σημαίνει αυτό για την ένταξή μας στα ευρωπαϊκά δεδομένα;

Σημαίνει πρώτον υποδομές και εδώ αλλαγή των προτεραιοτήτων μας. Βεβαίως έχουμε πάντοτε ανάγκη από μπετόν και από μεγάλα έργα, όμως έχουμε επενδύσεις πολύ σε αυτά και πρέπει να υπάρχει μια συνολική αλλαγή των προεραϊοτήτων. Έγινε ήδη συζήτηση από όλους τους ομιλητές για το θέμα των ευρυζωνικών δικτύων, η Κυβέρνηση έβαλε το στόχο του 7% πρόσβασης στα ευρυζωνικά δίκτυα μέχρι το 2008, όταν ο μέσος όρος στην Ευρώπη υπολογίζεται ότι θα είναι 25%.

Δεν μπορούμε να προχωρήσουμε με τέτοιον στόχο, δεν μας επιτρέπεται, δεν είναι δυνατόν οι άλλοι να τρέχουν με υψηλές ταχύτητες κι εμείς να έχουμε μικρούς στόχους τους οποίους θεωρούμε εφικτούς, αλλά θα πρέπει να συμφωνήσουμε σε άλματα τα οποία θα γίνουν από χρόνο σε χρόνο αλλάζοντας όλη τη λογική της χώρας.

Πιστεύω ότι αυτού του είδους οι μικροί στόχοι σε αυτόν τον χώρο όσο πάνε και μας πάνε πιο πίσω και η στασιμότητα και η μη ίση πρόσβαση είναι ένα κατ' εξοχήν θέμα που βαθιάει τις ανισότητες στο εσωτερικό της κοινωνίας μας και τις ανισότητες της χώρας μας με τις υπόλοιπες χώρες.

Το ένα θέμα λοιπόν είναι οι υποδομές. Το δεύτερο μεγάλο θέμα είναι το θεσμικό πλαίσιο, η εσωμάτωσή του και η εναρμόνισή του με το ευρωπαϊκό, που ήδη έχει γίνει συζήτηση, αλλά και το εσωτερικό νομικό πλαίσιο σήμερα το οποίο ίσως πραγματικά πρέπει σαν ένα πακέτο να έρθει στη Βουλή κι έχουμε όλοι την ευθύνη.

Πολύ μεγάλα ζητήματα υπάρχουν από το θέμα της δυνατότητας της εμπορικής διάθεσης της δημόσιας πληροφορίας, μέχρι το θέμα των επιχειρήσεων που παράγουν το περιεχόμενο του δικτύου, μέχρι το θέμα της τηλε-εργασίας των δικαιωμάτων των τηλε-εργαζομένων, του status του καθεστώτος της τηλε-εργασίας στη χώρα μας, είναι ζητήματα που πρέπει να λυθούν.

Και βεβαίως είναι και το θέμα της Εθνικής Αρχής Τηλεπικοινωνιών, που ήδη έγινε αναφορά, έτσι κι αλλιώς έχω επιλέξει κάποια ζητήματα σε κάθε τομέα για να δώσω το περιγραμμα. Το πρώτο λοιπόν θέμα για τον ενιαίο χώρο είναι υποδομές και θεσμικό πλαίσιο.

Το δεύτερο θέμα είναι σχετικά με τις επενδύσεις. Οι επενδύσεις και οι ποσοτικοί στόχοι συνδέονται με αυτό που είπα στην αρχή τον ενδιάμεσο στόχο για τη χώρα. Οι επενδύσεις σε κάθε τομέα του δημοσίου κατ' αρχάς έχουν να κάνουν με σαφείς στόχους.

Και θα πω έναν: Αν σκεφθούμε στην Ελληνική Δικαιοσύνη τι στοιχίζει η μη ηλεκτρονική λειτουργία της στην ανάπτυξη της χώρας, τι σημαίνει για έναν επιχειρηματία να παίρνει την απόφασή του δύο ή τρία χρόνια μετά, τι σημαίνει να γράφουμε ακόμη τα πρακτικά, τι σημαίνει να μην υπάρχει ηλεκτρονική διασύνδεση στην πρόσβαση πληροφοριών ανάμεσα στα Δικαστήρια.

Αυτοί οι στόχοι, και εδώ θα πω ότι οι ευθύνες είναι μεγάλες και για τη δική μας κυβέρνηση και για τη σημερινή κυβέρνηση, δεν είναι αυτό το ζητούμενο να αποδώσουμε ευθύνες ή να κατανοήσουμε πότε ξεκίνησε όλη αυτή η προσπάθεια, που βρισκόταν η χώρα, ποιες τρύπες είχαμε να καλύψουμε εκείνη την περίοδο, είναι ότι τώρα είναι ή θα το κάναμε ή θα μείνουμε πίσω.

Το θέμα λοιπόν των επενδύσεων, οι δημόσιες επενδύσεις και οι προτεραιότητες κατά τομέα πολιτικής θα πρέπει να έχουν χρονοδιάγραμμα. Όπως και η αντιμετώπιση επιτέλους του ζητήματος των προκηρύξεων, ένα θέμα το οποίο ταλαιπωρεί όλη τη βιομηχανία της πληροφορίας, η καθιέρωση των έξυπνων προκηρύξεων που προϋποθέτουν βεβαίως έναν κεντρικό συντονισμό και μια συναντίληψη στη λειτουργία των υπηρεσιών του δημοσίου της περιφέρειας και της κοινωνίας.

Πάω στον τρίτο στόχο -επαναλαμβάνω ότι είμαι ελλειπτική στις προσεγγίσεις του κάθε στόχου- και είναι το θέμα του αποκλεισμού και της ποιότητας των δημοσίων υπηρεσιών. Το θέμα του αποκλεισμού δεν πρέπει να το βλέπουμε καθόλου με δευτερεύοντα τρόπο. Αποκλείονται από την κοινωνία της πληροφορίας πολύ μεγάλες ομάδες του πληθυσμού που έχουν σχέση με την ηλικία, τα άτομα με αναπηρίες, οι μετανάστες που είναι πολύ μεγάλο μέρος του ελληνικού πληθυσμού και βεβαίως να μην αναφερθώ στην τεράστια διαφορά ακόμη ανάμεσα στις γυναίκες και στους άνδρες.

Η στρατηγική για την πρόσβαση στην κοινωνία της πληροφορίας όλων με ίσους όρους είναι η Λυδία λίθος στην οποία κρίνονται βεβαίως οι πολιτικές και οι κοινωνίες. Και μια σειρά ζητημάτων, που έχουν σχέση με την ποιότητα του περιεχομένου των δημοσίων υπηρεσιών και της κοινωνίας της πληροφορίας, αυτό που είπα στην αρχή ότι το 57% του πληθυσμού μας του λαού μας δε βρίσκουν λόγο να προστρέξουν στο internet.

Έχει να κάνει με μια προσέγγιση που είναι τέσσερις λέξεις-κλειδιά: Το όφελος, το κόστος, η διευκόλυνση και η ανάγκη. Για τον κάθε πολίτη, αυτά θα πρέπει να γίνουν απολύτως σαφή κι εκεί θα παίξουν μεγάλο ρόλο οι πληροφορίες και ο τρόπος που δίνουν πληροφορίες οι δημόσιες υπηρεσίες.

Κυρίες και κύριοι, τελειώνω επανερχόμενη στο θέμα του εθνικού στόχου. Τόσο μεγάλα ζητήματα που αφορούν το σύνολο των πολιτικών και πάρα πολύ μεγάλες μεταρρυθμίσεις, χρειάζονται πάνω απ' όλα έμπνευση και πίστη του πολιτικού συστήματος. Η κοινωνία της πληροφορίας στη χώρα δε θα έρθει από τον ιδιωτικό τομέα, όπως δεν πήγε σε καμία χώρα.

Ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να το στηρίξει, είναι η απαραίτητη δύναμη για να το κινησει προς τα εμπρός, όμως από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και τους λεωφορειοδρόμους του Κλίντον και του Γκορ μέχρι τη Σουηδία ή τη σημερινή Σιγκαπούρη, η αιχμή του δόρατος ήταν η πολιτική. Η πολιτική με ήτα και με όμικρον γιώτα. Και η ανάγκη ενός εθνικού στόχου πρέπει να μπει πρώτα και κυρίαρχα στο πολιτικό δυναμικό της χώρας, σε όλους εμάς που έχουμε κι αυτή την ευθύνη.

Ο Μίλτον ΦΡΙΝΤΜΑΝ απεβίωσε πλήρης ημερών

Ένας εκ των πλέον μεγάλων συγχρόνων Οικονομολόγων, ο Καθηγητής Μίλτον ΦΡΙΝΤΜΑΝ, ο οποίος είχε τιμηθεί το έτος 1974 μ.Χ. με το Βραβείο ΝΟΜΠΕΛ, απεβίωσε προ τινων ημερών σε ηλικία 94 ετών στο Σαν Φρατζίσκο των Η.Π.Α..

Γόνος πτωχών μεταναστών, μετά τις σπουδές του εργάσθηκε σε διάφορους Οργανισμούς Έρευνας των Η.Π.Α., στο National Bureau of Economic Research, στο Υπουργείο Οικονομικών των Η.Π.Α., στην Ομάδα Στατιστικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Κολούμπια κ.ά..

Το έτος 1946 μ.Χ. εξελέγη Καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου των Η.Π.Α. και ένδεκα χρόνια αργότερα δημοσίευσε το σπουδαίο έργο *A Theory of the Consumption Function*.

Ο Μίλτον ΦΡΙΝΤΜΑΝ κατέστη γνωστός κατά τις δεκαετίες 1950 και 1960, όταν ανέπτυξε την σημαντική νομισματική θεωρία του.

Πρέσβευε, ως υπέρμαχος της ελεύθερης αγοράς, ότι η προσφορά χρημάτων είναι ένα σημαντικώτατο εργαλείο κυβερνητικής πολιτικής, μέσω του οποίου είναι δυνατόν να επηρεασθεί ο πληθωρισμός και οι επιχειρηματικοί κύκλοι.

Επίσης, βασική θέση του ήταν η άποψη, ότι οι ελεύθερες αγορές είναι ο καλύτερος τρόπος για τον συντονισμό των δραστηριοτήτων των ατόμων προς όφελος όλων.

Ο Μίλτον ΦΡΙΝΤΜΑΝ διεκρίνετο επίσης, για την πίστη του στην ελευθερία του ατόμου, αλλά και για την ικανότητά του να διατυπώνη σημαντικές απόψεις με αφετηρία απλές σκέψεις και ιδέες.

Υπό έποψη «πολιτικών προσεγγίσεων» κατετάσσετο στην Ομάδα των Σκεπτικιστών της Σχολής της Δημόσιας Επιλογής (Public Choice), οι οποίοι απεδέχοντο την άποψη, ότι οι Νομοθέτες επιδιώκουν (και) το ιδικό τους συμφέρον σε μία ιδιαζόντως προβληματική πολιτική αγορά, εντός του πλαισίου της οποίας συγκεκριρωμένες ομάδες συμφερόντων επιχειρούν να αποκομίσουν κέρδη (ενίοτε) σε βάρος του κοινωνικού συνόλου.

Όσοι τον ε γνώρισαν ομιλούν για ένα σεμνό Άνθρωπο, Δημοκρατικών Πεποιθήσεων, με εμπεδωμένη πίστη στην δύναμη της Λογικής και της Πειθούς και αισιόδοξες σκέψεις για το μέλλον της Ελευθερίας του Ατόμου.

Κωνστ. ΓΕ. Α.

Globalization and profits in the Balkans

By **Const. GE. ATHANASSOPOULOS**

Prof. of University «Panteion»,
University of Athens (Vis. Prof.),
Ex Ch.L., U.L. Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P., Paris
and **Vassiliki DELITHEOU**
Ph.D., M.Sc. Reg. Dev.

The framework

Greek private direct investments in Balkan countries carry a special weight because, on the one hand, the country of origin of the capital invested is a member of the European Union and, on the other, it is a neighboring country and those involved are well aware of the business ethics prevailing on both sides. Furthermore, the existing historical bonds between Greece and the other Balkan countries, combined with the large number of immigrants from the latter to the former, contribute to the better understanding and collaboration of all concerned.

One should take into account, though, that this type of Greek investment - up to now and to a considerable degree - has in its favor the lack of any great interest or of the difficulties other countries encounter when attempting to financially «infiltrate» the wider area of the Balkan Peninsula.

At the same time, Greek laws and regulations concerning Greek investments abroad are considered «reasonable», although some of those involved wish that they would comprise more types of subsidized ventures, such as the acquisition of existing businesses in the host countries.

The risk

Now, however, it is considered imperative to establish measures that will smooth the path of Greek businessmen who wish to expand their activities and augment their profit¹ since there is no doubt that they are also exposing themselves to a series of risks.²

Within this framework, one should not seek the achievement of bilateral agreements that would be «very good» for the Greek economy and simply «good» for the economies of the host countries. The aim should be for any such proposed agreement to be more functional and fairer than any alternative that could possibly be devised. Furthermore, this expected fair distribution of profit and opportunities also depends on a series of parameters, such as the countries involved, but also on international conjuncture within the constantly changing regime of globalization.

1. C.G. ATHANASSOPOULOS, V. DELITHEOU: «Greek Private Investment in the Balkan Countries' and the Hellenic Plan for the Economic Reconstruction of the Balkans (HiPERB) Athens, second edition, 2005. See also: C.G. ATHANASSOPOULOS: «The Legal Framework of Regional Development» Vol. III, Athens, 2005, p. 290. c) THE BRIDGE, Issue 1, 01/2006, p. 42.

2. That is to say: political instability, considerable state financial intervention, hostile attitude on the part of the local population, unlawful activities on the part of the team members, insufficient infrastructure etc.

For the real risk lies not in whether there will be Greek private investments in the Balkan countries or with their number. And anyway, inasmuch as local societies and markets are willing and allow it and Greek businessmen are profiting from these investments, it is inevitable that, as a consequence of globalization, those investments will be realized with or without the approval or support of the Greek state. Furthermore, it goes without saying that in view of the existing strong competition, capital will continue to strive toward discovering ways to achieve the most favorable business environment for cornering new markets.

Therefore, the Greek state has the duty to and should aim at lowering as much as possible the risks Greek capital will face through the reforms, establishing conditions of transparency and wiping out corruption in the neighboring countries within the framework of already existing international institutions and regulations and mainly within the framework of the European Union and the individual Stabilization and Association Agreements with the other countries in this area.

Greek investments

Following our investigation in the countries involved, quite reliable evidence shows that the situation, as it is currently developing, is particularly impressive with regard to Greek investments, not only on the agreements level but also on the purely financial level.

Currently 16 special Collaboration Agreements are being enacted with Albania, eight with Bosnia-Herzegovina, nine with Bulgaria, eight with Croatia, five with the Former Yugoslav Republic of Macedonia (FYROM), seven with Serbia-Montenegro and six with Romania.

Already Greek private direct investments, despite the inevitable difficulties that Greek businessmen are encountering because of the nature of the whole venture:

- Are covering 27 percent of the total of direct foreign investment in Albania;
- are second in importance in Bulgaria, totaling \$1.5 billion, while during the last decade Greek foreign direct investment came to a total of 1 billion euros in Bosnia-Herzegovina;
- to 720 million euros in Serbia-Montenegro - in which the invested capital of Greek origin comes to 1.2 billion euros - and
- to \$1.3 million in Croatia, while they came to
- 700 million euros and have created 9,000 jobs in FYROM, where Greece is the top foreign investor, and, finally,
- are fifth among the important foreign investments in Romania.

The banking system

Precursors of Greek investments in the Balkans have been the Greek banks, either those operating out of Greece or their subsidiaries in the Balkan countries, or even, in certain cases, in collaboration with the Black Sea Trade and Development Bank.

The investments of Greek businessmen in the Balkan countries - hundreds of millions of euros in a new market of 120 million people - could not possibly have been realized without the involvement of the Greek banking system, which has been operating in the area either through the establishment of subsidiaries of Greek banks in the countries of SE Europe, through the acquisition of local banks, as well as through participation in their capital, or even through simply financing the business ventures of Greeks.

Within this framework, the banks have co-financed Greek business initiatives in the Balkan countries or have covered the business risk of the ventures being undertaken.

The Black Sea Trade and Development Bank

In certain cases the co-financing of the Greek businessmen was effected also in collaboration with international or multilateral financial institutions including the International Development Bank, The European Bank for Reconstruction and Development, The European Investment Bank, as well as the Black Sea Trade and Development Bank.

It should be further noted that the purely regional Black Sea Trade and Development Bank is the first multilateral international institution of its kind to be based in Greece, in Thessaloniki. Greece's participation in the bank's capital comes to 16.5 percent, the same as Russia's and Turkey's; 13.5 percent is the participating capital of Bulgaria, Romania and Ukraine, while the participation of Azerbaijan, Armenia, Georgia, Moldova and Albania comes to 2 percent.

In total, the Black Sea Trade and Development Bank has extended bank credit to Greek industrial developments or those of Greek interest based in Balkan countries to the tune of 150 million euros.

Altera pars

Nowdays, the view that the expansion of Greek business ventures in Balkan countries will prove beneficial to Greece itself - because of the repatriation of capital and profits, the acquisition of new know-how and the opening of new fields of activity - seems to be gaining in popularity among Greek businessmen.³

The latter quote in their favor the expansion of Greek commercial activities beyond the country's national borders, the possibility of contracting business deals of strategic importance with foreign multinational or other concerns, and the direct or indirect facilitation of Greek exports, as well as that already existing organizations for the Balkans which offer the necessary substructure and operate out of Greece will be used to advantage. These are:

- The European Agency for Reconstruction;
- The Southeastern European Cooperative Initiative;
- The Inter-Balkan and Black Sea Business Center, and
- The Black Sea Trade and Development Bank.

Certainly the effect of Greek investments in Balkan countries cannot be labeled simply as positive or negative depending on the personal views of those involved, since it is an especially intricate and complex venture. Therefore, one cannot offer sweeping aphorisms as a conclusion, since one has to take into account the multifaceted, international economic environment of our times.

Yet it should be pointed out that it is necessary to seek and find a more functional and fairer way of redistributing the accrued benefits between Greece - the country of origin of the capital and resources that are being invested - the Balkan countries that are receiving the inflow of Greek capital and the Greek businessmen involved.

It has to be done, even though this quest, especially difficult in itself, is being influenced by inherent factors, mainly in the host countries, as well as by outside ones that act to the detriment of all concerned. They are both products of the globalization of the economy, which transcends geographical borders.

3. See the views of the Association of Industries of Northern Greece as presented in a relatively extensive article: D. SYMEONIDES: «Greek Investments in the Balkans». INTERNAL AFFAIRS. VOL. 3/2001. Athens, 2002, p. 116.

Η ανάπτυξη τεχνολογιών πληροφορικής προϋπόθεση δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης

Της κυρίας **Viv. REDING**
Commissioner for the Information Society and Media,
European Commission

Ένα κρίσιμο ερώτημα, το οποίο πλανάται κατ' αυτές στην επικαιρότητα είναι εκείνο του ρόλου της τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών στην οικονομική ανάπτυξη.

Επ' αυτού θα ήθελα να καταγράψονται ακόλουθα στοιχεία.¹

Στην Ευρώπη κατά το τελευταίο διάστημα το ήμισυ των κερδών στην παραγωγικότητα προήλθαν απ' την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας. Αυτό είναι εξαιρετικό. Όμως στις Ηνωμένες Πολιτείες το αντίστοιχο ποσοστό είναι 80%. Ίσως να αναρωτηθείτε γιατί έχουν έτσι τα πράγματα.

Τα πράγματα έχουν έτσι γιατί η πρόσληψη των νέων τεχνολογιών απ' τις επιχειρήσεις οριζοντίως είναι λιγότερη στην Ευρώπη απ' ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες και αυτό ισχύει κυρίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Δεύτερον. Οι κύριες πηγές ανάπτυξης της παραγωγικότητας είναι τα κέρδη που έχουμε στην επένδυση και την αποδοτικότητα. Οι επενδύσεις στην παραγωγικότητα στην Ευρώπη είναι 16%, ενώ είναι 30% στις Ηνωμένες Πολιτείες, σχεδόν το διπλάσιο. Οι καινούργιες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας δημιουργούν πρόοδο και καινοτομία.

Όταν μιλάμε για καινοτομία μιλάμε για έρευνα. Στην περίπτωση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας έχουμε την έρευνα που αφορά μέσα απ' την αγορά. Στην Ευρώπη πρόκειται για ένα 20%, ενώ είναι 35% το αντίστοιχο ποσοστό των Ηνωμένων Πολιτειών. Όταν βλέπω αυτά τα στατιστικά στοιχεία, πιστεύω ότι ήρθε πλέον καιρός να κινηθούμε, γιατί πρόκειται για ένα χάσμα το οποίο πρέπει να καλυφθεί.

Και ξέρετε επειδή είμαι εξαιρετικά αισιόδοξη, τα χάσματα δεν τα βλέπω ως κάτι το λυπηρό. Για μένα ένα χάσμα είναι μια ευκαιρία, γιατί αν υπάρχει χάσμα μπορούμε να τα

1. Εισήγηση σε πρόσφατη Ημερίδα του *ECONOMIST* με τίτλο: *To the 4th International Forum: Digital Greece: Setting technology in it's right dimension*. Αποκλειστικός Εκπρόσωπος *ECONOMIST CONFERENCES: CHAZLIS and RIVAS Co, Γεν. Διευθ. Ν. ΠΑΣΣΑΡΙΒΑΚΗ, Publ. Rel. Man. Π. ΤΣΑΦΑΡΑΣ*.

καταφέρουμε και καλύτερα. Γι' αυτό η ανάπτυξη της τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνίας στην Ευρώπη αποτελεί μεγάλη προτεραιότητα.

Μία απ' τις πρώτες κινήσεις της Επιτροπής υπό τον Μπαρόζο, ήταν να παρουσιάσει την πρωτοβουλία I-2010. Είναι βασικό στοιχείο αυτό για τις θέσεις εργασίας και την ανάπτυξη. Πρέπει απ' την αρχή να είμαι σαφής. Χωρίς την ανάπτυξη των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας και οριζοντίως και καθέτως στις οικονομίες μας, δεν υπάρχει ανάπτυξη και δεν υπάρχουν θέσεις εργασίας.

Επομένως έχει ζωτική σημασία να προχωρήσουμε στο πεδίο αυτό. Τι πρέπει να κάνουμε; Πρώτον, και είναι σλόγκαν που το βλέπουμε παντού, ότι ο ανταγωνισμός αναπτύσσει τις επενδύσεις και οι επενδύσεις εξελίσσουν την ανάπτυξη και η ανάπτυξη δημιουργεί θέσεις εργασίας, όχι το αντίθετο.

Στο μεταξύ χρειάζεται στην Ευρώπη να εκμεταλλευτούμε τον πλούτο που έχουμε και ο πλούτος που έχουμε είναι η εσωτερική μας αγορά.

Αλλά η εσωτερική αγορά παρεμποδίζεται και είναι και κατατμημένη. Εγώ ως Επίτροπος έχω τη δουλειά να ανοίξω την αγορά, να ρίξω τους φραγμούς στην εσωτερική αγορά, έτσι ώστε ο κλάδος μας να μπορέσει να εκμεταλλευτεί τα 470 εκατομμύρια του πληθυσμού, των καταναλωτών.

Και οι καταναλωτές να μπορέσουν μετά να εκμεταλλευτούν την οικονομία κλίμακας, κάτι που συμβαίνει στον κλάδο μας. Είπα ότι η έρευνα είναι απολύτως απαραίτητη, αλλά είμαι και ρεαλίστρια. Ξέρω ότι δεν έχουμε τα χρήματα που χρειαζόμαστε προκειμένου να προωθήσουμε την έρευνα σε τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας.

Αν δεν έχεις χρήματα όμως πρέπει να έχεις ιδέες. Γι' αυτό πιέζω μαζί με τον κλάδο τις τεχνολογικές πλατφόρμες, την προώθηση τεχνολογικών πλατφορμών, γιατί αυτό που ξέρουμε να κάνουμε πολύ καλά στην Ευρώπη είναι οι διαδικτυώση και εδώ έχουμε τους εργαζόμενους. Έχουμε και κάποια χρήματα, αλλά από εδώ και από εκεί.

Θα πρέπει όλα αυτά να τα συνενώσουμε σε μία τεχνολογική πλατφόρμα, η οποία δεν θα καθοδηγείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αλλά θα καθοδηγείται από τον κλάδο, απ' τη βιομηχανία. Μέχρι τώρα έχουμε νέες τεχνολογικές πλατφόρμες, διάφορες πλατφόρμες που αφορούν τη ρομποτική, τα ενσωματωμένα συστήματα, νανοηλεκτρονική, φωτονική κ.λπ. κ.λπ..

Νομίζω ότι αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο η Ευρώπη μπορεί να προχωρήσει, με τη συνένωση των προσπαθειών μας. Αλλά επίσης οι άνθρωποι δεν αγοράζουν τεχνολογία, οι άνθρωποι αγοράζουν το περιεχόμενο και τις υπηρεσίες που τους προσφέρει η τεχνολογία.

Προκειμένου όμως οι άνθρωποι να τα αγοράσουν αυτά, θα πρέπει να μειωθούν οι τιμές. Ανταγωνισμός, άνοιγμα αγορών. Δεύτερον, χρειάζεται να εκπαιδεύσεις τους ανθρώπους ώστε να είναι σε θέση να προσλάβουν αυτά τα καινούργια προϊόντα. Ηλεκτρονική μάθηση, μάθηση εξ αποστάσεως.

Και τρίτον, θα πρέπει και οι αποφάσεις των κυβερνήσεων να οδηγούν στη δημιουργία των απαραίτητων κινήτρων για την τηλεμάθηση, την ηλεκτρονική διακυβέρνηση φέρ' ειπείν, έτσι ώστε να υπάρχει διαθεσιμότητα περιεχομένου, κάτι το οποίο θα οδηγήσει μετά στην πρόσληψη των διαφόρων στοιχείων.

Το σημείο στο οποίο θα ήθελα να καταλήξω σήμερα είναι το εξής: Όλα αυτά είναι απαραίτητα, όχι όμως κατακερματισμένα εδώ και εκεί, αλλά ως συνεκτική πολιτική. Όχι μόνο εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και εκ μέρους των κρατών-μελών. Και πιστεύω ότι τα ευρυζωνικά δίκτυα στην περίπτωση αυτή δίνουν τη δυνατότητα για την ύπαρξη μιας υποδομής φιλικής προς την καινοτομία.

Μία πρόσφατη έρευνα του MIT δείχνει ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου υπάρχουν ευρυζωνικά δίκτυα, έχουμε 1% αύξηση της απασχόλησης σε σύγκριση με τις περιοχές όπου δεν υπάρχουν ευρυζωνικά δίκτυα. Τα καλά νέα είναι ότι στην Ευρώπη τα πάμε σχετικά καλά με τα ευρυζωνικά. 68 άτομα εγγεγραμμένα το 2006 και ποσοστό διείσδυσης περίπου 15% του πληθυσμού.

Αυτά τα στοιχεία που σας δίνω αφορούν τους μέσους όρους, γιατί υπάρχουν κάποιες χώρες στην Ευρώπη που είναι απ' τις καλύτερες στον κόσμο, κυρίως οι βόρειες χώρες, οι Σκανδιναβικές χώρες δηλαδή και η Ολλανδία, όπου είναι κορυφαίες στον κόσμο στα ευρυζωνικά.

Υπήρξε επιτάχυνση της ανάπτυξης των ευρυζωνικών χάρη στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και στην αποδοχή εκ μέρους των καταναλωτών. Προκειμένου να προωθησουμε περαιτέρω τα ευρυζωνικά, γιατί εμένα δε με ενδιαφέρει μόνο τι συμβαίνει στα μέσα στην Ευρώπη, μάλλον ποιοι είναι οι μέσοι ευρωπαϊκοί όροι.

Αυτά είναι νούμερα μόνο. Ο στόχος ποιος είναι; Να αυξήσουμε τους μέσους όρους, ιδιαίτερα για τις χώρες που βρίσκονται πολύ χαμηλά και θα επανέλθω σε αυτό αργότερα, να τις ανεβάσουμε, τουλάχιστον να φτάσουν στο μέσο όρο και αυτές που είναι ήδη στον μέσο όρο να φτάσουν παραπάνω. Αυτός είναι ο μόνος τρόπος η ευρωπαϊκή οικονομία να ανθίσει.

Προκειμένου να γίνει αυτό, χρειαζόμαστε πιστεύω ένα νέο ρυθμιστικό πλαίσιο, γιατί πρέπει να έχουμε συμπληρωματικά μέσα για το άνοιγμα της αγοράς. Τα μέσα που έχουμε τώρα δεν είναι αρκετά και το βλέπουμε. Αλλά βλέπουμε επίσης και σε παλαιότερες μελέτες ότι οι χώρες που εφάρμοσαν το κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο, δηλαδή άνοιξαν τις αγορές και έφεραν ανταγωνισμό στις αγορές, είχαν τις καλύτερες υποδομές, το μεγαλύτερο οικονομικό όφελος και την καλύτερη πρόσληψη και διάδοση μεταξύ των πολιτών.

Να τι προσπαθώ να κάνω. Προσπαθώ να πάρω όλα τα κατάλληλα μέτρα για να ανοίξει αυτή η αγορά και αν είναι απαραίτητα θα πρέπει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενδεχομένως να αυξήσει τα δικαιώματα αρνησικυρίας που έχει, ακόμα και αν αυτό δεν αρέσει σε όλες τις χώρες, θα είναι προς όφελος όλων.

Θέλουμε μία τεχνολογικά ουδέτερη προσέγγιση, όπου οι σημαντικές δυνάμεις της αγοράς εξαιλείφονται, όπου οι υποχρεώσεις πρόσβασης όντως εφαρμόζονται. Και να σας πω και κάτι άλλο. Εμένα δεν μου αρέσουν οι ρυθμίσεις. Πιστεύω ότι οι ρυθμίσεις θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο όταν αποτυγχάνει η αγορά.

Όπου δεν υπάρχει αποτυχία της αγοράς πρέπει να φεύγουν οι ρυθμίσεις. Οι ρυθμίσεις για μένα χρειάζονται για κάποιο χρονικό διάστημα μέχρι να λύσεις το πρόβλημα και μετά πρέπει να εξαλείφεις αυτές τις ρυθμίσεις. Εδώ θα ήθελα να πω ότι το ρυθμιστικό πλαίσιο στην Ευρώπη για τις τηλεπικοινωνίες σημαίνει de facto απορρύθμιση.

Χαίρομαι ιδιαίτερα για το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει μεταφέρει στην εθνική της νομοθεσία το ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο, παρόλο που αυτό έγινε με κάποια χρόνια καθυ-

στέρηση και θα χρειαστούν κάποια χρόνια ακόμα μέχρι την τελική υιοθέτηση, αλλά τελικά φτάσαμε κάπου. Το γεγονός όμως ότι η Ελλάδα ήταν το τελευταίο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που υιοθέτησε αυτό το πλαίσιο, είχε πολύ σοβαρές συνέπειες για την ελληνική αγορά.

Δεν αναφερόμαί μόνο στο γεγονός ότι οι παλαιότερες ρυθμιστικές υποχρεώσεις εξακολουθούσαν να υφίστανται, αλλά και στο γεγονός ότι η Ελληνική Ρυθμιστική Αρχή δεν είχε τα κατάλληλα μέσα προκειμένου να εκτελέσει τα καθήκοντά της ως προς την ανάλυση της αγοράς και την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων που συνδέονται με την ανάλυση της αγοράς. Και αυτό είναι ένα πρόβλημα το οποίο έγινε ιδιαίτερα αισθητό στα ευρυζωνικά.

Να δούμε λίγο την κατάσταση των ευρυζωνικών στην Ελλάδα το 2006. Το ευρυζωνικά ήταν διαθέσιμα σε ένα 12% του πληθυσμού και αυτό είναι ένα χαμηλό ποσοστό στην Ευρώπη. Τώρα ο μέσος όρος για την Ευρώπη των 15 είναι 90% και η Ελλάδα ανήκε στην Ευρώπη των 15, αλλά την είχαν ξεπεράσει οι 10 καινούργιες χώρες και η κατάσταση είναι ακόμα χειρότερη αν σκεφτούμε ότι η διαθεσιμότητα αφορά μόνο τις αστικές περιοχές, δεν υπάρχει διαθεσιμότητα στις μικρότερες πόλεις ή στην ύπαιθρο. Αυτά ως προς τη διαθεσιμότητα.

Ας δούμε τώρα τη διάδοση. Τον Ιούλιο του 200 το ποσοστό της διείσδυσης ήταν 2,7%. Ο μέσος όρος στα κράτη-μέλη είναι 15% και αυτός δεν είναι παρά ο μέσος όρος. Στις καλύτερες χώρες φτάνουμε μέχρι το 30%. Όταν κοιτάζω κάποια άλλα νούμερα, βλέπω την ανάπτυξη της διείσδυσης, 1,8% μόνο, ενώ στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνολικά η ανάπτυξη είναι 4,4%.

Και αν δούμε και κάποιον άλλο αριθμό, ένα ποιοτικό δείκτη των υφιστάμενων ευρυζωνικών, σύμφωνα με τα δικά μας τα δεδομένα 90% των χρηστών των ευρυζωνικών συνδέονται με πολύ χαμηλούς ρυθμούς, πολύ κάτω, 512 kbyte το δευτερόλεπτο, πολύ κάτω απ' τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Βλέπετε όταν μιλάμε για τα χαμηλότερα ποσοστά, μιλάμε πραγματικά για πολύ χαμηλά ποσοστά.

Αυτό συνδέεται με το γεγονός ότι δεν υπήρχε ανταγωνισμός. Το ποσοστό αγοράς στην Ελλάδα είναι 61%, 48% ο μέσος όρος, υπάρχει σχέση μεταξύ μεγάλης συγκέντρωσης στην αγορά όπως συμβαίνει στην Ελλάδα και μη εφαρμογής του ρυθμιστικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μετά απ' αυτά είναι καιρός να αναληφθεί δράση και υποστηρίξω πλήρως την απόφαση του Έλληνα Πρωθυπουργού να κηρύξει το 2007 ως έτος πληροφορικής για την Ελλάδα και θα κάνουμε ότι μπορούμε για να υποστηρίξουμε αυτές τις προσπάθειες.

Όπως ξέρετε, η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει σημαντικά κονδύλια για επενδύσεις στην προώθηση της ταχύτερης υιοθέτησης της τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών ιδιαίτερα στις απομακρυσμένες περιοχές και στην ύπαιθρο.

Είχαμε την πρωτοβουλία των τεσσάρων κορυφαίων, υπήρχαν τέσσερις γυναίκες Επίτροποι οι οποίες συνένωσαν τις δυνάμεις τους προκειμένου να δημιουργηθεί το πρόγραμμα δράσης για την κάλυψη του ψηφιακού χάσματος. Η Επίτροπος Ανταγωνισμού απ' την μία πλευρά, μετά η Επίτροπος Ανάπτυξης της Υπαιθρου, γιατί αλλάξαμε την αγορική μας πολιτική. Δεν ενισχύουμε πλέον την παραγωγή αλλά ενισχύουμε την ανάπτυξη της υπαίθρου.

Τρίτον, η Επίτροπος Περιφερειακής Ανάπτυξης και τέταρτη η υποφαινόμενη. Έχει δηλαδή μεγάλη σημασία η Ελλάδα να χρησιμοποιήσει τα κονδύλια και τα χρηματοδοτικά όργανα που είναι διαθέσιμα. Πρόσφατα υιοθετήθηκε ένα πρόγραμμα ανάπτυξης ευρυζωνικών δικτύων σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

Αν είμαι καλά ενημερωμένη, πρόσφατα άρχισε η εφαρμογή αυτού του προγράμματος. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα κλειδί με προϋπολογισμό 210 εκατομμύρια € απ' τα οποία 73 εκατομμύρια προέρχονται από ευρωπαϊκούς πόρους, απ' το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Στόχος αυτού του σχεδίου είναι η αύξηση της πρόσβασης σε ευρυζωνικές υποδομές για τον ελληνικό πληθυσμό εκτός Αθήνας και Θεσσαλονίκης. Γνωρίζω ότι υπάρχουν επίσης και άλλα σχέδια που συμπεριλαμβάνονται στο Γ' ΚΠΣ για να αντιστραφεί η τρέχουσα κατάσταση. Αλλά σας λρω σαφώς ότι δεν αρκεί να έχουμε μόνο αυτά τα σχέδια. Εκ παραλλήλου θα πρέπει να ανοίξει και η αγορά. Αν δεν το κάνετε αυτό, τότε τα σχέδια δεν θα πιάσουν.

Και επίσης πρέπει να υπάρχει και το περιεχόμενο πέρα απ' την υποδομή. Πριν να μπορέσει ο κόσμος να προσλάβει το περιεχόμενο, πρέπει να εκπαιδεύσεις τον κόσμο. Αυτό είναι κάτι το οποίο είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό, γιατί όταν κοιτάζω τι συμβαίνει στα ευρυζωνικά σε σχέση με τα ελληνικά στοιχεία, μόνο 13% χρησιμοποιούν διαδίκτυο μέσω ευρυζωνικής σύνδεσης. Αυτό θα πρέπει να βελτιωθεί με την ανάπτυξη της ευρυζωνικής υποδομής.

Αλλά υπάρχει και ένα άλλο νούμερο το οποίο με ανησυχεί ακόμα περισσότερο. Μόνο 36% των Ελλήνων δασκάλων χρησιμοποιούν ηλεκτρονικούς υπολογιστές στην τάξη και 50% αυτών λένε ότι αυτό γίνεται γιατί δεν υπάρχει το υλικό που θα τους έδινε τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές ως μέθοδο διδασκαλίας.

Εδώ είναι ένα πραγματικό πρόβλημα, γιατί πιστεύω ότι τα πάντα ξεκινούν απ' την εκπαίδευση. Μπορεί να κανείς τα πάντα στην κορυφή, αν όμως δεν έχεις τα κατάλληλα θεμέλια τότε η κορυφή θα καταρρεύσει. Δεν μπορείς να οικοδομήσεις ένα σπίτι ξεκινώντας απ' τη στέγη. Σαφώς ξεκινάς με τα θεμέλια και τα θεμέλια είναι η εκπαίδευση.

Επομένως χρειάζεσαι την εκπαίδευση προκειμένου αργότερα να έχεις ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονική υγεία, να έχεις πολιτιστική διαφοροποίηση μέσω της τεχνολογίας, γιατί εδώ βρισκόμαστε σε μία χώρα πολιτισμού, σε μία χώρα η οποία βασίζεται στον τουρισμό επίσης. Εδώ η τεχνολογία μπορεί να αποτελέσει βασικό στοιχείο για πρόοδο.

Ας ελπίσουμε ότι το γεγονός ότι η κυβέρνηση κατανόησε ότι πρέπει να γίνει κάτι και το γεγονός ότι αυτά τα πρώτα σχέδια έχουν αρχίσει να κινούνται και το γεγονός ότι πιστεύω ότι ο Πρωθυπουργός σας κατάλαβε ότι χρειαζόμαστε μία ανοιχτή αγορά και χρειαζόμαστε μια ρυθμιστική αρχή που θα μπορεί να ταρακουνήσει πραγματικά αυτή την αγορά, πιστεύω ότι κινούμαστε προς τη σωστή κατεύθυνση.

Εγώ δεν μπορώ παρά να σας πω σαφώς ότι θα βοηθήσω στην ψηφιακή στρατηγική που προτείνει η Ελλάδα όσο περισσότερο μπορώ, γιατί δεν μου αρέσει η Ελλάδα να βρίσκεται στην τελευταία θέση. Εγώ θέλω η Ελλάδα να βρίσκεται στην πρώτη θέση.

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ΕΤΕπ)

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) - το όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την παροχή μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων - διοργάνωσε επίσκεψη του Διοικητικού Συμβουλίου της στην Αθήνα, στις 18-20 Οκτωβρίου 2006. Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΤΕπ συνεδρίασε την 19 Οκτωβρίου 2006, υπό την προεδρία του κ. Phillippe MAYSTADT, Προέδρου της Τράπεζας. Παράλληλα, η επίσκεψη αυτή έδωσε στο Διοικητικό Συμβούλιο την ευκαιρία να επισκεφθεί έργα που έχει χρηματοδοτήσει η ΕΤΕπ στην Ελλάδα. Τρία έργα επελέγησαν για την επίσκεψη: η Αττική Οδός, ο τερματικός σταθμός υδροποιημένου φυσικού αερίου στη Ρεβυθούσα, και το Μετρό της Αθήνας. Με τον τρόπο αυτό, το Διοικητικό Συμβούλιο ενημερώθηκε λεπτομερώς και «από πρώτο χέρι», σε θέματα, που αφορούν στην υλοποίηση και στην λειτουργία των έργων και έχουν σχέση με τις δραστηριότητες της Τράπεζας.

Επί πλέον, η ΕΤΕπ πραγματοποίησε για πρώτη φορά στην Ελλάδα -στην Αθήνα- το ετήσιο Συνέδριό της. Η διοργάνωση αυτή έδωσε την ευκαιρία για τη διεξαγωγή διαβουλεύσεων, με την πολιτική, ακαδημαϊκή και επιχειρηματική Κοινότητα, αφ' ενός της Ελλάδας, και αφ' ετέρου των άλλων Χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, στις οποίες αφορά το θέμα του Συνεδρίου: «Νοτιοανατολική Ευρώπη - Μία περιοχή σε εξέλιξη». Ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας, κ. Κώστας ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ μίλησε στο Συνέδριο, το οποίο συγκέντρωσε στην Αθήνα επιφανείς ομιλητές και περίπου 600 διακεκριμένες συμμετοχές από την Ελλάδα και την υπόλοιπη Νοτιοανατολική Ευρώπη, καθώς και από άλλες Χώρες. Σημειώνεται, ότι τις εργασίες του Συνεδρίου παρακολούθησε και Ομάδα Συνεργατών της ΕΠ.Α.Τ.Α. και Π.Α. υπό τον Καθηγητή κ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟ.

Η ΕΤΕπ αξιοποίησε, επίσης, την ευκαιρία αυτή για να προβεί στην υπογραφή νέων χρηματοδοτικών συμβάσεων για έργα στην Ελλάδα, των οποίων το ύψος αναμένεται να ανέλθει συνολικά σε 390 εκατ. ευρώ. Λεπτομέρειες σχετικά με τις χρηματοδοτήσεις αυτές, οι οποίες θα αφορούν τόσο τον δημόσιο, όσο και τον ιδιωτικό τομέα, δόθηκαν με χωριστές ανακοινώσεις Τύπου, κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου ΕΤΕπ, με την πολύτιμη συνδρομή του Στελέχους της Διεύθυνσης Επικοινωνίας κ. Ελένης ΚΑΒΒΑΔΙΑ.

Αναφερόμενος στην εκδήλωση, ο Πρόεδρος MAYSTADT είπε μεταξύ άλλων και τα εξής: «Η Ελλάδα είναι σημαντικός εταίρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και εφελτήριο προς τη Νοτιοανατολική Ευρώπη καθώς και προς την περιοχή της Μεσογείου. Η πραγματοποίηση του Συνεδρίου μας, με θέμα «Νοτιοανατολική Ευρώπη - Μία περιοχή σε εξέλιξη», στην Αθήνα, καταδεικνύει τη σημασία του ρόλου της Ελλάδας, παλαιού μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στη Νοτιοανατολική Ευρώπη». (Η Εισήγησή του ακολουθεί).

Το Συνέδριο εξέτασε την ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, διερευνήσε τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να προωθηθεί η πολιτική και οικονομική ολοκλήρωση της περιοχής, ώστε να επικρατήσει σταθερότητα, ανάπτυξη, δημοκρατία και ευημερία. Εξέτασε, επίσης, ποιοί είναι οι καλύτεροι τρόποι με τους οποίους η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να δώσει νέα ώθηση στη διαδικασία αυτή, καθώς και την δράση, που πρέπει να αναλάβουν οι Πολιτικοί Ηγέτες και οι επιχειρηματικές Κοινότητες της περιοχής, ώστε να

διευκολύνουν και να προαγάγουν την περιφερειακή συνεργασία και την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Δεδομένου, ότι το εμπόριο και τα δίκτυα υποδομής είναι τα «κλειδιά» για την ενίσχυση του δυναμισμού της περιοχής, οι Ομιλητές ανέλυσαν τον ρόλο του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, όσον αφορά στην ενίσχυση των υποδομών, στην προώθηση των διασυνοριακών επενδύσεων, στην ανάπτυξη των υπηρεσιών και στη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδοτήσεις για τις δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρηματικές πρωτοβουλίες.

Σημειώνεται, ότι η ΕΤΕπ χορήγησε συνολικά περί τα 895 εκατ. ευρώ το 2005, και 245 εκατ. ευρώ το 2006 (μέχρι την 01/10/2006), για επενδύσεις στην Ελλάδα, κυρίως για τον ιδιωτικό τομέα και τους τομείς των μεταφορών και της ενέργειας.

**Χρηματοδοτικές συμβάσεις που υπεγράφησαν το 2005
συνολικό ύψος 895 εκατ. ευρώ**

Έργο	Δανειολήπτης	Ποσό σε εκατ. ευρώ
Μεταφορά και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας	ΔΕΗ	260.0
Κατασκευή διαφόρων τμημάτων της Εγνατίας Οδού	Ελληνική Δημοκρατία	400.0
Κατασκευή της πρώτης γραμμής μετρό στη Θεσσαλονίκη	Αττικό Μετρό Α.Ε.	200.0
Προμήθεια νέου εξοπλισμού και μηχανημάτων για την αύξηση της δυναμικότητας του τερματικού σταθμού εμπορευματοκιβωτίων του Νέου Ικονίου, στο λιμένα του Πειραιά	Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς	35.0

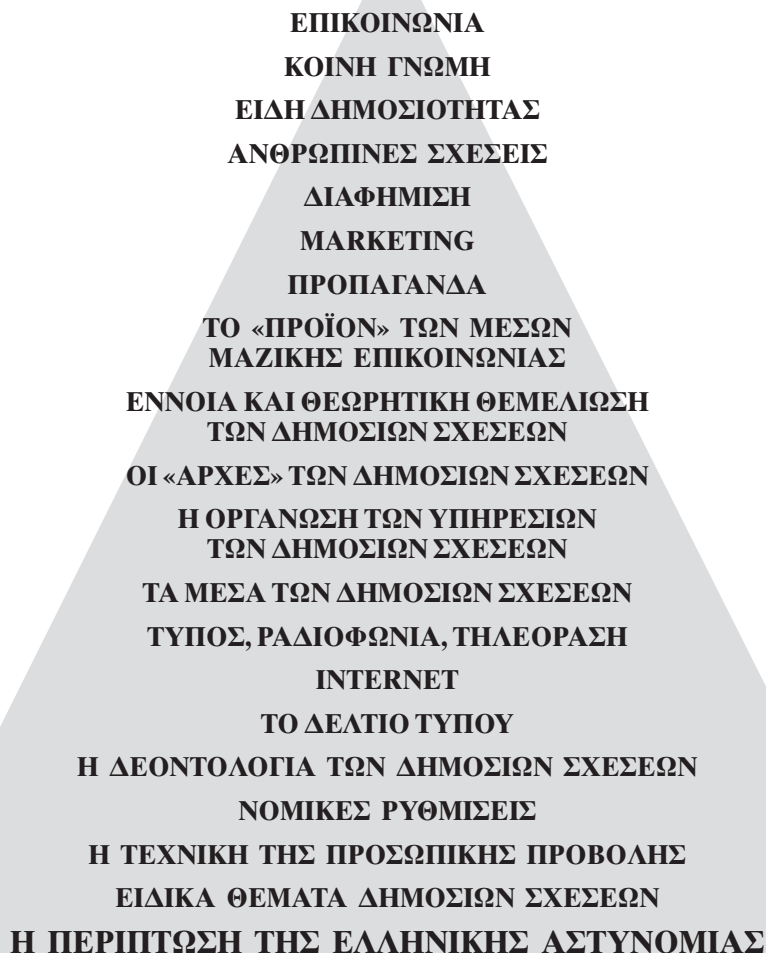
**Χρηματοδοτικές συμβάσεις που υπεγράφησαν το 2006 (01/01/2006-01/10/2006)
συνολικό ύψος 245 εκατ. ευρώ**

Έργο	Δανειολήπτης	Ποσό σε εκατ. ευρώ
Μεταφορά και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας	ΔΕΗ	100.0
Εμπορική Τράπεζα, «Συνολικό» δάνειο για μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Εμπορική Τράπεζα	50.0
Διασύνδεση αερίου με αγωγό υψηλής πίεσης Ελλάς-Τουρκία (ΔΕΔ-Ενέργειας)	ΔΕΠΑ Α.Ε.	22.0
Αναβάθμιση του τερματικού σταθμού υδροποιημένου φυσικού αερίου στη νήσο Ρεβυθούσα	ΔΕΠΑ Α.Ε.	23.0
Εκσυγχρονισμός και αύξηση της δυναμικότητας του λιμένα της Θεσσαλονίκης	Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης	50.0

Σ.

Κωνσταντίνος ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητής Παντείου Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισχ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P., Paris

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ
ΕΙΔΗ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ
MARKETING
ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ
ΤΟ «ΠΡΟΪΟΝ» ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ
ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΟΙ «ΑΡΧΕΣ» ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΤΥΠΟΣ, ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ, ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
INTERNET
ΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ
Η ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΝΟΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ
Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Αθήναι, Σεπτέμβριος 2006

Σημαντικός ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στην ενσωμάτωση Νέων Μελών της Ε.Ε.

Του κ. **Philippe MAYSTADT**
Προέδρου της Ε.Τ.Επ.

Με ιδιαίτερη ευχαρίστηση σας καλωσορίζω στο Ενδέκατο Ετήσιο Φόρουμ της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Το φετινό θέμα - «Νοτιοανατολική Ευρώπη - μια Περιοχή σε συνεχή κίνηση» είναι ένα θέμα μεγάλης σημασίας όχι μόνο για την Ένωση στο σύνολο.

Πράγματι, η Περιοχή ευρίσκεται σε κίνηση και οι συνδέσεις της με τις χώρες της Ε.Ε. γίνονται πιο στενές. Σε λίγες εβδομάδες θα καλωσορίσουμε επισήμως την Βουλγαρία και την Ρουμανία ως νέα Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σκεπτόμενοι την μελλοντική επέκταση οι συζητήσεις θα επικεντρωθούν στις διαπραγματεύσεις για την είσοδο της Κροατίας και της Τουρκίας και στην περαιτέρω υλοστήριξη των προσπαθειών των Δυτικών Βαλκανίων για την μελλοντική τους ιδιότητα ως Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Απομένουν πολλά να γίνουν για να ολοκληρωθεί η επιτυχία, για να ξεπεραστούν τα υπάρχοντα εμπόδια, για να δυναμώσουν την σταθερότητα και να επιτευχθούν οι στόχοι της δημοκρατίας και της ειρήνης, της ανάπτυξης και της ευημερίας, στις εν λόγω Χώρες.

Ιστορικά, η ιδιότητα μίας χώρας ως μέλος της Ε.Ε. έχει γίνει το κλειδί για αυτά τα αντικείμενα. Οι προσπάθειες που απαιτούνται δρέπουν τις ανταμοιβές τους. Τα πλεονεκτήματα από την συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση πηγάζουν από την ελεύθερη μετακίνηση ανθρώπων και αγαθών, από την ανεμπόδιστη πρόσβαση στην αχανή εσωτερική αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από την άνοδο των σημαντικών πόρων από τις «Βρυξέλλες» στα νέα Μέλη της Ένωσης, αλλά, επίσης, και από την πειθαρχία που επιβάλλεται μέσω της υιοθέτησης της επικοινωνίας των χωρών-μελών, που είναι ο κορμός των κανόνων και κανονισμών που κυβερνούν την Ένωση. Αυτό δημιουργεί νόμιμη βεβαιότητα, διαφάνεια και ένα γερό οικονομικό περιβάλλον.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει συμπεριληφθεί σε όλες τις μεγεθύνσεις της Ε.Ε. και έχει υποστηρίξει ενεργά την διαδικασία. Στην πραγματικότητα η Τράπεζα έχει συμβάλει αποφασιστικά στην διευκόλυνση της ενσωμάτωσης των νέων Μελών.

Η περιορισμένη διαχριστική ικανότητα είναι συχνά ένα θέμα. Συνήθως, παίρνει πολύ καιρό τα επενδυτικά προγράμματα και τα ειδικά σχέδια να φθάσουν το επίπεδο, που η Επιτροπή της Ε.Ε. και οι Τράπεζες είναι ικανές να πάρουν αποφάσεις για την χρηματοδότησή τους. Για να καλυφθεί αυτό το κενό, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, από κοινού με την Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανοικοδόμησης και Ανάπτυξης, έχουν εισάγει μία νέα Πρωτοβουλία, μια μελέτη γνωστή ως JASPERS (Συλλογική Βοή-

θεια για Υποστήριξη Σχεδίων των Ευρωπαϊκών Περιοχών), την οποία διευθύνει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων στο Λουξεμβούργο μέσω ενός δικτύου εξωτερικών Γραφείων. Η JASPERS παρέχει τεχνική υποστήριξη σε ένα πλήθος εθνικών και τοπικών Αρχών αναπτύσσοντας επενδυτικά προγράμματα και βοηθώντας να φτάσουν στο επίπεδο, που θα είναι έτοιμες για χρηματοδότηση.

Μία επί πλέον πρωτοβουλία ονομάζεται JEREMIE (Συνδυασμένοι Ευρωπαϊκοί Πόροι για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις). Όπου οι χώρες-αποδέκτες επιθυμούν, η JEREMIE μπορεί να χρησιμοποιήσει τις πηγές χρηματοδότησης από το ταμείο της Ε.Ε. για να στηρίξει το χρηματικό κεφάλαιο και τα άλλα οικονομικά προϊόντα απευθυνόμενα στις μικρομεσαίες και τις μικρές επιχειρήσεις, μαζί με άλλες Τράπεζες και κεφαλαιουχικούς προμηθευτές, συμπεριλαμβανομένων των Κυβερνήσεων των ενδιαφερόμενων Χωρών. Η JEREMIE διοικείται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων. Υπάρχουν εξαιρετικές δυνατότητες να βοηθηθεί η Νοτιοανατολική Ευρώπη μέσω της JEREMIE και των άλλων προϊόντων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων.

Θα αναφερθούμε σε όλες αυτές τις πρωτοβουλίες με περισσότερες λεπτομέρειες στην τελευταία συνεδρίαση αύριο. Σήμερα, εν τούτοις, θα συζητήσουμε τα ουσιαστικότερα θέματα της ενοποίησης, την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην Νοτιοανατολική Ευρώπη μέσω της πολιτικής και της οικονομικής στήριξης από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις προετοιμασίες για την είσοδο της Τουρκίας και της Κροατίας, τις εργασίες στα Δυτικά Βαλκάνια και το ρόλο της Ελλάδας - το πιο παλιό μέλος της Ένωσης - στην ανάπτυξη και στην πρόοδο.

Μία ομάδα από Ακαδημαϊκούς και Πολιτικούς Ειδικούς θα σχολιάσουν την μεγέθυνση της Ε.Ε. και θα αναλύσουν τους βαθύτερους παράγοντες, που έχουν οδηγήσει σε περαιτέρω οικονομική και πολιτική ανασυγκρότηση καθώς, επίσης, και σε αυτούς που την αναχαιτίζουν.

Αύριο, θα στρέψουμε την προσοχή μας στη δράση που απαιτείται έτσι, ώστε να προωθηθεί η οικονομική ανάπτυξη στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και θα πάρουμε μία πιο συγκεκριμένη άποψη για το τι μπορεί και πρέπει να γίνει, όπως για παράδειγμα η επέκταση των μεταφορικών δικτύων συμπεριλαμβανομένων των παραθαλάσσιων υποδομών, η ανάπτυξη των δικτύων ενέργειας ή οι βελτιώσεις στις τοπικές ανταλλαγές με την πιθανή δημιουργία μίας τοπικής αγοράς ελεύθερου εμπορίου στα Δυτικά Βαλκάνια έτσι, ώστε να μεγαλώσει η αγορά και να γίνει η θαλάσσια Περιοχή πιο ελκυστική για ιδιωτικές επενδύσεις, ιδιαιτέρως τις άμεσες ξένες επενδύσεις.

Τελικά, θα συζητήσουμε πώς οι καλύτερες Κυβερνήσεις, Τράπεζες και ιδιωτικοί Υποστηρικτές σχεδιάζουν και βάζουν σε σειρά προτεραιότητας τις επενδύσεις τους, με τρόπο που να προσεγγίζουν πιθανές οικονομικές πηγές για να υποστηρίξουν επενδύσεις υποδομών, καθώς επίσης και τρόπους για να βελτιώσουν και να διευκολύνουν την πρόσβαση στο κεφάλαιο για ιδιωτική χρήση.

Ελπίζουμε, ότι αυτό το Φόρουμ θα αποσπάσει προτάσεις για την δράση μας στην Νοτιοανατολική Ευρώπη για να υποστηρίξει την ανάπτυξη της περιοχής με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο. Αλλά, πριν απ' όλα θα ακούσουμε τα σχόλια από έναν έμπειρο Πολιτικό Αρχηγό, ο οποίος είναι στο κέντρο αυτής της περιοχής σε κίνηση, τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Της Δρος Φωτ. (Έφης) ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ

1. Δημόσιες επενδύσεις: αναγκαιότητα ή πολιτική επιλογή;

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο, ότι πρώτιστο μέλημα όποιας δήποτε Κυβέρνησης δυτικού τύπου είναι η ανάπτυξη της χώρας στο μέγιστο δυνατό επίπεδο με το μικρότερο δυνατό κόστος και στο πλέον δυνατό σύντομο χρονικό διάστημα, δεδομένης, της συνήθως, τετραετούς διάρκειας παραμονής της στην εξουσία.

Η έννοια της επιδιωκόμενης ανάπτυξης της χώρας, ως γνωστόν, δεν είναι μονοσήμαντη και δεν είναι και σαφώς οριοθετημένη.

Κατά μία προσέγγιση η ανάπτυξη εν γένει «νοείται πρώτον ως παρούσα κατάσταση, ως επίπεδο ή στάδιο ανάπτυξης, δεύτερον, ως επιθυμητή και επιδιωκόμενη μέλλουσα κατάσταση, τρίτον, ως συνειδητή ορθολογική διαδικασία, η οποία οδηγεί από στάδιο σε στάδιο στα πλαίσια μίας προδιαγεγραμμένης πορείας»¹.

Κατ' άλλη άποψη, η ανάπτυξη και ιδίως η οικονομική, αποτελεί πραγματικά ένα πολύπλοκο φαινόμενο και αυτό συμβαίνει γιατί τα μεγέθη, τα οποία την προσδιορίζουν δεν υπόκεινται όλα σε μέτρηση², ενώ άλλοι Ερευνητές με τον όρο ανάπτυξη και ιδίως οικονομική, εννοούν τη μεγέθυνση του παραγομένου προϊόντος μίας δεδομένης κοινωνίας και την μέσω αυτού αύξηση του πλούτου και του υλικού επιπέδου ζωής³.

Η τρέχουσα βιβλιογραφία χρησιμοποιεί και νέους όρους, όπως αιφόρος ανάπτυξη, βιώσιμη ανάπτυξη κ.ά..

Έτσι, με τον όρο αιφόρος ανάπτυξη (sustainable development) δηλώνεται μία πολιτική για συνεχή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, η οποία δεν συνεπάγεται κατα-

1. Βλ. και Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης Τομ. Α', Δ' έκδ. Αθήναι, 2000, σελ. 37. Γ. ΚΑΒΒΑΔΙΑ: Η στροφή. Αθήναι, 1975, σελ. 14.*

2. Α. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ: *Ο Τρίτος Κόσμος και οι πλούσιες χώρες. Αθήναι, 1972, σελ. 26.*

3. Βλ. Γ. ΚΟΥΤΣΟΥΜΑΡΗΣ: *Οικονομική ανάπτυξη και αναπτυξιακή πολιτική. Αθήναι, 1979, σελ. 1. Ι. ΠΙΝΤΟΥ: Οικονομική του χώρας. Αθήναι, 1974, σελ. 151. Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: Στρατηγική Οικονομικής Αναπτύξεως της Ελλάδος. Κέντρο Οικον. Ερευν. Αθήναι, 1962, σελ. 30.*

στροφή του περιβάλλοντος και των λοιπών φυσικών πόρων, αλλά αντιθέτως εγγυάται την ορθολογική βιωσιμότητά της.

Υπενθυμίζεται, ότι σε κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης η αειφόρος ανάπτυξη, ορίζεται ως «η σεβόμενη το περιβάλλον ανάπτυξη» και ως η ανάπτυξη, «η οποία εγγυάται την περιβαλλοντική βιωσιμότητα».

Συναφής όρος χρησιμοποιούμενος εκ παραλλήλου προς τον όρο αειφόρος ανάπτυξη είναι εκείνος της βιώσιμης ανάπτυξης, μέσω του οποίου δηλούται αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία σέβεται το περιβάλλον και χρησιμοποιεί τους φυσικούς πόρους κατά τρόπο αρμονικό, έτσι, ώστε να μη θίγεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους.

Α *contratio* η μη βιώσιμη ανάπτυξη χαρακτηρίζεται από την καταστροφή των φυσικών πόρων, η οποία έχει αρνητικές επιπτώσεις στο μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό δυναμικό.

Προς επίτευξη, λοιπόν, του επιθυμητού επιπέδου ανάπτυξης της χώρας, όπως αυτή, *grosso modo*, έχει επιχειρηθεί να προσδιορισθεί προηγουμένως, η κάθε Κυβέρνηση έχει την δυνατότητα, αναλόγως και των κρατουσών κατά περίπτωση γενικότερων συνθηκών της χώρας, να επιλέξει όποιες και όσες δήποτε στρατηγικές, πολιτικές, διαδικασίες, μέτρα, μέσα, παρεμβάσεις και μέσω δημοσίων επενδύσεων ή μέσω ιδιωτικών επενδύσεων, κατευθυνόμενων υπό προϋποθέσεις προς συγκεκριμένες περιοχές ή κλάδους δραστηριοτήτων για την επίτευξη των οικονομικών επιδιώξεών της.

Η επιλογή, επομένως, των εργαλείων ανάπτυξης εμφανίζεται «πολυεδρική» και μέχρις ενός ορίου «επιτρέπει» κινήσεις κατά διακριτική ευχέρεια.

Το ερώτημα, το οποίο ανακύπτει είναι εάν οι δημόσιες επενδύσεις στην προκειμένη περίπτωση συνιστούν μία αδήριτη αναγκαιότητα, ελλείψει άλλων δυνατοτήτων, για την επίτευξη αναπτυξιακών στόχων ή εάν συνιστούν μία πολιτική επιλογή, λόγω των δεδομένων «πλεονεκτημάτων», τα οποία ενσωματώνουν.

Η απάντηση προφανώς δεν είναι ευχερής και πρέπει για την σύνθεσή της να ληφθούν πολλοί παράγοντες υπόψη.

Μία «απόκλιση» προς την κατεύθυνση, ότι η επιλογή των δημοσίων επενδύσεων ως «εργαλείου» ανάπτυξης της χώρας συνιστά πολιτική επιλογή, ίσως πρέπει να θεωρηθεί «λογική», εάν βεβαίως ληφθούν υπόψη τα ειδικότερα πλεονεκτηματά τους, όπως:

Τα προγράμματα δημοσίων επενδύσεων, δεν «εμφανίζονται» στο Κοινοβούλιο προς συζήτηση και έγκριση, όπως π.χ. τα αναπτυξιακά προγράμματα.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αποφυγή ή την συρρίκνωση ενδεχόμενου πολιτικού κόστους για οία δήποτε Κυβέρνηση, την ευελιξία χειρισμών, την ταχύτητα, επιλογές ενδεχομένως «ακραίες», υπό έποψη σκοπιμότητας κ.ά..

Ακόμη, ένα πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, έχει κατά κανόνα την «σφραγίδα» του οικείου Υπουργού, απηχώντας εν προκειμένω την «φιλοσοφία» του εκάστοτε Κυβερνώντος κόμματος, ενώ, εξ άλλης πλευράς, επιτρέπει ταχείες αναθεωρήσεις, εάν κατά την εφαρμογή του διαπιστωθούν κενά, άστοχες ρυθμίσεις, ασαφείς προανατολισμοί και στόχοι κ.ά..

Άλλο στοιχείο, το οποίο «συνηγορεί» υπέρ των προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων και λειτουργεί κατά τρόπο αποτρεπτικό κατά των αντίστοιχων αναπτυξιακών, είναι ο χρόνος ζωής τους, συνήθως ετήσιος, η δυνατότητα προσδιορισμού των οικονομικών μεγεθών, αναλόγως των υφιστάμενων δυνατοτήτων, η «κατεύθυνση» των διαθέσιμων πόρων προς γεωγραφικές περιοχές της χώρας χωρίς ιδιαίτερες πιέσεις για άλλες επιλογές, δεδομένου του τρόπου σύνταξης του προγράμματος κ.ά..

2. Οι στόχοι των δημοσίων επενδύσεων: πολυεδρικότητα και πολιτικοί προσανατολισμοί

Όλες οι χώρες και όλες οι Κυβερνήσεις δεν προσδίδουν στις δημόσιες επενδύσεις και στα σχετικά προγράμματα την ίδια βαρύτητα ως αναπτυξιακού εργαλείου και αναλόγως της εσωτερικής ή διεθνούς συγκυρίας «καταφεύγουν» σε μικρή ή μεγάλη έκταση σ' αυτές για την επίτευξη αναπτυξιακών στόχων.

Αυτή η επιλογή, απόρροια και συνάρτηση και άλλων πολλών διαρκών ή συγκυριακών παραμέτρων, κατ' αρχάς πολιτικής υφής, εν συνδιασμό και με άλλα δεδομένα, όπως τρέχουσες ανάγκες, πολιτικές πιέσεις, έκτακτα γεγονότα (π.χ. φυσικές καταστροφές), διεθνείς δεσμεύσεις (π.χ. εντάξεις έργων σε διεθνή προγράμματα χρηματοδότησης, όπως Κοινωνικά Πλαίσια Στήριξης) «προσδιορίζει» εκ των πραγμάτων και τους σκοπούς και τους στόχους των θετικών δράσεων σε μία συγκεκριμένη περίοδο μέσω δημοσίων επενδύσεων.

Πέραν αυτών των παραμέτρων, οι οποίες ενέχουν ιδιαίζουσα σημασία για την επιλογή σκοπών και στόχων, που θα εξυπηρετηθούν μέσω κρατικών παρεμβάσεων υλοποιούμενων με δημόσιες επενδύσεις, η τρέχουσα διεθνής βιβλιογραφία καταγράφει, μεταξύ άλλων, και τους εξής στόχους, που καλούνται να υπηρετήσουν οι δημόσιες επενδύσεις, πάντοτε τηρουμένων αναλογιών υγείας και εύρους μίας οικονομίας, μεγεθών, εσωτερικής πολιτικής και οικονομικής κατάστασης κ.λ..

Επισημαίνεται, ότι ο σκοπός, σε σχέση με την καταφυγή στο εργαλείο των δημοσίων επενδύσεων, είναι συνήθως διαρκής και παραμένων, π.χ. αναπτυξιακός, ενώ οι στόχοι είναι δυνατόν να ποικίλουν: κατασκευή υποδομών, έμμεση αναδιανομή εισοδήματος, μείωση ανεργίας κ.ά..

Οι κυριώτεροι λοιπόν στόχοι⁴, των δημοσίων επενδύσεων είναι οι εξής:

Αναδιανομή εισοδήματος είτε κατά τρόπο άμεσο, είτε κατά τρόπο έμμεσο. Η επιδίωξη και η επίτευξη αυτού του στόχου, εξ άλλης πλευράς, είναι αυτονόητο, ότι οδηγεί σε μετουσίωση της τρέχουσας πρακτικής και των θεσμικών επιταγών (συνταγματικών και νομοθετικών) περί ίσης παροχής ευκαιριών, υπηρεσιών και αγαθών στους πολίτες μίας χώρας, πράγμα το οποίο είναι περισσότερο αναγκαίο και απαραίτητο, όταν γίνεται λόγος για πολίτες χαμηλής εισοδηματικής κατάστασης, πολίτες μειονεκτουσών γεωγραφικών

4. Βλ. μερικές από τις βασικές σχετικές βιβλιογραφικές προσεγγίσεις: St. MARGLIN: *Public investment criteria*. London, 1973, p. 19. Ken. ARROW, M. KYRZ: *Public investment: the rate of return and optimal fiscal policy*. Baltimore, 1987, p. 115. P. MUSGRAVE: *The theory of public finance: a study in public economy*. N. York, 1969, p. 42.

περιοχών, πολίτες μειονοτικών ομάδων, πολίτες με ειδικές ανάγκες πολίτες πληγέντες από φυσικές καταστροφές κ.λ..

Επιδίωξη επίτευξης αυτάρκειας είτε σε υπηρεσίες, είτε σε αγαθά.

Επιδίωξη υποβοήθησης αύξησης της κατανάλωσης υπηρεσιών ή αγαθών, ιδίως υπό ασθενέστερων οικονομικών Ομάδων πληθυσμού.

(Έμμεση) αύξηση της απασχόλησης σε περιπτώσεις κατασκευών, συγκρότηση υποδομών.

(Έμμεση) ενίσχυση της κατανάλωσης, επιτυγχανόμενη μέσω αναδιανομής εισοδήματος, αποκτούμενου από απασχόληση, προκαλούμενη από την αξιοποίηση προγραμματικών δημοσίων επενδύσεων και της συνακόλουθης εισροής χρήματος σε τοπικές κοινωνίες και οικονομίες.

Εξυπακούεται, ότι εν προκειμένω σε σχέση και με την ενίσχυση της κατανάλωσης το ιδεώδες δεν είναι η γενική αύξηση της (παραγωγής) και κατανάλωσης εν γένει των υπηρεσιών και αγαθών, αλλά η αύξηση της κατά κεφαλήν κατανάλωσης, και ιδίως εκείνης, που αναφέρεται και σε όχι ιδιαίτερος οικονομικώς εύρωστα άτομα και Ομάδες πληθυσμού.

Διάχυση της νέας τεχνολογίας σε επίπεδο εθνικό, περιφερειακό, τοπικό και ιδίως σε τομείς ή γεωγραφικές περιοχές, όπου παρατηρείται απροθυμία του Ιδιωτικού Τομέα να παρέμβει, είτε επειδή το κόστος της σχετικής δράσης είναι ιδιαίτερος υψηλό, είτε επειδή τα προσδοκώμενα ωφέλη εκτιμώνται ως μη ικανοποιητικά κ.λ.⁵

Ενεργοποίηση και τόνωση οικονομικών δραστηριοτήτων είτε σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους σχετικής ύφεσης, είτε σε «αδρανούσες» οικονομικώς γεωγραφικές περιοχές εκ ποικίλων λόγων.

3. Σημασία των δημοσίων επενδύσεων: ετερόκλητες προσεγγίσεις

Πέραν της οίας δήποτε σημασίας, την οποία «ενσωματώνουν» αφ' εαυτών οι δημόσιες επενδύσεις ως μηχανισμός, ως εργαλείο, ως θετική δράση πολιτικής, οικονομικής, κοινωνικής υφής, η «έξωθεν» προσδιδόμενη σ' αυτές σημασία είναι συνάρτηση πολλαπλών παραγόντων και παραμέτρων.

Υπάρχουν χώρες, οι οποίες συνειδητώς επιλέγουν άλλες διαδικασίες και άλλα εργαλεία ανάπτυξης, π.χ. Η.Π.Α., και άλλες οι οποίες «προσβλέπουν» στην αξιοποίηση των προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων ως κύρια ή την μόνη δίοδο διαφυγής από σειρά προβλημάτων και αγκυλώσεων.

Αναλόγως, λοιπόν, της κεντρικής πολιτικής οπτικής και επιλογής οι δημόσιες επενδύσεις «καθίστανται» σανίδα σωτηρίας ή στερούνται οίου δήποτε νοήματος. Η εκτίμηση αυτή ό-πως είναι αυτονόητο συναρτάται, εξ άλλης πλευράς, και με τους στόχους, με τους οποίους μία χώρα ή μία Κυβέρνηση έχει «εμπλουτίσει» την έννοια των δημοσίων επενδύσεων.

5. Βλ. εν εκτάσει περί του θέματος των ιδιωτικών επενδύσεων: Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης. Τόμοι Α, Β, Γ, Δ' έκδ. Αθήνα, 2001. Β. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Ελλάδα. Αθήνα, 1996.

Ο ανταγωνισμός περί τα αναπτυξιακά κίνητρα συνιστά απειλή για την ευρωπαϊκή οικονομία μετά την διεύρυνση;

Του κ. **Γεωργίου ΤΣΑΓΚΟΥΛΗ**
D.E.A., U.L.B., Bruxelles,
Δικηγόρου

Εισαγωγή: Τα επενδυτικά κίνητρα

Μέχρι πρόσφατα η επιρροή των επενδυτικών κινήτρων στην επιλογή υπέρ ενός εκ των πολλών ομοίων τόπων επένδυσης, θεωρούνταν ότι ήταν αν όχι ήσσονος πάντως δευτερεύουσας σημασίας. Σαν παράγοντας προσέλκυσης Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (από εδώ και στο εξής ΑΞΕ), τα επενδυτικά κίνητρα διαδραμάτιζαν δευτερεύοντα ρόλο πίσω από άλλους θεμελιώδεις παράγοντες όπως π.χ το μέγεθος της αγοράς, το επίπεδο του πραγματικού εισοδήματος, η διαθεσιμότητα εκπαιδευμένου εργατικού δυναμικού, υποδομής και πρώτων υλών, οι εμπορικές πολιτικές, η πολιτική και μακροοικονομική σταθερότητα κ.ά. Γενικά, η φιλοσοφία της επένδυσης πραγματώνεται σε τρία στάδια. Δηλαδή, οι επενδυτές όταν αξιολογούν τις χώρες ως πιθανό τόπο επένδυσης ακολουθούν συνήθως την εξής διαδικασία: Το πρώτο στάδιο είναι το στάδιο της απόφασης για επένδυση.¹ Στο δεύτερο στάδιο ελέγχουν τις χώρες βάση των προαναφερομένων θεμελιωδών παραγόντων. Μόνο οι χώρες εκείνες που καλύπτουν αυτά τα κριτήρια περνάνε στο τρίτο στάδιο της επιλογής για το χρόνο, τον τόπο, το αντικείμενο και την έκταση της επένδυσης, στάδιο με το οποίο συνδέεται άρρηκτα η θέσπιση, αξιολόγηση και εκτίμηση των προσφερόμενων χρηματοδοτικών, φορολογικών και άλλων κινήτρων.

Παρατηρούμε δηλαδή, από την θέση που κατείχαν τα κίνητρα στην ιεραρχία των χαρακτηριστικών που ήλεγχαν οι ξένοι επενδυτές, ότι ο προσανατολισμός των ΑΞΕ έγκειτο στην εξυπηρέτηση του αγοραστικού κοινού του τόπου όπου γινόταν η επένδυση. (οριζόντιες ΑΞΕ).

Εντούτοις, τα τελευταία χρόνια δίνεται όλο και μεγαλύτερη έμφαση στα επενδυτικά κίνητρα, ως μέσο για την προσέλκυση επενδύσεων. Αυτό το φαινόμενο είναι κυρίως συνέπεια της παγκοσμιοποίησης και της περιφερειοποίησης της διεθνούς οικονομίας.²

1. Κωνσταντίνος ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης, Τόμος Α' Νέα έκδοση, Αθήναι, 2004, σελ. 94.*

2. BLOMSTRÖM M., KOKKO Ari: *The economics of Foreign direct investment incentives, Stockholm School of Economics- 2003. Working Paper No. 168, σελ. 2.*

Η απελευθέρωση του εμπορίου τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο (οικονομική παγκοσμιοποίηση)³ μέσω του ΠΟΕ και της GATT, όσο και σε περιφερειακό μέσω μεγάλων σχηματισμών όπως π.χ. η Ε.Ε., η NAFTA, η ASEAN κ.ά., οδήγησε σε μία τεράστια ενοποίηση της αγοράς και σε μείωση της σημασίας του μεγέθους της αγοράς, ως παράγοντα που επηρεάζει την επιλογή του τόπου της επένδυσης. Η απελευθέρωση του παγκόσμιου εμπορίου έκανε πιο εύκολο για τις μεγάλες πολυεθνικές την εγκαθίδρυση διεθνών δικτύων παραγωγής, και έτσι μεγάλο μέρος των παραγόμενων προϊόντων προορίζεται για καταναλωτές σ' άλλες χώρες και όχι για εκείνους του τόπου παραγωγής. Έτσι η μειώθηκε η σημασία της επιρροής του παράγοντα "μέγεθος της αγοράς" και επετράπη και στις μικρές αγορές να διεκδικήσουν με αξιώσεις ΑΞΕ, που μέχρι πρότινος θα κατευθύνονταν απευθείας σε μεγαλύτερου μεγέθους αγορές. Η περιφερειακή ενοποίηση είχε παρόμοια αποτελέσματα, καθώς επέτρεψε στις μεγάλες πολυεθνικές να τροφοδοτούν όλα ή ορισμένα κράτη-μέλη από μια μοναδική τοποθεσία (βάση) μες στη περιφέρεια. Τα περιθώρια για ενεργή εμπορική πολιτική περιορίστηκαν, ως αποτέλεσμα της σταδιακής απελευθέρωσης του εμπορίου, και η διεθνοποίηση των κεφαλαιουχικών αγορών μείωσε τις πιθανότητες να χρησιμοποιηθούν συναλλαγματικές πολιτικές ως εργαλείο επηρεασμού της ανταγωνιστικότητας. Αυτό φάνηκε πιο καθαρά στην Ε.Ε. όπου η εγκαθίδρυση της κοινής αγοράς και της Ο.Ν.Ε. μετέφερε την ευθύνη για την εμπορική και συναλλαγματική πολιτική από τις εθνικές κυβερνήσεις στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Επίσης, στην μείωση της σημασίας του μεγέθους της αγοράς ως αποφασιστικού παράγοντα για την προσέλκυση επενδύσεων, σημαντικό ρόλο έπαιξε η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και του ηλεκτρονικού εμπορίου. Οι επιχειρήσεις ηλεκτρονικού εμπορίου δεν λειτουργούν σε μια συγκεκριμένη αγορά, αλλά ταυτόχρονα σε πολλές. Για την εγκατάστασή μίας τέτοιας επιχείρησης σε κάποιο τόπο, το μέγεθος της τοπικής αγοράς δεν είναι τόσο σημαντικό όσο τα άλλου είδους επενδυτικά κίνητρα που θα της προσφερθούν.

Εντούτοις, οι πολιτικοί των κρατών που δεσμεύτηκαν να προωθήσουν την εθνική παραγωγή, ανταγωνιστικότητα, απασχόληση, ευημερία κ.ά. φυσικό είναι να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στα εργαλεία που τους απέμειναν ένα εκ των οποίων είναι και τα επενδυτικά κίνητρα. Με τον τρόπο αυτό αυξάνεται ο ανταγωνισμός των κρατών ως προς τα "πακέτα κινήτρων" που παρέχουν, και τα επενδυτικά κίνητρα αποκτούν τεράστια σημασία για τις χώρες-μέλη μιας ευρύτερης περιφέρειας (π.χ. Ε.Ε), στην περίπτωση που η απόφαση για την επενδυτική δραστηριότητα έχει ληφθεί και ο κατάλληλος τρόπος επιλέγεται ανάμεσα στις διαφορετικές περιοχές της ίδιας περιφέρειας.

Τα ερωτήματα που γεννήθηκαν όσον αφορά στις συνέπειες που θα είχε η διεύρυνση και ο προκαλούμενος από αυτή ανταγωνισμός επενδυτικών κινήτρων μεταξύ των νέων και των παλιών κρατών μελών στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα, και κυρίως στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα, είναι πολλά. Μετά την πτώση του τείχους του Βερολίνου το 1989 και την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού το 1991 τα περισσότερα από τα νέα κράτη-μέλη της ανατολικής Ευρώπης εισάγοντας το σύστημα της ελεύθερης οικονομίας της αγοράς, υιοθέτησαν πρωτοβουλίες που τις έχουν καταστήσει μέχρι και σήμερα πρωτο-

3. Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: *Τοπική Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση. Θεσμικό πλαίσιο. Αναπτυξιακά Προγράμματα. Παγκοσμιοποίηση. Αθήνα, 2002, σελ. 192 επ.*

πόρες στον τομέα της προσέλκυσης κεφαλαίων και επενδύσεων. Μετά την διεύρυνση, δημιουργήθηκαν στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης δύο αντίρροπες τάσεις. Η πρώτη τάση κείται θετικά προς τα κίνητρα που εφαρμόστηκαν από τις νέες χώρες αφού ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας και αποτελούν παράγοντα που οδηγεί σε ανάπτυξη. Η δεύτερη τάση είναι αρνητικά προσκείμενη προς τις πολιτικές περί κινήτρων που εκεί εφαρμόστηκαν, υποστηρίζοντας ότι οι επιχειρήσεις των παλιών κρατών μελών θα εγκαταλείψουν τις χώρες τους για να εγκατασταθούν στις νέες ανατολικές χώρες όπου οι συνθήκες είναι πολύ πιο ευνοϊκές. Η τάση αυτή εκπέμπει τον κίνδυνο ότι ενδέχεται να αυξηθεί ιδιαίτερα ο ανταγωνισμός περί κινήτρων τόσο ανάμεσα στις νέες αυτές χώρες μέλη, όσο και ανάμεσα σε αυτές και στα παλαιότερα 15 μέλη. Οι φοβίες αυτές είναι αβάσιμες καθώς η Ε.Ε έχει θέσει, όπως θα αναλυθεί στο τέλος του κειμένου, δικλίδες ασφαλείας κατά του ανταγωνισμού περί των κινήτρων και η πρακτική της θα μπορούσε να αποτελέσει πρότυπο και για τα υπόλοιπα κράτη.

Ανταγωνισμός επενδυτικών κινήτρων

Οι πολιτικές περί κινήτρων δεν έχουν μέχρι σήμερα υποβληθεί σε κάποια υποχρέωση συντονισμού παρά μόνο στο πλαίσιο κάποιων περιφερειακών οικονομικών οργανισμών-πολιτικών οντοτήτων, όπως π.χ η Ε.Ε. Άμεση συνέπεια αυτής της έλλειψης συντονισμού είναι ότι τα κράτη εγκλωβίζονται στο “δίλημμα του φυλακισμένου” (prisoner’s dilemma). Από την στιγμή που όλες οι κυβερνήσεις αναπτύσσουν χωρίς συνεργασία τέτοιου είδους πολιτικές, είναι αδύνατο για ένα κράτος να μη συμμετάσχει σ’ αυτό το παιχνίδι, το λιγότερο στο ίδιο επίπεδο με τα υπόλοιπα κράτη. Η γενίκευση τέτοιου είδους γενναιόδωρων πολιτικών περί κινήτρων που πολύ πιθανόν το ποσό τους να υπερβαίνει τα κέρδη από την εγκατάσταση των ξένων πολυεθνικών, αναγκάζει την κάθε χώρα να μην μπορεί αρνηθεί αυτές τις πολιτικές ή να προσφέρει κίνητρα λιγότερο γενναιόδωρα. Έτσι, ως ορισμός του ανταγωνισμού περί κινήτρων, θα μπορούσε να δοθεί *‘η κατάσταση εκείνη κατά την οποία οι αρχές δελεάζονται να διαθέσουν επενδυτικά κίνητρα ή να τροποποιήσουν τα ήδη υπάρχοντα κίνητρα, ως συνέπεια των πολιτικών περί κινήτρων που ακολουθήθηκαν αλλού.’*

Στην πράξη, εμφανίζονται δύο είδη ανταγωνισμού περί κινήτρων.

1. Στοχευόμενος ανταγωνισμός

Το πρώτο είδος είναι ο στοχευόμενος ανταγωνισμός (targeted competition), ο οποίος συντρέχει όταν οι αρχές προσπαθούν να προσελκύσουν εξατομικευμένες ΑΞΕ, με μέσα (κίνητρα) που ξεπερνούν σε μέγεθος τα κίνητρα που δόθηκαν σε άλλα κράτη. Στην πλειοψηφία τους οι εφαρμοζόμενες πολιτικές περί κινήτρων, δεν περιλαμβάνουν τον στοχευόμενο ανταγωνισμό. Εντούτοις, τις τελευταίες δεκαετίες έχουν παρουσιαστεί περιπτώσεις έντονου στοχευόμενου ανταγωνισμού, ιδίως όταν το μέγεθος ενός συγκεκριμένου σχεδίου είναι πολύ μεγάλο και οι επενδυτές είναι σχετικά αδιάφοροι ως προς τις εναλλακτικές πιθανές τοποθεσίες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο στοχευόμενος ανταγωνισμός έχει φτάσει σε επίπεδα πραγματικού πλειοδοτικού πολέμου, όπου οι αρχές όχι μόνο ανταγωνίζονται μεταξύ τους, αλλά συνεχίζουν να αυξάνουν τις προσφορές τους μέχρι να φτάσουν στο σημείο από οικονομικής απόψεως να μην μπορούν να δικαιολογηθούν. Μελέτες έχουν δείξει, ότι αυτό συμβαίνει στις βιομηχανίες όπου το επενδυτικό σχέδιο δεν είναι μόνο τεράστιο, αλλά μπορεί να δημιουργήσει πολλαπλά οφέλη στην χώρα υποδοχής, όπως π.χ μελλοντικά φορολογικά έσοδα, την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης

και ενός επιχειρηματικού κλίματος, ευνοϊκού προς τις τεχνολογίες αιχμής. Τέτοιου είδους βιομηχανίες είναι οι αυτοκινητοβιομηχανίες, οι φαρμακευτικές, οι ηλεκτρονικές και οι σχετιζόμενες με την πληροφορική βιομηχανίες κ.ά.⁴

2. Καθεστωτικός ανταγωνισμός

Το δεύτερο είδος, δηλαδή ο καθεστωτικός ανταγωνισμός (regime competition), συνδέεται με τις περιπτώσεις όπου όλη η γενναιοδωρία της πολιτικής περί κινήτρων ενός κράτους, επιλέγεται ως απάντηση στις πρακτικές περι κινήτρων που εφαρμόστηκαν αλλού. Ο καθεστωτικός ανταγωνισμός φαίνεται να είναι πιο διαδεδομένος απ' ότι ο στοχευόμενος. Εμπειρικές έρευνες επιβεβαιώνουν ότι πολλές από τις αρχές προσφέρουν επενδυτικά κίνητρα που θα προτιμούσαν να μη το κάνουν υπολογίζοντας το κόστος τους. Όμως καταφεύγουν σ' αυτά γιατί αισθάνονται ότι διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να συναγωνισθούν άλλα κράτη που προσφέρουν μεγάλα επενδυτικά πακέτα.

3. Άλλα είδη ανταγωνισμού

Ο συνδυασμός των θετικών και των αρνητικών συνεπειών του ανταγωνισμού περί κινήτρων τόσο σε διεθνές όσο και σε τοπικό-εθνικό επίπεδο⁵, οδηγεί σε καταστάσεις που μπορούν σχηματικά να κατηγοριοποιηθεί ως εξής από το θετικότερο στο περισσότερο αρνητικό.

Υγής ανταγωνισμός: Στην περίπτωση αυτή, τα κίνητρα είναι αποτελεσματικά σε τοπικό επίπεδο, με το νόημα ότι αυξάνουν το μέγεθος των εισροών των ΑΞΕ. Ο ανταγωνισμός επενδυτικών κινήτρων, είναι επίσης επωφελής σε διεθνές επίπεδο, αφού εξασφαλίζει ότι τα επενδυτικά σχέδια απορροφούνται στις περιοχές όπου μπορούν να αποδώσουν τα μέγιστα. Τα επενδυτικά εργαλεία επιλέγονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να προκαλούν την ελάχιστη δυνατή διαστρέβλωση στην αγορά, και το μέγεθός τους υπολογίζεται ώστε να παράγει το μέγιστο όφελος για τη γενική ευημερία. Αυτή είναι κυρίως η περίπτωση όπου τα επενδυτικά κίνητρα έχουν ειδικά επιλεγεί ώστε να αποκομίσουν το μέγιστο της ωφέλειας που μπορεί να αποδώσει η παρουσία μιας ξένης πολυεθνικής. Εδώ, η χώρα που προσφέρει τα πιο γενναιοδώρα κίνητρα, θεωρητικά θα είναι αυτή στην οποία τα κέρδη θα είναι τα μεγαλύτερα.

Πλειοδοτικός Αγώνας δρόμου: Εδώ, αν και η πλειοδοτική διαδικασία είναι αποδοτική σε διεθνές επίπεδο, αφού το επενδυτικό σχέδιο κατέληξε στην τοποθεσία στην οποία θα αγγίξει τη μέγιστη αποδοτικότητα, η πλειοδοτούσα κυβέρνηση μπορεί να βγει ζημωμένη, σε περίπτωση που το ποσό που πρόσφερε ήταν δυσανάλογα μεγάλο.

Πολιτικές Αναζήτησης Τρόπων Είσπραξης Κρατικών Ενισχύσεων (rent-seeking): Στην περίπτωση αυτή τα κίνητρα χρησιμοποιούνται για την αύξηση της αποτελεσματικότητας της τοπικής οικονομίας, όμως έχουν αρνητικές επιδράσεις στην παγκόσμια αποτελεσματικότητα. Αυτό συμβαίνει π.χ όταν μια Κυβέρνηση δελεάζει και προσελκύει ένα επενδυτικό σχέδιο από μία τοποθεσία στην οποία αυτό θα ήταν πιο αποτελεσματικό ή όταν τα κίνητρα είναι αποτελεσματικά στο να προσελκύουν επενδύσεις σ' ένα συγκεκριμένο τόπο, αλλά προκαλούν, όχι εσκεμμένα, την αλλαγή της συμπεριφοράς των επενδυτών.

4. OECD: Checklist for foreign direct investment incentive policies. OECD 2003, σελ. 13.

5. OMAN C., CHARLTON A., CHRISTIANSEN H.: "Incentives-based competition for FDI: The Case of Brazil". OECD, March 2003.

Έτσι, στην πρώτη περίπτωση η επένδυση δεν αποδίδει το μέγιστο της αποτελεσματικότητας της, ενώ στην δεύτερη, οι εταιρίες γίνονται πιο κινητικές, μετακινούνται μεταξύ των διαφόρων χωρών που παρέχουν κίνητρα πιο συχνά, και ωθούνται σε “ψώνια επενδύσεων”.

Πολιτικές Beggar-thy-neighbour: Αυτή η περίπτωση είναι η περισσότερο επιβλαβής για τα ανταγωνιζόμενα κράτη. Συντρέπει όταν η χρήση των κινήτρων παράγει ταυτόχρονα αρνητικές συνέπειες, τόσο σε επίπεδο διεθνούς όσο και τοπικής αποτελεσματικότητας. Η τοπική αναποτελεσματικότητα μπορεί να προκληθεί από προβλήματα στην εμφύτευση των επενδυτικών πολιτικών, όπως π.χ η Κυβέρνηση προσελκύει πολυεθνικές που δεν είναι συμβατές με το τοπικό δυναμικό σε υποδομή και φυσικές πηγές ενέργειας. Επίσης, προκαλείται και από λάθη υπολογισμού, κυρίως υπερεκτίμηση, των πιθανών κερδών που θα προκύψουν από ένα επενδυτικό σχέδιο, έχοντας ως συνέπεια την πρόκληση καθαρών ζημιών προς τις τοπικές Κυβερνήσεις.

Θετικές συνέπειες του ανταγωνισμού περί κινήτρων

Ο ανταγωνισμός περί κινήτρων έχει θεωρηθεί ως ένας παράγων που παράγει καθαρά κέρδη, τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τις τοπικές οικονομίες. Αυτή η διαπίστωση βασίζεται στην παρατήρηση, που αναφέρθηκε προηγουμένως ότι οι επενδυτές, όταν επιλέγουν την τοποθεσία ενός επενδυτικού σχεδίου, δίνουν μεγαλύτερη σημασία στους ονομαζόμενους “θεμελιώδεις παράγοντες” δηλ. στην πολιτική και μακροοικονομική σταθερότητα, τη δυναμική μακροπρόθεσμης ανάπτυξης, την διαθεσιμότητα κατάλληλα εκπαιδευμένου εργατικού δυναμικού και υποδομής, το άνοιγμα της αγοράς κ.ά., παρά στα παρεχόμενα επενδυτικά κίνητρα. Έτσι μπορούμε να αναμένουμε ότι η εντατικοποίηση των προσπαθειών των Κυβερνήσεων να προσελκύσουν ΞΑΠΕ, θα έχει ως αποτέλεσμα να τις δελεάσει να εστιαστούν στην βελτίωση των “θεμελιωδών παραγόντων”. Με τον τρόπο αυτό, ο ανταγωνισμός περί κινήτρων, οδηγεί στην βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του ανθρώπινου δυναμικού και της κρατικής υποδομής, και στην εξασφάλιση μακροοικονομικής και πολιτικής σταθερότητας. Κατά συνέπεια οδηγεί στην αύξηση της παραγωγικότητας και φέρνει τα επίπεδα των επενδύσεων πιο κοντά προς “το κοινωνικά ωφελιμότερο.” Επιπλέον, ένα βελτιωμένο ανθρώπινο δυναμικό και μια υπερσύγχρονη υποδομή, αποτελούν “δημόσια αγαθά.” Αυτό συνεπάγεται, ότι οι δυνάμεις της αγοράς από μόνες τους θα τείνουν να προσελκύουν μεγαλύτερα μεγέθη ΑΞΕ στους τόπους αυτούς όπου το επίπεδο των “θεμελιωδών παραγόντων” είναι πιο υψηλό. Με τον τρόπο αυτό, το μέγεθος των κεφαλαίων που προορίζονται για επενδύσεις, θα αυξηθεί σε παγκόσμιο επίπεδο. Συμπερασματικά, διαπιστώνουμε ότι μια πρώτη θετική συνέπεια του ανταγωνισμού περί κινήτρων μεταξύ των Κυβερνήσεων, είναι η παραγωγή ισομερώς ευεργετικών αποτελεσμάτων τόσο για τις επιχειρήσεις και τις Κυβερνήσεις, όσο και για το κοινωνικό σύνολο.⁶

Σύμφωνα με μία έρευνα του ΟΟΣΑ (2003)⁷ ο ανταγωνισμός περί κινήτρων μπορεί να προκαλέσει και τις ακόλουθες θετικές συνέπειες:

6. OMAN, C. (2000): *Policy Competition for foreign direct investment: A study of competition among governments to attract FDI*. OECD, Paris, σελ. 17-18.

7. CHARLTON Andrew: *Investment bidding for mobile investment: economic consequences and potential responses*. OECD 2003, σελ.13.

Αποτελεσματικότητα της φορολογίας. Αυτό το επιχείρημα αντλείται από το μοντέλο Tiebout(1956)⁸.

Αύξηση της ευημερίας –πλούτου. Ο ανταγωνισμός ο σχετικός με τα φορολογικά κίνητρα αυξάνει τον πλούτο επειδή αναγκάζει τις Κυβερνήσεις να μειώσουν τις άσκοπες δαπάνες.

Αποτελεσματικότερη αναδιανομή του κεφαλαίου σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα επενδυτικά κίνητρα χρησιμοποιούνται ευρέως με σκοπό την προσέλκυση επενδύσεων σε υποανάπτυκτες περιοχές. Ακόμη και αν τα κίνητρα μεταφέρουν θέσεις εργασίας από μια τοποθεσία σε κάποια άλλη, είναι ωφέλιμα στην περίπτωση που καταλήγουν στην συγκέντρωσή τους σε περιοχές με χαμηλή ανάπτυξη και απασχόληση. Αυτή η ωφελιμότητα συνίσταται στο ότι το κέρδος από την δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε υποβαθμισμένες περιοχές είναι μεγαλύτερο από το κέρδος που παράγεται από την δημιουργία τους σε περιοχές με χαμηλότερα επίπεδα ανεργίας και υψηλότερα επίπεδα ανάπτυξης.

Μικρότερη επιρροή των ομάδων συμφερόντων (lobbies) που καταφεύγουν σε πρακτικές που αυξάνουν τον “πλειοδοτικό ανταγωνισμό” περί κινήτρων μεταξύ των Κυβερνήσεων. Αν τα ποσά που διατίθενται για τα παρεχόμενα κίνητρα είναι μεγάλα, τότε τα ποσά του προϋπολογισμού που διατίθενται για αναδιανεμητικούς σκοπούς μειώνονται, με αποτέλεσμα να περιορίζεται το πεδίο δράσεως των προαναφερόμενων ομάδων συμφερόντων.

Αρνητικές συνέπειες του ανταγωνισμού περί κινήτρων

Η κύρια αρνητική συνέπεια, κυρίως για τις αναπτυσσόμενες χώρες, του ανταγωνισμού περί κινήτρων είναι η αιμορραγία του κρατικού προϋπολογισμού λόγω της μείωσης των φορολογικών εσόδων. Ο Oxfam⁹ υπολογίζει ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες χάνουν πάνω από 35 δισεκατομμύρια δολάρια το χρόνο, εξαιτίας της ανταγωνιστικής πίεσης για χαμηλή εταιρική φορολογία, σε συνδυασμό με την μεταφορά των κερδών από το εσωτερικό τους στις χώρες εκείνες που προσφέρουν τη χαμηλότερη φορολογία.

Μια ακόμη πληγή στον κρατικό προϋπολογισμό είναι η απώλεια χρημάτων λόγω της υπερεκτίμησης της σημασίας των κινήτρων, με συνέπεια την παροχή από τις Κυβερνήσεις δυσανάλογων ποσών σε σύγκριση με την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα τους. Η πολιτική πίεση προς τις Κυβερνήσεις για την μείωση της ανεργίας και την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης είναι τεράστια. Η ενθάρρυνση των πολιτικών περί κινήτρων γίνεται περισσότερο για λόγους πολιτικούς παρά οικονομικούς. Η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης έχει αποτελέσματα που γίνονται αμέσως ορατά στους πολίτες, άρα δημιουργείται μια ευνοϊκή κατάσταση για την Κυβέρνηση, ενώ η σπατάλη ποσών μεγαλύτερων από τα απαιτούμενα προϋποθέτει πολύπλοκους υπολογισμούς ακατανόητους για το ευρύ κοινό. Άμεση συνέπεια αυτής της κατάστασης είναι το ξέσπασμα ενός πλειοδοτικού πολέμου περί κινήτρων με όλες τις αρνητικές συνέπειες που αυτός συνεπάγεται.

Πέρα από τις αρνητικές συνέπειες που αφορούν την μείωση των κρατικών εσόδων, ο ανταγωνισμός περί κινήτρων ευθύνεται και για τα εξής αρνητικά αποτελέσματα:

8. TIEBOUT, C.M “A Pure theory of local expenditures” *Journal of political economy* 64, 1956, σελ. 416-424.

9. OXFAM (2000): *Tax Havens, Oxfam Policy Papers, 6/00.*

Μείωση του επιπέδου προστασίας που παρέχει η εργατική και περιβαλλοντική νομοθεσία. Οι κυβερνήσεις είναι πιθανό να επιτρέψουν την χαλάρωση της νομοθεσίας π.χ για την μόλυνση του περιβάλλοντος, ώστε να προσελκύσουν επενδυτικά σχέδια στον τομέα της βαριάς βιομηχανίας. Όσον αφορά την εργατική νομοθεσία, υπάρχει ο κίνδυνος περιορισμού του δικαιώματος συλλογικής διαπραγμάτευσης των εργατών, μείωσης του επιπέδου προστασίας τους και του επιπέδου ελάχιστης αμοιβής κ.ά.

Προσέλκυση επενδύσεων κακής ποιότητας. Ο ανταγωνισμός μπορεί να οδηγήσει στο να γίνει η χώρα που προσφέρει τα κίνητρα υποδοχέας επενδύσεων χωρίς καμιά μακροπρόθεσμη προοπτική, που ο μόνος λόγος προσέλκυσής τους είναι οι υποσχόμενες παροχές. Έτσι π.χ ενώ η λειτουργία των χρηματοδοτικών κινήτρων είναι άψογη, αυτά ενδέχεται να ευνοούν επενδύσεις πολύ εύθραστες, των οποίων η αποδοτικότητα βασίζεται αποκλειστικά στις κρατικές ενισχύσεις και που δεν είναι πάντοτε ευπρόσδεκτες στις χώρες υποδοχής. Αυτό είναι το κύριο παράδοξο των στρατηγικών περί κινήτρων, είναι πιο αποτελεσματικές στο να προσελκύουν επενδύσεις κακής ποιότητας παρά επενδύσεις ωφέλιμες.¹⁰ Επιπλέον, αυτού του είδους οι καταστάσεις ενδέχεται να αποθαρρύνουν πιθανούς σοβαρούς μελλοντικούς επενδυτές με μακροπρόθεσμα επενδυτικά σχέδια, αφού αποδυναμώνουν την εμπιστοσύνη τους στην σταθερότητα και την αποτελεσματικότητα γενικότερα της κυβερνητικής πολιτικής.

Δημιουργία διακρίσεων μεταξύ των διαφόρων ειδών επενδύσεων. Τα γενναϊόδωρα επενδυτικά κίνητρα, των οποίων γίνονται κοινωνικοί οι νέοι επενδυτές, τους θέτουν σε πλεονεκτικότερη θέση με τεράστιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των παλιών επενδυτών (τοπικών και ξένων) που δεν έγιναν αποδέκτες τέτοιων κινήτρων. Έτσι, οι ήδη εγκατεστημένες επιχειρήσεις αναγκάζονται να μετεγκατασταθούν αναζητώντας άλλες χώρες που παρέχουν ισάξιες παροχές, ενώ εγκυμονεί ο κίνδυνος να μετατραπούν σε μη επωφελείς επενδύσεις, όπως αυτές περιγράφηκαν στην προηγούμενη παράγραφο. Ένα άλλο είδος διάκρισης, είναι ότι τα επενδυτικά κίνητρα έχουν την τάση να παρέχονται περισσότερο στις κινητές επενδύσεις, παρά στα υπόλοιπα είδη επενδύσεων.

Μεγαλύτερη κινητικότητα (έλλειψη σταθερότητας) των εταιριών.

Προκειμένου να εκμεταλλευτούν τα πλεονεκτήματα που αποκομίζουν από τα προσφερόμενα επενδυτικά πακέτα των διαφόρων χωρών, οι επιχειρήσεις μειώνουν “το βάθος χρόνου” των επενδυτικών τους σχεδίων σε κάποια συγκεκριμένη τοποθεσία, ώστε να μπορούν να μετακινούνται πιο εύκολα και να κεφαλοποιούν συχνότερα τις ωφέλειες των επενδυτικών κινήτρων.

Παρατηρήσεις σχετικές με τον ανταγωνισμό

Τα συμπεράσματα τα σχετικά με τον ανταγωνισμό περί κινήτρων μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

1) Ο ανταγωνισμός περί κινήτρων είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο. Οι Κυβερνήσεις όλων των επιπέδων (υπερεθνικό, εθνικό, τοπικό), τόσο στις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ όσο και σ' αυτές που δεν αποτελούν μέλη του, έχουν εμπλακεί σ' αυτόν τον ανταγωνισμό. Επίσης, είναι ένα φαινόμενο ενδημικό. Η αύξηση του μεγέθους των κινήτρων από μια κυβέρνηση ασκεί πίεση και στις υπόλοιπες να ακολουθήσουν.

10. LAUTIER Marc: Les rendements décroissants des politiques d'incitations aux investissements étrangers :” CARE , Université de Rouen, 2003 σελ.14.

2) Η ένταση του ανταγωνισμού ποικίλει. Ο ανταγωνισμός είναι πιο έντονος σε γείτονες χώρες με παρόμοιες οικονομικές συνθήκες και υποδομή, καθώς και στο εσωτερικό του ίδιου του κράτους, όταν οι διάφορες περιοχές του ανταγωνίζονται μεταξύ τους για την προσέλκυση του ίδιου επενδυτικού σχεδίου. Επιπλέον ο ανταγωνισμός περί κινήτρων είναι εντονότερος μόνο σε ορισμένους βιομηχανικούς τομείς (αυτοκινητοβιομηχανία, φαρμακοβιομηχανία), στους τομείς της υψηλής τεχνολογίας, και σε ορισμένα μακροχρόνια επενδυτικά σχέδια.

3) Υπάρχουν φτωχές ενδείξεις ότι ο αυξανόμενος τις δύο τελευταίες δεκαετίες ανταγωνισμός περί κινήτρων συνέβαλλε στην αύξηση του μεγέθους των ΑΞΕ παγκοσμίως. Αντιθέτως, η σχέση αιτίας και αποτελέσματος φέρεται να λειτουργεί προς την αντίστροφη κατεύθυνση: ενώ οι παγκόσμιες προμήθειες ΑΞΕ αυξήθηκαν σημαντικά, οι Κυβερνήσεις εντατικοποίησαν τον ανταγωνισμό προκειμένου να προσελκύσουν το “μερίδιο” τους από αυτή την αύξηση.¹¹

4) Τα σενάρια “πλειοδοτικών πολέμων” είναι υπαρκτά και η πιθανότητα επανάληψή τους αρκετά αυξημένη. Υπάρχουν ενδείξεις ότι πολλά επενδυτικά σχέδια μπορούν να μειώσουν τόσο τον εθνικό όσο και το διεθνή πλούτο. Ακόμη όμως και σε περίπτωση απουσίας τέτοιων καταστάσεων “πλειοδοτικών πολέμων” τα διαστρεβλωτικά αποτελέσματα του ανταγωνισμού είναι μεγάλα, αφού συντελείται διάκριση κατά των μικρών και τοπικών επιχειρήσεων, καθώς και κατά των επιχειρήσεων εκείνων που δεν ανήκουν στους τομείς των δραστηριοτήτων που στοχεύουν τα επενδυτικά πακέτα.

5) Όταν οι κυβερνήσεις λόγω του ανταγωνισμού παρέχουν υπέροργκα ποσά για κίνητρα με την αιτιολογία ότι αυτά δικαιολογούνται λόγω της προσπάθειας ανάπτυξης υποβαθμισμένων περιοχών, τα κίνητρα αυτά είναι συνήθως μειωμένης αποτελεσματικότητας και ενδέχεται να οδηγήσουν ακόμη και σε ενίσχυση των ανισοτήτων.

6) Οι καταστάσεις οι χαρακτηριζόμενες ως “κυνήγι επενδύσεων” συνεχώς πολλαπλασιάζονται. Υπάρχουν σαφείς ενδείξεις αρνητικών συνεπειών σε επίπεδο διεθνούς πλούτου, όταν κίνητρα μεταφέρουν τις επενδύσεις από μια τοποθεσία σε κάποια άλλη χωρίς να δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας ή να προκαλούν αύξηση της παραγωγικότητας. Το παράδειγμα της Βραζιλίας είναι χαρακτηριστικό.

7) Ο ανταγωνισμός μπορεί επίσης να παράγει κερδοφόρα αποτελέσματα. Τα επενδυτικά κίνητρα έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη υποβαθμισμένων περιοχών στην Ιρλανδία και στην Πορτογαλία. Επιπλέον στην Βραζιλία υπάρχουν ενδείξεις ότι ο ανταγωνισμός περί κινήτρων μείωσε τις τοπικές ανισότητες, αφού αύξησαν την εγκατάσταση των επενδύσεων σε περιοχές διαφορετικές από τις παραδοσιακές βιομηχανικές ζώνες. Η αύξηση της έντασης του ανταγωνισμού οδήγησε επίσης, πολλές κυβερνήσεις στην αναθεώρηση πολλών τομέων τις οικονομικής τους πολιτικής, ώστε να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον πιο ευνοϊκό στις επιχειρήσεις.

Τρόποι αντιμετώπισης του ανταγωνισμού

Ο κύριος σκοπός των κυβερνήσεων είναι η ανάπτυξη μιας πολιτικής προσέγγισης περί κινήτρων, η οποία θα μειώνει τα αρνητικά αποτελέσματα των πλειοδοτικών πολέμων, χωρίς να απαγορεύει στις Κυβερνήσεις από το να στοχεύουν σε νόμμους στόχους, όπως

11. OMAN, C. (2000): *Policy Competition for foreign direct investment: A study of competition among governments to attract FDI*. OECD, Paris, σελ.10-13.

π.χ η περιφερειακή ανάπτυξη ή η βελτίωση κάποιων βιομηχανικών τομέων. Ο ισχυρότερος πιθανός τρόπος αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών του ανταγωνισμού περί κινήτρων είναι η συνεργασία μεταξύ των κρατών. Σύμφωνα με μια έρευνα του ΟΟΣΑ¹², σε περίπτωση που οι Κυβερνήσεις αποφασίσουν να υιοθετήσουν μία πολυεθνική στρατηγική, μπορούν να κινηθούν προς τις εξής διαφορετικές κατευθύνσεις, ανάλογα με τις φιλοδοξίες-πολιτικές που επιδιώκουν. Οι κατευθύνσεις αυτές είναι: α) Η συνεργασία μεταξύ των δικαιοδοσιών β) Τα μέτρα ενίσχυσης της διαφάνειας γ) η θέσπιση διεθνών καταναγκαστικών κανόνων. δ) η συνεχής ανανέωση του καθεστώτος των κινήτρων ε) η αυστηρότερη επιλογή της χρονικής διάρκειας της επένδυσης στ) η εφαρμογή αποτελεσματικών αναλύσεων κόστους- ωφέλειας ζ) η ανάπτυξη ποιοτικότερων υποδομών.

Συνεργασία μεταξύ των δικαιοδοσιών

Για να αυξηθεί και στην πράξη η αποδοτικότητα των πρακτικών των σχετικών με την διαφάνεια, θα πρέπει να εφαρμόζονται σε συνδυασμό με μια άλλη πρακτική, την συνεργασία μεταξύ των δικαιοδοσιών. Από τη στιγμή που ο ανταγωνισμός περί κινήτρων προκαλεί το “δίλημμα του φυλακισμένου”, η μόνη λύση για την αντιμετώπιση του είναι η συνεργασία μεταξύ των δικαιοδοσιών, αφού μόνη της η διαφάνεια δεν αρκεί. Αυτή η συνεργασία είναι δύσκολο να επιτευχθεί και ήδη μέχρι σήμερα πολλές προσπάθειες εθνών ή περιφερειών να σχηματίσουν επενδυτικές συμμαχίες ή να μειώσουν τον ανταγωνισμό, στέφθηκαν από αποτυχία.¹³ Τα εναλλακτικά πλαίσια νομοθετικής ρύθμισης του ανταγωνισμού μέσω της διεθνούς συνεργασίας είναι τα εξής: α) σε συνάρτηση με το μέγεθος των κινήτρων (δηλ. το συνολικό οικονομικό όφελος που αντλεί η επιχείρηση), β) σε συνάρτηση με τη χρήση τους (δηλ. τη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή ή τους τομείς όπου αυτά εφαρμόζονται), γ) σε συνάρτηση με τη μορφή εφαρμογής τους (υπάρχουν μέσα που θεωρούνται ιδιαίτερα επιβλαβή).

Α. Σε συνάρτηση με το μέγεθος των κινήτρων: Ο περιορισμός του μεγέθους των επενδυτικών κινήτρων φαίνεται να είναι η πιο αυτονόητη προσέγγιση, η οποία όμως στην πράξη παρουσιάζει δυσκολίες λόγω της μη ευκολίας ακριβούς εκτίμησης της αξίας των οικονομικών ωφελειών που εμπεριέχονται σε κάθε επενδυτικό πακέτο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί ένα εύστοχο παράδειγμα προσέγγισης μιας τέτοιας πολιτικονομοθετικής συνεργασίας. Η Ε.Ε. λειτουργεί εδώ και καιρό όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις βάση κατευθυντήριων οδηγιών. Παρόλο που οι επιχορηγήσεις οι παρεχόμενες στις ΞΑΠΕ δεν απαγορεύονται ρητώς από την Επιτροπή, στην πράξη αποτελούν μια από τις κύριες μορφές κρατικών ενισχύσεων που ρυθμίζονται από αυτή. Αποτελεί βασική αρχή του ευρωπαϊκού δικαίου ότι οι κρατικές ενισχύσεις είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Σύμφωνα με το άρθρο 87 “ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη-μέλη ή με κρατικούς πόρους και νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό λόγω ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων πα-

12. CHARLTON Andrew: Investment bidding for mobile investment: economic consequences and potential responses. OCDE, 2003, σελ. 27-32.

13. Βλ. π.χ. την Συμφωνία του 1991 ανάμεσα στη Νέα Υόρκη, το New Jersey και το Connecticut να σταματήσουν να προσφέρουν επενδυτικά κίνητρα που συνέβαλλαν στην μετεγκατάσταση επιχειρήσεων από την μία περιοχή στην άλλη.

ραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά,κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ των κρατών μελών συναλλαγές.”¹⁴

Β. Σε συνάρτηση με τη χρήση τους: Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί και εδώ ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Σύμφωνα με το άρθρο 87 (πρώην 92) §2γ συνθΕΚ “είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά οι ενισχύσεις προς την οικονομία ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, οι οποίες έχουν θιγεί από την διαίρεση της Γερμανίας, κατά το μέτρο που είναι αναγκαίες για την αντιστάθμιση των οικονομικών μειονεκτημάτων που προκλήθηκαν από την διαίρεση αυτή”. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 87 (πρώην 92) §3 εδ.α,γ,δ συνθΕΚ: “Δύνανται να θεωρηθούν ως συμβατές με την εσωτερική αγορά οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι συνήθιστα χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση, οι ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών σε βαθμό αντίθετο προς το κοινό συμφέρον, καθώς και οι ενισχύσεις για την προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Γ. Σε συνάρτηση με τη μορφή εφαρμογής τους: Ο δικαιολογητικός λόγος μιας τέτοιας προσέγγισης συνεργασίας μεταξύ των κρατών είναι ότι μερικά είδη επενδυτικών κινήτρων έχουν πολύ αρνητικότερες οικονομικές συνέπειες από κάποια άλλα και είναι πιο ύποπτα να στρεβλώσουν την διαδικασία λήψης αποφάσεων, να συμβάλλουν στην ενίσχυση της διαφθοράς ή να ενθαρρύνουν τους “πλειοδοτικούς πολέμους” μεταξύ των διαφόρων περιοχών. Για παράδειγμα οι οικονομολόγοι γενικά ασκούν κριτική κατά των “αδιαφανών επιχορηγήσεων” των οποίων το συνολικό κόστος είναι δύσκολο να υπολογιστεί και μπορούν να προκαλέσουν μεγάλες απώλειες στον κρατικό προϋπολογισμό. Όπως προαναφέρθηκε η Συμφωνία του ΠΟΕ για τις επιδοτήσεις και τα αντισταθμιστικά μέτρα(agreement on Subsidies and Countervailing measures) αποτελεί ένα παράδειγμα τέτοιας πολιτικής απαγόρευσης ορισμένων μορφών κινήτρων, αφού άλλου είδους επιδοτήσεις επιτρέπονται και άλλες απαγορεύονται. Επίσης, οι χώρες του ΟΟΣΑ υιοθετώντας το πνεύμα της προσέγγισης της απαγόρευσης ορισμένων μορφών κινήτρων καταβάλλουν προσπάθειες μείωσης του “επιβλαβούς φορολογικού ανταγωνισμού”. Παρόμοια προσέγγιση κατέβαλλε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον “Κώδικα Συμπεριφοράς της” (Φορολογία Επιχειρήσεων) του έτους 1999.

Η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού δικαίου και η ενσωμάτωση του ευρωπαϊκού κεκτημένου στις νέες χώρες-μέλη, δημιουργεί μία νέα πραγματικότητα που δεν θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστες τις πολιτικές περί κινήτρων. Το θέμα της επίδρασης που ενδεχομένως θα έχει η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού δικαίου στον τομέα των αναπτυξιακών και επενδυτικών κινήτρων στο εσωτερικό της διευρυμένης Ε.Ε παραμένει μέχρι στιγμής αδιερεύνητο. Ο ρόλος της Ε.Ε στην νέα εποχή είναι τεράστιος, αφού πρέπει να συμβάλει στον δημοκρατικό και οικονομικά αποτελεσματικό έλεγχο της παγκοσμιοποίησης της διεθνούς οικονομίας. Οι προαναφερθείσες πρωτοβουλίες που ανέλαβε η Ε.Ε. για την μείωση του ανταγωνισμού περί κινήτρων θα μπορούσαν να τύχουν ανάλογης εφαρμογής

14. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕ. Κωνστ., ΒΛΑΣΣΗΣ Ιω, ΔΕΛΗΘΕΟΥ Βασ.: Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα, 2000, σελ. 26.

ΜΕΤΕΩΡΑ

Έκδοση του Εκδρομικού και Μορφωτικού Ομίλου Τριτάλων

Ιδρυτής:

Αχιλ. ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΣ

Έτος Α' έκδοσης 1947 μ.Χ.

Τρίκαλα

και από άλλα κράτη, προκειμένου αυτά να απομυζήσουν στο μέγιστο τις θετικές συνέπειες του, και να περιορίσουν στο ελάχιστο τις αρνητικές.

Ο ανταγωνισμός περί κινήτρων για την ευρωπαϊκή οικονομία μετά τη διεύρυνση δεν επιφυλάσσει καμιά απειλή δημιουργίας δυσμενών καταστάσεων. Αντιθέτως, τηρουμένων των πάγιων οικονομικών αρχών, του πλέγματος προστασίας που παρέχει το δίκαιο της Ε.Ε, και των οικονομικο-αναπτυξιακών πορισμάτων διαπρεπών και εμπειρισταωμένων μελετών της θεωρίας, τόσο της ελληνικής¹⁵, όσο και της ξένης, δύναται να λεχθεί μετὰ βεβαιότητας ότι ο ανταγωνισμός περί κινήτρων θα επιφέρει ανάπτυξη, πρόοδο και ευμενή κερδοφόρα αποτελέσματα τόσο στις νέες χώρες που συμπεριλήφθησαν στην ΕΕ, όσο και στην εν γένει ευρωπαϊκή οικονομική κοινότητα. Θα σημειωθεί αύξηση της ποιοτικής παραγωγής, θα δημιουργηθούν σταθερές θέσεις εργασίας και τα οικονομικά οφέλη (ο παραγόμενος πλούτος) κατάλληλα διαχειριζόμενα θα βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο των λαών της διευρυμένης Ευρώπης και όχι μόνο.

Η διεύρυνση με βάση το μεθοδευμένο και ελεγχόμενο ανταγωνισμό περί κινήτρων δεν αποτελεί απειλή, αλλά μια βασική προϋπόθεση, για να εξελιχθεί η οικονομία της Ε.Ε σε ένα σύγχρονο μοντέλο ανάπτυξης, σταθερότητας και ευημερίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κωνσταντίνος ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης, Τόμος Α', Νέα έκδοση, Αθήνα, 2004.

Κωνσταντίνος ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Τα χρηματοδοτικά κίνητρα στο θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης στην Ελλάδα, Γ' Έκδοση, Αθήνα, 1993.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΒΛΑΣΣΗΣ Ιω, ΔΕΛΗΘΕΟΥ Βασ.: Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αθήνα, 2000.

BLOMSTRÖM M., ΚΟΚΚΟ Ari: The economics of Foreign direct investment incentives: Stockholm School of Economics, 2003. Working Paper No.168.

Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Τοπική Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση. Θεσμικό πλαίσιο. Αναπτυξιακά Προγράμματα. Παγκοσμιοποίηση. Αθήνα, 2002.

LAUTIER Marc: Les rendements décroissants des politiques d'incitations aux investissements étrangers. CARE, Université de Rouen, 2003.

OECD: Checklist for foreign direct investment incentive policies. OECD 2003.

OMAN C., CHARLTON A., CHRISTIANSEN H.: Incentives-based competition for FDI: The Case of Brazil: OECD, Paris, March 2003.

TIEBOUT, C.M.: A Pure theory of local expenditures. Journal of political economy 64, Paris, 1966.

15. Βλέπε γενικά στοιχεία στο: Κωνσταντίνος ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Τα χρηματοδοτικά κίνητρα στο θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης στην Ελλάδα. Γ' Έκδοση, Αθήνα, 1993.

**ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

*

**REVUE DE
DECENTRALISATION
D' ADMINISTRATION
LOCALE ET DE
DEVELOPPEMENT
REGIONAL**

*

**REVIEW OF
DECENTRALIZATION
LOCAL
GOVERNMENT
AND REGIONAL
DEVELOPMENT**

Επιστημ. Υπεύθυνος
Καθηγητής
Κωνστ. Γ.Ε.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Αθήναι

Τεύχη ετών

1995, 1996, 1997, 1998,
1999, 2000, 2001, 2002,
2003, 2004, 2005, 2006

**Constantin GE.
ATHANASSOPOULOS**
Professeur Section Econ.
et Développement
Régional de l' Université
des Sciences Sociales et
Politiques PANTEION
d' Athènes

LA NOTION
«INVESTISSEMENT
PRODUCTIF
PRIVE» DANS
LE CADRE
INSTITUTIONNEL
DE LA
LEGISLATION
GRECQUE
POUR LE
DEVELOPPEMENT

Bruxelles, 1994

**KENTRO
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ
ΜΕΛΕΤΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**ΔΗΜΟΣΙΕΣ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ**

Επιστημονικός
Υπεύθυνος:
Καθηγητής
Κωνστ. Γ.Ε.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Αθήναι, 2002

130 ΧΩΡΕΣ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ

Ογδόντα χρόνια δημιουργικής προσφοράς συνεπλήρωσε εφέτος η Εθνική Ελληνική Επιτροπή του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου και το γεγονός αυτό απετέλεσε την αφορμή διοργάνωσης μίας λαμπρής τελετής στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο πρώην Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jacques SANTER και νυν Πρόεδρος του Ραδιοτηλεοπτικού Οργανισμού RTL Group, ο Πρόεδρος της Credit Agricole Rene CARRON, ο Πρόεδρος της Vivendi Universal Jean-Rene FOURTOU, ο Πρόεδρος της AXA Jean-Raymond ABAT, ο Adnan KASSAR, Πρόεδρος της Fransabank, της αρχαιότερης Τράπεζας του Λιβάνου, ο Πρόεδρος του Παγκόσμιου Επιμελητηριακού Συνδέσμου Rona YIRCALI, ο πρώην Πρόεδρος της Nestle Dr. Helmut O. MAUCHER, η Maria Livanos CATTAUI κ.ά.

Από πλευράς Ελληνικής Πολιτικής Ηγεσίας τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση, μεταξύ άλλων, ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών ως Εκπρόσωπος του Πρωθυπουργού κ. Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ, ο Βουλευτής ως Εκπρόσωπος του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ κ. Θ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ, ο πρώην Πρωθυπουργός κ. Κωνσταντίνος ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ, η Υπουργός Εξωτερικών κ. Ντόρα ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ. Παρευρέθηκαν επίσης ο Πρόεδρος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος κ. Τάκης ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ, ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Νίκος ΓΚΑΡΓΚΑΝΑΣ κ.ά.

Κατά την διάρκεια επισήμου δείπνου απενεμήθησαν σε παλαιά μέλη του Δ.Ε.Ε. τιμητικές διακρίσεις για την συνεισφορά τους στον θεσμό, όπως στον επί σειρά ετών ευδοκίμως υπηρετούντα τον επιμελητηριακό θεσμό κ. Γεώργιο ΤΣΑΓΚΟΥΛΗ, Αντιπρόεδρο σήμερα του Επιμελητηρίου Τριγάλων κ.ά.

Το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο - ΔΕΕ (International Chamber of Commerce - ICC), που ιδρύθηκε το 1919 στο Παρίσι αμέσως μετά τον πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο από μία μικρή ομάδα εμπνευσμένων επιχειρηματιών, που ονομάστηκαν «Έμποροι της Ειρήνης», είναι το διεθνές βήμα μέσω του οποίου η παγκόσμια Επιχειρηματική Κοινότητα συμβουλευει τους Διεθνείς Οργανισμούς και επηρεάζει τις κατά τόπους κυβερνητικές αποφάσεις, που έχουν επιπτώσεις στις επιχειρηματικές δραστηριότητες και στις εταιρικές στρατηγικές και διαμορφώνει τους κανόνες με τους οποίους διεξάγονται οι περισσότερες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Επίσης, ακόμη από το πρώτο έτος από την ίδρυση του ΟΗΕ, το Δ.Ε.Ε. κατέστη κορυφαίο συμβουλευτικό όργανο του Οργανισμού και των εξειδικευμένων Επιτροπών του, ενώ είναι κύριος συνομιλητής του παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου (WTO).

Μέλη του Δ.Ε.Ε. είναι χιλιάδες επιχειρήσεις και εμπορικές Ενώσεις, που δραστηριοποιούνται σε 130 χώρες. Η Γενική Συνέλευση της Εθνικής Ελληνικής Επιτροπής του Δ.Ε.Ε. απαρτίζεται από τους Αντιπροσώπους όλων (59) των Εμπορικών, Βιομηχανικών, Βιοτεχνικών και Επαγγελματικών Επιμελητηρίων της Ελλάδος και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που συναλλάσσονται κυρίως με το εξωτερικό και επιθυμούν να συνεισφέρουν στην διεθνή εκπροσώπησή μας, αλλά και στην ενημέρωση για τις δυνατότητες της Ελληνικής οικονομίας, με απώτερο στόχο, μεταξύ άλλων, την προσέλκυση επενδύσεων και την καταπολέμηση της διαφθοράς στον χώρο δημοσίων δραστηριοτήτων.

M.

Πολιτιστικά θέματα

Αφιέρωμα στην Τζίνα ΜΠΑΧΑΟΥΕΡ

Σολίστ ο Άρης ΓΑΡΟΥΦΑΛΗΣ

Στα πλαίσια ειδικής εκδήλωσης για την μεγάλη πιανίστα Τζίνα ΜΠΑΧΑΟΥΕΡ, με αφορμή την συμπλήρωση 30 ετών από τον θάνατό της, το ομόνυμο Σωματείο οργανώνει στο Μέγαρο Μουσικής τον προσεχή Νοέμβριο, μία συναυλία αφιερωμένη στην μνήμη της.

Έργα:

Σεργκέι ΡΑΧΜΑΝΙΝΟΦ:
Vocalise

Κοντσέρτο αρ. 2 για πιάνο και ορχήστρα σε ντο ελάσσονα, έργο 18.

Συμφωνία αρ. 2 σε μι ελάσσονα, έργο 27.

Φιλαρμονική Ορχήστρα Βουκουρεστίου «G. ENESCU».

Μουσική Διεύθυνση:
Christian MANDEAL.

Πιάνο: Άρης ΓΑΡΟΥΦΑΛΗΣ.

Άρης ΓΑΡΟΥΦΑΛΗΣ

Γεννήθηκε στη Σάμο. Πήρε δίπλωμα πιάνου-σολίστ από το Εθνικό Ωδείο. Κατόπιν παρακολούθησε μαθήματα πιάνου στην Μουσική Ακαδημία Mozarteum του Salzburg (1962 και 1963), στην Ακαδημία του Santiago da Compostella της Ισπανίας (1964) και τέλος στη Μουσική Ακαδημία της Βιέννης από την οποία πήρε δίπλωμα πιάνου-σολίστ το 1969.

Εκτός από τις μουσικές σπουδές του, είναι πτυχιούχος της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Έχει τιμηθεί με το Α΄ Βραβείο και Αριστείο Εξαιρετικής Επιδόσεως του Εθνικού Ωδείου (1958), με το Α΄ Βραβείο του Πανελληνίου Διαγωνισμού Νέων Εκτελεστών πιάνου για το έτος Chopin (1961) και με το Α΄ Βραβείο του Πανελληνίου Διαγωνισμού Νέων Μουσικών, που οργάνωσε το 1963 η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με την «Τέχνη». Το 1973 τιμήθηκε από την Ακαδημία Αθηνών με το Βραβείο «Σπύρου Μοτσενίγου» για την όλη μουσική δραστηριότητά του.

Ως σολίστ έχει συμπράξει με όλες τις συμφωνικές ορχήστρες και ορχήστρες δωματίου της Ελλάδας, την ορχήστρα Camerata Academica του Salzburg, την ορχήστρα Pro Musica της Οξφόρδης, την Φιλαρμονική ορχήστρα της Σιγκαπούρης, την ορχήστρα της Ραδιοτηλεόρασης της Σόφιας, την Φιλαρμονική της Φρανκφούρτης (Όντερ), την Φιλαρμονική της Μόσχας κ.ά. Έχει δώσει πολλά ρεσιτάλ στην Ελλάδα και το εξωτερικό (Αυστρία, Ισπανία, Ρουμανία, Πολωνία, Γιουγκοσλαβία, Βουλγαρία, Ιταλία, Γερμανία, Κύπρο, Αίγυπτο, Συρία).

Διετέλεσε Διευθυντής της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών, και είναι Διευθυντής και Καθηγητής πιάνου στο Ωδείο Αθηνών, Πρόεδρος του Δ.Σ. του Μουσικού Σωματείου «Τζίνα Μπαχάουερ», γενικός Γραμματέας του Δ.Σ. του Ιδρύματος Υποτροφιών «Μαρία Κάλλας», επίτιμος πρόεδρος του Ελληνικού παραρτήματος της διεθνούς οργάνωσης Ε.Ρ.Τ.Α. (Ευρωπαϊκή Ένωση Καθηγητών Πιάνου), Πρόεδρος ή Μέλος κριτικών επιτροπών σε πολλούς Πανελληνίους και Διεθνείς διαγωνισμούς πιάνου.

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΣΕ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΙΧΝΗ»

*Ο Δημήτρης ΜΠΑΣΗΣ και η Τατιάνα ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
βαδίζουν σε «Βυζαντινά ίχνη» στο Μέγαρο Μουσικής*

«Μουσική διαδρομή σε βυζαντινά ίχνη» είναι ο τίτλος της συναυλίας, που θα δοθεί την Τρίτη, 21 Νοεμβρίου στην αίθουσα «Φίλων της Μουσικής» του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, στις 8.30 μ.μ. Πρόκειται για μία ιδιόζουσα, μουσική πρόταση όπου το δυτικοευρωπαϊκό συμφωνικό ύφος σμίγει με την εξ ανατολής Βυζαντινή Μουσική Παράδοση.

Με αφετηρία γνωρίσιμους βυζαντινούς ύμνους, το μουσικό ταξίδι περιλαμβάνει έργα συμφωνικής φόρμας εμπνευσμένα από βυζαντινά στοιχεία κορυφαίων Ελλήνων συνθετών, όπως ο Μίκης Θεοδωράκης, ο Νίκος Σκαλκώτας και ο Μανώλης Καλομοίρης. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει μία σημαντική πρώτη εκτέλεση, την καντάτα Επιφάνια Αβέρωφ στην τελική μορφή για βαρύτονο, εξάφωνα μικτή χορωδία και συμφωνική ορχήστρα. Θα ακουστούν, επίσης, το κονσέρτο για πιάνο και ορχήστρα Ελικώνας του Μίκη Θεοδωράκη, αποσπάσματα από το Άξιον Εστί, την Συμφωνία της Λεβεντιάς του Μανώλη Καλομοίρη, τους Ελληνικούς Χορούς του Νίκου Σκαλκώτα, καθώς και βυζαντινοί ύμνοι ενοχπιστρωμένοι για σολίστ και ορχήστρα εγχόρδων. Οι ακροατές θα έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν μία διαφορετική ερμηνεία από τον Δημήτρη Μπάση και την πιανίστα Τατιάνα Παπαγεωργίου, η οποία θα επιχειρήσει να αναδείξει την ευρύτητα του μουσικού φάσματος συνθέσεων σε «βυζαντινά ίχνη» με έργα μεγάλης πιανιστικής σημασίας. Σολίστ στην Καντάτα Επιφάνια Αβέρωφ θα είναι ο βαρύτονος Χάρης Ανδριανός, που διακρίνεται για την ευαισθησία των ερμηνειών του.

Συμπράττουν, η Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων, υπό τη διεύθυνση του Μ. Οικονόμου, η Μικτή Χορωδία του Δήμου Αθηναίων, (διδασκαλία Σταύρος Μπερής), η χορωδία Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, (διδασκαλία Νίκος Μαλιάρας), η χορωδία του Μετσόβιου Πολυτεχνείου, (διδασκαλία Μιχάλης Οικονόμου) και η χορωδία του Εθνικού Οδείου, (διδασκαλία Σπύρος Κλάψης). Λόγω της ειδικής θεματικής της, η συναυλία τελεί και υπό την αιγίδα της Καλλιτεχνικής Επιτροπής της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Η Παραγωγή είναι της ElisArte Cultural Marketing (Ελισάβετ Παπαγεωργίου), ενώ η διοργάνωση πραγματοποιείται σε συνεργασία με το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο.

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Τμήμ. Αστ. Περ. Ανάπτ.

Παντείου Πανεπ. Κ.Π.Ε.

Δρ Ιωάννης ΒΛΑΣΣΗΣ
Δρ Βασιλική Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

**ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ
ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ**

Τόμ. Α'
Β' έκδοση

Αθήναι, 2000

LE DROIT DE L'UNION
EUROPEENNE

Vol. A'

Préface

Par Professeur Const. GE.
ATHANASSOPOULOS
ATHENES, 2000

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου

Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,

Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),

Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.

I.I.A.P., Paris

**ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ
ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ**

Τόμος Β'

**Η Συνθήκη για την θέσπιση
του Συντάγματος της Ευρώπης**

Ρώμη, 29 Οκτωβρίου 2004

Αθήναι, 2004

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου

Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,

Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),

Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.

I.I.A.P., Paris

Δρ Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ
Εντετ. Διδασκ. Μεταπ. Προγρ.
Χαροκοπείου Πανεπιστημίου

**ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ
ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
ΣΕ ΧΩΡΕΣ
ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ
(ΑΛΒΑΝΙΑ, ΒΟΣΝΙΑ,
ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ,
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ,
ΚΡΟΑΤΙΑ, Π.Γ.Δ.Μ.,
ΣΕΡΒΙΑ-
ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ,
ΡΟΥΜΑΝΙΑ)
ΚΑΙ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΣΧΕΔΙΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ
ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ**

Αθήναι, Μάρτιος 2005

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΚΑΙ
ΤΟΠΙΚΗ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Ελλάδα, Χώρες
Μέλη της Ε.Ε.
Η Επιτροπή
Περιφερειών

Τόμος Α΄
Η΄ έκδοση

Αθήναι, 2005

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΚΑΙ
ΤΟΠΙΚΗ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Ελλάδα, Χώρες
Μέλη της Ε.Ε.
Διεθνή κείμενα
περί Τοπικής
Αυτοδιοίκησης

Τόμος Β΄
Η΄ έκδοση

Αθήναι, 2005

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΤΑ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ
ΚΙΝΗΤΡΑ
ΣΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Β΄ ανατύπωση

Αθήναι, 2000

Το βήμα των Φοιτητών

Οι νησιωτικές περιοχές της Ελλάδος: Προβλήματα και προοπτικές ανάπτυξης

Της κ. **Αργυρώς - Ειρήνης Π. ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ**
Κοινωνιολόγου, Φοιτ. Μετ. Προγράμμ. Σπουδών Τ.Ο.Π.Α.

Οι νησιωτικές περιοχές, έκταση γης η οποία περιβάλλεται από θάλασσα, αντιπροσωπεύουν στην Ελλάδα το 19% της επικράτειας και το 15% του πληθυσμού της χώρας.

Ο νησιωτικός χώρος είναι ιδιαίτερος, εξ αιτίας της φυσικής του απομόνωσης από άλλα οικοσυστήματα, ανθρώπινους πληθυσμούς και οικονομικές δραστηριότητες. Αυτό σημαίνει ότι:

Το μικρό μέγεθος των νησιών και οι περιορισμένοι τους φυσικοί πόροι περιορίζουν τη φέρουσα ικανότητα (φυσική, περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική) δηλαδή τη δυνατότητα αναπαραγωγής της κοινωνίας, της οικονομίας, των ίδιων των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας. Επί πλέον, η μικρή έκταση σε συνδυασμό με το περασμένο πλήθος των πόρων που διαθέτουν δημιουργούν πιέσεις προς την εντατική τους εκμετάλλευση ή οδηγούν σε μονοδραστηριότητα (π.χ. εξόρυξη

μεταλλεύματος, τουρισμός, γεωργική μονοκαλλιέργεια κ.λ.) καθιστώντας εύθραυστη την οικονομική αλλά και την οικολογική ισορροπία των νησιωτικών συστημάτων. Ειδικότερα, τα οικοσυστήματα αυτά της Μεσογείου περικλείουν σημαντικά μειονεκτήματα εξ αιτίας: της απουσίας εκτεταμένων πεδιάδων, του πολυτεμαχισμού της γεωργικής γης, της στενότητας των αρδευτικών πόρων, του ξηροθερμικού κλίματος, της αδυναμίας των μικρών εκμεταλλεύσεων να επενδύσουν και κατά συνέπεια των χαμηλών γεωργικών αποδόσεων και της υποαπασχόλησης του ενεργού δυναμικού. Για το λόγο αυτό οι περιοχές αυτές αντιπροσωπεύουν παραγωγή και αγορά μικρής κλίμακας, τέτοιας, που δεν είναι εφικτή η παραγωγική τους αυτάρχεια.

Η ευπάθεια του νησιωτικού περιβάλλοντος σχετίζεται άμεσα με τη περιορισμένη έκταση του νησιού σε συνδυασμό με την έκθεσή του σε μη ελέγξι-

μές επιρροές, κυρίως από περιβαλλοντική άποψη. Οι περιοχές αυτές δεν αποτελούν μόνο έναν ιδιαίτερο οικονομικό χώρο, αλλά μία «ανοικτή» φύση, που δέχεται την παλιρροιακή ενέργεια, πλήττεται από κυκλώνες, έχει περιορισμένες δυνατότητες κατακράτησης νερού και διαβρωμένου υλικού (οπότε μεγάλο μέρος των εδαφών της χάνεται στη θάλασσα). Αντίστροφα όμως έχει σημαντικές δυνατότητες αξιοποίησης της αιολικής ενέργειας.

Η απόσταση από τα μητροπολιτικά κέντρα συνεπάγεται αυξημένο κοινωνικό και οικονομικό κόστος:

α. Για την διαβίωση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων (κόστος ζωής των κατοίκων και λειτουργικό κόστος των επιχειρήσεων).

β. Για την απόκτηση έργων υποδομής και υπηρεσιών κοινής ωφελείας (εξ αιτίας της πολυδιάσπασης του χώρου και της μικρής κλίμακας κρίσιμης μάζας πληθυσμού).

γ. Για την πρόσβαση στην ενημέρωση και τις ευκαιρίες, που παρουσιάζονται στον οικονομικό και άλλους τομείς.

Οι ιδιαίτερες πολιτιστικές αξίες και η βιωματική ταυτότητα συνδέονται με τη γεωγραφική κατάσταση και το στοιχείο της θάλασσας, ως στοιχείου κοινωνίας ή απομόνωσης.

Ο μειονεκτικός χαρακτήρας του νησιωτικού χώρου και η αποκατάσταση μίας εσωτερικής αυτάρκειας υποχωρούν σε νησιά μεγάλα σε έκταση, με περισσότερα αστικά κέντρα. Οι περιοχές, που περιλαμβάνονται σε τέτοιες περιπτώσεις δημιουργούν εσωτερική οικο-

νομία κλίμακας με επί μέρους καταμερισμούς παραγωγικής ολοκλήρωσης, αντιπροσωπεύουν μεγαλύτερη αγορά και διατηρούν διοικητική αυτονομία, υψηλότερες υποδομές, περισσότερες κοινωνικές παροχές και ένα «συμπαγές» δίκτυο μεταφορών και τηλεπικοινωνιών με τα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας, αλλά και τα διεθνή. Κατά κάποιο τρόπο η ύπαρξη αυξημένης απόστασης από την ενδοχώρα των ελληνικών νησιών ταυτίζεται με τα ελλιπή συγκοινωνιακά και επικοινωνιακά τους δίκτυα. Αντίθετα, νησιά που ευρίσκονται πιο κοντά σε αστικά ή μητροπολιτικά κέντρα της χώρας και με υψηλά συγκριτικά πλεονεκτήματα δέχονται πιέσεις μαζικού εποχιακού τουρισμού, των οποίων όμως δεν αποτιμάται πάντα το οικολογικό τους κόστος εξ αιτίας της μονομερούς οικονομικοκοινωνικής ανάπτυξης της περιοχής. Κατά την έννοια αυτή, η εξέταση του νησιωτικού χώρου υπό το πρίσμα της βιωσιμότητάς του κρίνεται αναγκαία στο μέτρο που παρέχει μία ολοκληρωμένη εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας των τοπικών πόρων τέτοιας, ώστε οι τοπικές ιδιαιτερότητες να αποτελέσουν στοιχεία προστασίας και ανάδειξης και όχι μειονεκτικότητας.

Σ' αυτά τα πλαίσια πρέπει να γίνει η ανάπτυξη των νησιών, η οποία ουσιαστικά πρέπει να είναι μία προσπάθεια ανάδειξης των ιδιαιτεροτήτων των νησιών, λαμβάνοντας υπ' όψη τις φυσικές και άλλες μειονεξίες, που υπάρχουν και πρέπει να ξεπεραστούν με ολοκληρωμένη προσέγγιση.

Έργο του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού η διάσωση και η προβολή του ελληνικού πολιτισμού

Του κ. Δημ. ΕΥΦΡΑΙΜΟΓΛΟΥ
Προέδρου Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού

Η τεχνολογία ανέκαθεν αποτελούσε παράγοντα κοινωνικών αλλαγών και ανακατατάξεων. Π.χ. η εφεύρεση της τυπογραφίας στη Δυτική Ευρώπη διέσπειρε τη γνώση σε περισσότερους ανθρώπους. Δημιούργησε νέες δυνατότητες για την ανάπτυξη επιστημών των τεχνών και του πολιτισμού και κατ' αυτόν τον τρόπο επηρέασε τη ζωή στις σύγχρονες κοινωνίες.¹

Οι δυναμικές εξελίξεις των ψηφιακών τεχνολογιών και του Διαδικτύου φέρνουν με τη σειρά τους νέα δεδομένα στην καταγραφή, τεκμηρίωση και παρουσίαση υλικού. Τα πολιτιστικά αντικείμενα ψηφιοποιούνται, διαδίδονται μέσα από νέες βάσεις δεδομένων και δίκτυα και ο πολιτισμός γίνεται με αυτόν τον τρόπο προσβάσιμος με νέους τρόπους.

Πρόκειται για την μεγαλύτερη επανάσταση στην ιστορία της επικοινωνίας από την εποχή του Γουτεμβέργιου που μετέτρεψε τον πλανήτη μας σε παγκόσμιο χωριό όπως είπε και ο κύριος Bond. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα ήταν αδύνατο να μην επηρεάσει την εκπαίδευση και τον πολιτισμό, τη διαμόρφωση συνειδήσεων και τελικά την κοινωνική πραγματικότητα.

Η εικονική πραγματικότητα από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με τον ορισμό που έδωσε το 1989 ο πατέρας του όρου Τζάροντ Λανίρ, είναι ένα αλληλεπιδραστικό τρισδιάστατο περιβάλλον φτιαγμένο από υπολογιστή στο οποίο μπορεί κανείς να εμβυθιστεί. Θα δούμε γι' αυτό αργότερα. Βέβαια και τα δυο μέσα, τόσο το διαδίκτυο όσο και η εικονική πραγματικότητα, ακριβώς επειδή είναι μέσα, δηλαδή εργαλεία, επιδέχονται χρήση η οποία με τη σειρά τους μπορεί να είναι θετική ή αρνητική.

Ας μη ξεχνάμε ότι στο διαδίκτυο μπορεί να βρει κανείς τα πάντα, ακόμα και παράνομο περιεχόμενο κάθε μορφής, ενώ η εικονική πραγματικότητα χρησιμοποιείται και για στρατιωτικούς σκοπούς. Εμείς την τεχνολογία αυτή τη χρησιμοποιούμε για να αναδείξουμε αρχαίες πόλεις και να δημιουργήσουμε πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προϊόντα.

Το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού το οποίο εκπροσωπώ, είναι ένας ιδιωτικός, μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος έχει ιδρυθεί το 1993 με νόμο της Βουλής και έργο του είναι η διάσωση και η προβολή της ελληνικής ιστορίας και του πολιτισμού με ιδιαίτερη ευαισθητοποίηση στον ελληνισμό εκτός των συνόρων και διαχρονικά.

1. Εισήγηση σε πρόσφατη Ημερίδα του ECONOMIST με τίτλο: *To the 4th International Forum: Digital Greece: Setting technology in it's right dimension*. Αποκλειστικός Εκπρόσωπος ECONOMIST CONFERENCES: CHAZLIS and RIVAS Co, Γεν. Διευθ. Ν. ΠΑΣΣΑΡΙΒΑΚΗ, Publ. Rel. Man. Π. ΤΣΑΦΑΡΑΣ.

Ήδη από τα πρώτα του βήματα στο ελληνικό πολιτιστικό τοπίο, από το 1995 αξιοποιεί το Διαδίκτυο τόσο για επιμορφωτικούς, παιδαγωγικούς, όσο και για επικοινωνιακούς σκοπούς. Κορμός του έργου μας είναι η ελληνική ιστορία στο Διαδίκτυο -για το Διαδίκτυο ομιλώ- ένα επίτευγμα 40.000 ηλεκτρονικών σελίδων που μας κάνει να αισθανόμαστε περήφανοι για την πρωτοπορία μας τόσο σε ελληνικό, όσο και διεθνές επίπεδο.

Πρόκειται για ένα πανόραμα της ελληνικής ιστορίας, από την προϊστορία έως τους νεότερους χρόνους που καλύπτει τους τομείς της κοινωνίας, της οικονομίας, της πολιτικής και του πολιτισμού. Το έργο βασίζεται σε πρωτότυπη έρευνα και για τη δημιουργία του εργάστηκαν περισσότερο από 60 ειδικοί για τρία χρόνια έως τον Νοέμβριο του 2000, οπότε και ολοκληρώθηκε σε δύο γλώσσες, ελληνικά και αγγλικά και παρουσιάστηκε στο κοινό.

Εκτός από το υψηλότερο επίπεδο ακαδημαϊκής έρευνας, η ελληνική ιστορία προσφέρει έναν τεράστιο αριθμό εικόνων αυθεντικών αντικειμένων, χαρτών, φωτογραφιών, τρισδιάστατων ψηφιακών αναπαραστάσεων και μοντέλων VRML. Αποτελεί ίσως τη μοναδική στο κόσμο παρουσίαση ιστορίας μιας χώρας με τόσο ολοκληρωμένη μορφή.

Γύρω από την ελληνική ιστορία αναπτύσσονται πολλοί άλλοι κόμβοι που διευρύνουν τους θεματικούς και χρονικούς της ορίζοντες. Αναφέρω χαρακτηριστικά την περιήγηση στην αρχαία Μίλητο, τον κόμβο Μιστράς η μεσαιωνική πόλη και τα μνημεία της, και τον κόμβο Ολυμπιακοί Αγώνες διαμέσου των αιώνων, μια εποπτική παρουσίαση των αγώνων από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας. Οι παρουσιάσεις αυτές υπάρχουν στην ηλεκτρονική διεύθυνση ehistory.gr.

Το εύρος και η επιστημονική τεκμηρίωση των πληροφοριών καθιστούν τον κόμβο μας παγκόσμια πηγή εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού για όποιον ενδιαφέρεται για την ελληνική ιστορία και αυτό είναι κάτι που το βλέπουμε καθημερινά. Άνθρωποι κάθε ηλικίας από κάθε γωνιά του πλανήτη αντλούν πληροφορίες από το υλικό αυτό για τον ελληνικό πολιτισμό και οδηγούνται σε άλλους εξειδικευμένους κόμβους. Ενημερώνονται, μαθαίνουν, μορφώνονται με βάση τους κανόνες του ήθους, της επιστημονικής έρευνας, της υψηλής αισθητικής, της ελεύθερης σκέψης και έκφρασης.

Γι' αυτό το λόγο ο κόμβος έχει βραβευτεί πολλές φορές. Αναφέρω χαρακτηριστικά την διάκριση από την ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια Britannica, ανάμεσα στις καλύτερες ιστοσελίδες παγκοσμίως, και επίσης έχει πιστοποιηθεί από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και προτείνεται από το Υπουργείο Παιδείας για χρήση στην εκπαίδευση.

Το Μάρτιο του 2006 είχαμε τη χαρά να παρουσιάσουμε στο Πολιτιστικό μας Κέντρο «Ελληνικός Κόσμος» ένα έργο μείζονος σημασίας, που είναι διαθέσιμο στο Διαδίκτυο. Πρόκειται για την Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού, ο πρώτος τόμος της οποίας είναι αφιερωμένος στη Μικρά Ασία.

Η ηλεκτρονική αυτή εγκυκλοπαίδεια σε δύο γλώσσες, ελληνικά και αγγλικά, είναι μια πρωτότυπη δουλειά που καλύπτει όλο το φάσμα της ζωής και δράσης του Ελληνισμού της Μικράς Ασίας στη διαχρονία. Τα 3.327 λήμματα που περιλαμβάνει, αφορούν πρόσωπα, τοπωνύμια, γεγονότα, δομικά έργα και γενικά ιστορικά ζητήματα και φαινόμενα. Είναι ένα έργο σύνθετο με εξειδικευμένα λήμματα που όταν ξεκινήσαμε το 1995 κανείς δεν πίστευε ότι ήταν δυνατόν να ολοκληρωθεί.

Τα κείμενα πλαισιώνουν φωτογραφίες και χάρτες, βίντεο, μουσική και ηχητικά ντοκουμέντα, καθώς και δισδιάστατες και τρισδιάστατες αναπαραστάσεις. Το εύρος των πληροφοριών αλλά και η δόμηση της εγκυκλοπαίδειας την καθιστούν απαραίτητο εργαλείο τόσο για την ακαδημαϊκή κοινότητα, όσο και για το ευρύ κοινό.

Το Διαδίκτυο όμως για εμάς πέρα από παιδαγωγικό εργαλείο είναι και μέσο επικοινωνίας. Χιλιάδες χρήστες από όλο το κόσμο γνώρισαν το Ίδρυμα όταν ήταν στα πρώτα

ΕΥΓΕΝΙΑ Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
(1916-1992 μ.Χ.)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
(1916-1983 μ.Χ.)

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΟΦΑΔΩΝ

Α' έκδοση
Αθήναι, Ιούνιος 1997

Β' έκδοση
Αθήναι, Ιούλιος 2006

του βήματα πριν καν οργανώσει το εκθεσιακό του πρόγραμμα και τους άλλους τομείς δραστηριότητας. Θεωρώντας ότι η καινοτομία και ο πειραματισμός οδηγούν στην πρόοδο και την πρωτοπορία, συνδέσαμε το Διαδίκτυο με τις εκθέσεις μας σε μια προσπάθεια να μεταφέρουμε τον πολιτισμό έξω από τους χώρους ενός μουσείου.

Το 2001 συμμετείχαμε στο ερευνητικό πρόγραμμα «TURBOT» της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε συνεργασία με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα της Ελλάδας και του εξωτερικού, εισάγοντας νέους τρόπους πρόσβασης σε εκθέματα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Συγκεκριμένα, μια ρομποτική εφαρμογή ήταν εγκατεστημένη στην έκθεση για την ελληνική φορεσιά που λειτουργούσε στην «Ελληνικό Κόσμο», το Πολιτιστικό μας Κέντρο. Το ρομπότ κινούνταν στο χώρο της έκθεσης και είχε τη δυνατότητα να ξεναγεί τους επισκέπτες του επιτόπου και παράλληλα να στέλνει την εικόνα του μουσείου σε χιλιάδες άλλους επισκέπτες στα πέρατα του κόσμου μέσω του Διαδικτύου, ξεναγώντας τους στην έκθεση και κάνοντάς τους συμμετοχούς στη ζωή και τις δραστηριότητες του μουσείου.

Αυτή την περίοδο συμμετέχουμε σε ένα νέο ερευνητικό πρόγραμμα για τη δημιουργία μιας ρομποτικής πλατφόρμας όπου θα κινείται στο φουαγιέ του μουσείου και θα ξεναγεί τους επισκέπτες και θα παρέχει πληροφορίες για τον χώρο και τα προγράμματα του «Ελληνικού Κόσμου».

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να αναφερθώ σε μια άλλη τεχνολογική εφαρμογή που χρησιμοποιεί το Ίδρυμα και σας υποσχέθηκα. Πρόκειται για την πρωτοποριακή τεχνολογία της εικονικής πραγματικότητας. Το ΙΜΕ είναι ίσως ο πρώτος Οργανισμός στον κόσμο που αξιοποιεί τη διαδραστική εικονική πραγματικότητα για θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς. Επίσης είμαστε ο δεύτερος Οργανισμός πανελληνίως που έχουμε εγκαταστήσει τέτοιου είδους πρωτοποριακά συστήματα σε μουσειακό χώρο ανοιχτό στο κοινό.

Ο «Ελληνικός Κόσμος» διαθέτει τρία συστήματα εικονικής πραγματικότητας, που είναι και τα μοναδικά στην Ελλάδα για ευρύ κοινό. Η «Κιβωτός», σύστημα «cave» είναι ένα ολόκληρο δωμάτιο διαστάσεων τρία μέτρα, επί τρία μέτρα, επί τρία μέτρα, όπου οι τρεις τοίχοι και το δάπεδο αποτελούνται από οθόνες προβολής. Έτσι δημιουργείται ένα εντυπωσιακό περιβάλλον μέσα στο οποίο οι επισκέπτες συμμετέχουν σε εικονικά ταξίδια φορώντας ειδικά στερεοσκοπικά γυαλιά και χρησιμοποιώντας μια μικρή συσκευή πλοήγησης.

Η «Μαγική Οθόνη» είναι μια μεγάλη φωτεινή οθόνη σε σχήμα σχεδιαστικού τραπέζιου και ήταν και το πρώτο έκθεμα εικονικής πραγματικότητας στην Ελλάδα. Ο «Εικονικός Κινηματογράφος» είναι ένα στερεοσκοπικό σύστημα εικονικής πραγματικότητας, το

οποίο μάλιστα έχουμε εγκαταστήσει και εκτός «Ελληνικού Κόσμου», όπως στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, στο Ζάππειο και σε άλλα μέρη.

Στα τρία αυτά συστήματα οι επισκέπτες εξερευνούν, ανακαλύπτουν, βιώνουν το χώρο και την ιστορία, επισκέπτονται πόλεις που δεν υπάρχουν πια, μνημεία που έχουν καταστραφεί. Οι εικονικές περιηγήσεις στις αρχαίες πόλεις και τόπους βασίζονται στην ακριβή και επιστημονικά τεκμηριωμένη τρισδιάστατη αναπαράστασή τους. Δίνουν στον επισκέπτη την αίσθηση ότι ο εικονικός χώρος τον περιβάλλει και του προσφέρουν τη δυνατότητα να συμμετέχει ενεργά στην εξερεύνηση ή ακόμα και στην τροποποίησή του.

Το περιεχόμενο που προβάλλεται φυσικά δεν είναι αμετάβλητο, όπως ένα βίντεο ή ένα φιλμ, αλλά χάρη στην εξ ολοκλήρου ψηφιακά υπόστασή του είναι απόλυτα διαδραστικό. Ο βασικός μηχανισμός δημιουργίας και προβολής είναι ένας πανίσχυρος ηλεκτρονικός υπολογιστής και το αποτέλεσμα είναι η περιήγηση με τη δυνατότητα να θαυμάσει κανείς το χώρο σαν να ήταν εκεί στην περίοδο της ιστορικής του ακμής.

Όσοσο δεν σταματάμε εδώ. Σε ένα μήνα εγκαινιάζουμε τη «Θόλο», μέσα στην οποία η εικονική πραγματικότητα θα αποκτήσει νέες διαστάσεις, που στεγάζεται στο κτίριο που βλέπετε. Είναι το νέο θέατρο εικονικής πραγματικότητας του «Ελληνικού Κόσμου», ένα κτίριο υψηλής αρχιτεκτονικής με μοναδική τεχνολογική υποδομή, που καθιστά ακόμα πιο προσβάσιμες στο ευρύ κοινό τις ψηφιακές πολιτιστικές παραγωγές μας και ανοίγει ένα νέο δρόμο πολιτιστικής έρευνας, ανταλλαγών και έκφρασης.

Πρόκειται για ένα θολωτό θέατρο χωρητικότητας 132 ατόμων το οποίο στεγάζεται μέσα στη σφαιρα που βλέπετε επί της οδού Πειραιώς 254. Η «Θόλος» παρέχει τη δυνατότητα προβολής στο σύνολο της ημοσφαιρικής επιφάνειας τόσο μονοσκοπικής όσο και στερεοσκοπικής και αυτό μάλιστα είναι και για πρώτη φορά που επιχειρείται παγκοσμίως.

Και επίσης δίνει δυνατότητες ενσωμάτωσης και πραγματικών δρώμενων στον εικονικό χώρο όπως θεατρικών δράσεων, ζωντανής μουσικής και άλλα. Η προβολή φυσικά υποστηρίζεται από συστοιχία πανίσχυρων υπολογιστικών συστημάτων που επιτρέπει τη διάδραση στο εικονικό περιβάλλον. Επιπλέον η στερεοσκοπική προβολή και ο υψηλής ποιότητας ήχος δημιουργούν την αίσθηση εμπύθισης του θεατή στον εικονικό κόσμο.

Εκτός από την παραγωγή περιεχομένου για το Διαδίκτυο και την εικονική πραγματικότητα, το Ίδρυμα συμμετέχει στον προβληματισμό για τη δημιουργική χρήση της τεχνολογίας και τις εφαρμογές της στον πολιτιστικό χώρο.

Για παράδειγμα αναφέρω το Διεθνές Συνέδριο με τίτλο «Πολιτισμική Σύγκλιση και Ψηφιακή Τεχνολογία», το οποίο γίνεται στο Πολιτιστικό Κέντρο «Ελληνικός Κόσμος» και όπου κατά το παρελθόν έχουν συμμετάσχει διεθνείς προσωπικότητες, όπως ο Νίκολας Νεγρεπόντε συνιδρυτής και Διευθυντής του Media Lab του Μ.Ι.Τ., ο Τιμολόγια Μπένες Λι, Διευθυντής του World Wide Web Consortium και ουσιαστικά πατέρας του World Wide Web, ο Γιώργος Μυτακίδης, πρώην Διευθυντής του ερευνητικού προγράμματος IST της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πολλοί άλλοι. Η απήχηση του κοινού στα δυο προηγούμενα συνέδρια μας οδήγησε στη διοργάνωση και του τρίτου, το οποίο θα πραγματοποιηθεί στον «Ελληνικό Κόσμο» από τις 23 έως τις 25 Νοεμβρίου.

Τα παραπάνω παραδείγματα καθιστούν σαφές ότι η τεχνολογία για εμάς δεν είναι αυτοσκοπός αλλά ένα μέσο στην υπηρεσία του πολιτισμού. Ένας τρόπος, ένα εργαλείο, για να μεταμορφώσουμε την πραγματικότητα, για να δούμε κάποιες διαστάσεις της, που δεν φαίνονται διά γυμνού οφθαλμού.

Η ηθική διάσταση όμως της χρήσης των εργαλείων όπως η τεχνολογία έγκειται στον άνθρωπο.

Τιμητικές διακρίσεις και βραβεία ύψους 17.000 ευρώ απένειμε το Κέντρο Προώθησης Ηθικών και Ανθρωπιστικών Αξιών «Δημήτριος Ν. ΚΑΡΛΟΣ»

Τιμητικές διακρίσεις και βραβεία ύψους 17.000 ΕΥΡΩ απένειμε σε Νέους Επιστήμονες και Φοιτητές, μεταξύ των οποίων και 4 Δόκιμοι της Σ.Α.Ε.Α., το Κέντρο Προώθησης Ηθικών και Ανθρωπιστικών Αξιών «Δημ. Ν. ΚΑΡΛΟΣ».

Τα βραβεία επεδόθησαν στα Γραφεία του Κέντρου στην Αθήνα. Δύο βραβεία σε αντίστοιχες Μελέτες Φοιτητών απενημήθησαν εκ παραλλήλου και στην Μνήμη του προώρως θανόντος Φοιτητού Γεωργίου ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Σε σχετική δήλωσή του ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Κέντρου Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ εξήρε τα ευγενή κίνητρα σύστασης του Κέντρου υπό των Γονέων του προώρως θανόντος Δημητρίου ΚΑΡΛΟΥ, Φοιτητού, κυρίας Έφης ΚΑΡΛΟΥ-ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ και κ. Νικολάου ΚΑΡΛΟΥ, ανέφερε στοιχεία για το μέχρι τούδε επιτελεσθέν έργο του Κέντρου και προκήρυξε τα νέα βραβεία για την περίοδο 14/5/2006-14/5/2007.

Σκοποί του Κέντρου είναι, μεταξύ άλλων και οι εξής:

Η προώθηση των ηθικών και πολιτιστικών αξιών εν γένει μεταξύ των Νέων, μέσω υποτροφιών, συγγραφής μελετών κ.ά..

Η έκδοση εντύπων, εφημερίδων, περιοδικών, η παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού υλικού, η ανάπτυξη προγραμμάτων πληροφόρησης και ενημέρωσης και η έκδοση επιστημονικών μελετών προς διάχυση των ηθικών και ανθρωπιστικών αξιών.

Η επιμόρφωση της Ελληνικής Νεολαίας μέσω ειδικών προγραμμάτων, σεμιναρίων, συνεδρίων, διαλέξεων, εκθέσεων, εκδόσεων και διεθνών εκδηλώσεων, η αξιοποίηση του ανθρωπίνου δυναμικού και η αναβάθμιση της επαγγελματικής κατάρτισης των νέων σύμφωνα με τα ιδεώδη του ελληνισμού και του χριστιανισμού κ.ά..

Ο Δημήτριος Ν. ΚΑΡΛΟΣ γεννήθη την 11η Απριλίου 1982 μ.Χ. στην Αθήνα και απεβίωσε την 14η Μαΐου 2001 μ.Χ. στην Θεσσαλονίκη.

Ήταν το μόνο τέκνο της Έφης ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ και του Νικολάου ΚΑΡΛΟΥ.

Απεφοίτησε από το Κολλέγιο Αθηνών. Κατά την διάρκεια της φοίτησής του σ' αυτό επέδειξε λαμπρό ήθος, ζήλο, εργατικότητα, ιδιάζουσα επιμέλεια και διάθεση για ανάληψη ευθυνών.

Πολύ ενωρίς άρχισε να τον απασχολεί το θέμα του επαγγελματικού προσανατολισμού του.

Έτσι, από το έτος 1998 μ.Χ. με πρωτοβουλία του προέβη σε σειρά διερευνητικών ελαφών με Καθηγητές Πανεπιστημίου, για το ενδεχόμενο να εγγραφεί σε Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου της Αλλοδαπής, ευθύς μετά την αποφοίτησή του από το Κολλέγιο.

Τον Ιούνιο του έτους 2000 μ.Χ. έγινε δεκτός σε Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου της Μεγάλης Βρετανίας.

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί η πολύ ενδιαφέρουσα εργασία, που εκπόνησε λίγο πριν αποφοιτήσει από το Κολλέγιο Αθηνών, με θέμα την «ΒΕΡΓΙΝΑ», λόγω της μεγάλης αγάπης του στην Β. Ελλάδα, στην περιοχή της Πτολεμαΐδας, στην Θεσσαλονίκη και στο χωριό Περίδικκα.

Κατόπιν ήρθε το Πανεπιστήμιο, η άλλη μεγάλη του αγάπη, η Ιατρική, η ευτυχία, το ιδικό του σπίτι στη Θεσσαλονίκη, η Φυσιολογία, η Ανατομία.

Τον Απρίλιο και τον Μάιο του έτους 2001 μ.Χ. έλαβε ενεργώς μέρος σε Επιστημονική Συνάντηση Νέων Επιστημόνων και Αναπτάτων Στελεχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες επί θεμάτων Νεότητας, Απασχόλησης και Επιστημονικής Έρευνας.

Ο Δημήτριος Ν. ΚΑΡΛΟΣ διεκρίνετο για τις δημιουργικές ανησυχίες του, την βεβαιότητά του για τις ικανότητές του, τον πόθο του για γρήγορη κατάκτηση της γνώσης, την δίψα του για ζωή, το ήθος και την αγάπη του για τον Συνάνθρωπο.

Κυκλοφορώ σωστά, κερδίζω την ζωή

Ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως κ. Βύρων Πολύδωρας κήρυξε την έναρξη των εργασιών Ημερίδας της Τροχαίας με τίτλο «Κυκλοφορώ σωστά - Κερδίζω την ζωή», που διοργανώθηκε από την Διεύθυνση Τροχαίας Αττικής στο Πολεμικό Μουσείο Αθηνών τον Οκτώβριο τρ. έτ. με ιδιαίτερη επιτυχία.

Στην Ημερίδα παρέστησαν και απηύθυναν χαιρετισμούς ο Υφυπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Σπυρίδων Ταλιαδούρος, ο Υφυπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης κ. Γεώργιος Κωνσταντόπουλος, ο Γενικός Γραμματέας του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. κ. Δήμος Κατσιγιάννης, ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών κ. Σίμος Σιμόπουλος, ο Γενικός Εισηγητής για την Αναθεώρηση του Συντάγματος, βουλευτής της Ν.Δ. και πρώην Υπουργός κ. Πάνος Παναγιωτόπουλος, η Βουλευτής του Κ.Κ.Ε. κ. Λιάνα Κανέλλη, ο Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας Αντιστράτηγος κ. Αναστάσιος Δημοσχάκης, ο Δήμαρχος Αθηναίων κ. Θεόδωρος Μπεχράκης και ο Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος κ. Ιωάννης Αλαβάνος.

Παρέστησαν, επίσης, ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως Πρόεδρος ε.τ. κ. Κωστής Αιλιανός, ο Υπαρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας Αντιστράτηγος κ. Στυλιανός Σύρος, ο Διευθυντής Τροχαίας Αττικής Ταξίαρχος κ. Αντώνιος Βιτωράκης, ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Τροχαίας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας Αστυνομικός Διευθυντής κ. Χρήστος Ντζούφρας, ανώτατοι και ανώτεροι αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και οι Διοικητές των Τμημάτων Τροχαίας της Αττικής.

Παρέστησαν, επίσης, Βουλευτές, Διοικητές Οργανισμών και Ιδρυμάτων, εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εκπρόσωποι των συναρμοδίων για την οδική ασφάλεια Υπουργείων και φορέων, ο Καθηγητής Πανεπιστημίου κ. Κ. ΓΕ. Αθανασόπουλος, μέλη της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Μαθητικοί Σύλλογοι.

Ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως κ. Βύρων ΠΟΛΥΔΩΡΑΣ σε σχετικές δηλώσεις του πριν από την έναρξη της Ημερίδας, υπεγράμμισε, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

«Η Τροχαία είναι στην πρώτη γραμμή σε αυτή την προσπάθεια, με επιστημονικό τρόπο, με υπηρεσιακή ευθύνη και με ευσυνειδησία

να βοηθήσει τον αυτοκινητιστή και τον δικυκλιστή. Εκσυγχρονίζουμε τα νέα δεδομένα, τις πολιτικές μας, τις σκέψεις μας και το επιχειρείν στους δρόμους».

Κατά την διάρκεια της Ημερίδας ανέπτυξαν διαδихικά Εισηγήσεις τους οι εξής:

Βουλευτής της Ν.Δ. κ. Άρης Σταθάκης.

Γενική Γραμματέας του Πανελληνίου Συλλόγου Παραπληγικών κ. Ευαγγελία Κοντογεωργάκη.

Πρύτανης του Ε.Μ.Π. κ. Κωνσταντίνος Μουτζούρης.

Ομότιμος Καθηγητής Πολεοδομίας Ε.Μ.Π. κ. Αθανάσιος Αραβαντινός.

Γενικός Διευθυντής της «ΔΡΟΜΟΣ, ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ ΕΠΕ», συγκοινωνιολόγος και πολιτικός μηχανικός κ. Κωνσταντίνος Ζέκκος.

Διευθυντής Εργαστηρίου Συγκοινωνιακής Τεχνικής Καθηγητής κ. Βασίλειος Ψαριανός.

Βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. κ. Πάννης Δημαράς.

Τμηματάρχης Τμήματος Περιβαλλοντικής Αγωγής και Αγωγής Υγείας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Μαρία Σωτηράκου.

Αντιπρόεδρος της Μοτοσυκλετιστικής Ομοσπονδίας Ελλάδος κ. Θεόδωρος Γαζούλης.

Διευθυντής Ιατρικών Υπηρεσιών Ε.Κ.Α.Β. κ. Δημήτριος Πύρρος.

Διοικητής Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων Υγείας Ταξιαρχος Υγειονομικού ε.α. Δρ Πάνος Ευσταθίου.

Πρόεδρος Ελληνικής Λέσχης Αυτοκινήτου και Περιηγήσεων κ. Βασίλειος Δεσποτόπουλος.

Πρόεδρος της Επιτροπής Έρευνας, Πρόληψης και Ελέγχου Ατυχημάτων Αυτοκινήτων κ. Γεώργιος Σκούρτης.

Μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής της Ημερίδας ήταν οι:

Αστυν. Διευθυντής Τζώρτζης Ιωάννης, Υποδ/ντής Δ/νσης Τροχαίας Αττικής, Πρόεδρος.

Αστυν. Διευθυντής Κορμάς Κων/νος, Διευθυντής Υποδ/νσης Τροχαίας Αθηνών.

Αστυν. Υποδιευθυντής Κρόκος Κων/νος, Διοικητής Τ.Τ. Ελευσίνας.

Αστυνόμος Α' Κρικέτου Βασιλική, Διοικητής Τ.Τ. Κηφισιάς.

Αστυνόμος Α' Πανταζόπουλος Γεώργιος, Διοικητής Τ.Τ. Καισαριανής.

Αστυνόμος Α' Αλεξίου Γεώργιος, Τμηματάρχης Τ.Σ.Ε.Ο.Δ./Δ.Τ.Α.

Z.

Développement régional et investissements

Par **Const. GE. ATHANASSOPOULOS**

Professeur
de l'Université «Panteion»,
et de l'Université d' Athènes (Prof. Vis.),
Ex Ch.L.U., L. Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P., Paris

Les sujets du développement régional et des investissements privés sont nombreux et variés: juridiques, financiers, sociaux etc., ils n'ont toutefois pas «attiré», - dans leur ensemble et au même degré - l'attention des Chercheurs. Le résultat en est, que les sujets économiques p.ex. ont constitué, dans une large mesure, l'objet d'une étude assidue, tandis que d'autres unités thématiques (et même de signification nullement inférieure) ont été «négligées», tant sur le plan national, qu' international.

Citons, entre ces dernières, le statut juridique général, qui régit toute l'affaire du développement régional et des investissements privés, et qui n'a pas intéressé la recherche scientifique au degré approprié, particulièrement en Grèce. La preuve indéniable en est le fait que la seule Codification de la législation des questions du développement régional et des investissements privés, qui a été publiée, est celle que le soussigné a préparée et publiée en 1981, 1982, 1983 et 1984 (cinq volumes), malgré le désir du Législateur déclaré par périodes, dans divers actes législatifs de caractère de développement, pour une Codification officielle de la législation y relative.

Mais un des éléments qui constituent d'eux-mêmes «conditio sine qua non» vers la réalisation des investissements (et surtout des investissements directs étrangers) avec tout ce qu'ils entraînent, est la netteté, la logique, la conséquence et la stabilité du s-

tatut juridique, qui les régit, non pas seulement lors du commencement de l'activité opérationnelle relative, mais pendant une raisonnable longue période qui suit.

Concernant le dernier point sont indicatives les interventions relatives des Organisations Internationales, comme p.ex. de l'Organisation de Coopération Economique et de Développement, ou des Organes d'Unions Economiques, comme p.ex. du Parlement Européen de l'Union Européenne, qui soulignent le besoin d'un statut juridique conséquent pour les investissements, non soumis à des changements fréquents sans raison valable.

Notre Pays, innovant en la matière, a érigé en règle la modification continue -parfois sans raison valable- de la législation sur les investissements. Une simple énumération des actes législatifs y relatifs (soit qu'ils soient mentionnés partiellement, soit que totalement dans les sujets des investissements) est la preuve indiscutable de la vérité de la chose: à partir de l'an 1952 ap.J-C. jusqu'à ce jour, des dizaines de Lois, de Décrets Présidentiels, des Actes du Conseil des Ministres, des Arrêtés Ministériels, des Actes du Gouverneur de la Banque de Grèce et un grand nombre de Circulaires etc., ont été arrêtés et ont été en vigueur, ou le sont encore (bien entendu par le moyen de modifications successives).

Si l'on ajoute à ces actes législatifs spécifiques la production législative globale, on se rend compte de la situation qui en résulte. Nous rappelons simplement que, durant p.ex. la période entre 1975 et 1993, ont été mises en vigueur 2.178 Lois, publiés 14.248 Décrets Présidentiels et 17.638 Arrêtés Ministériels de contenu varié!

Toutefois, une production législative au sujet des investissements de cette envergure s'annulant réciproquement dans une grande mesure, ne contribue aucunément à attirer d'investisseurs (et surtout d'étrangers, habitués à d'autres plus «stables» statuts juridiques d'activité d'entreprise) et à la consolidation du climat de la stabilité des transactions.

Ainsi, d'un côté la codification de la législation relative et de l'autre la «différente» approche du sujet vers des règles d'un nombre limité, «raisonnables» et «stables» apparaissent, malheureusement, sous les conditions actuelles de la conjoncture intérieure et internationale, plus qu'à toute autre époque, impérieuses et urgentes.

Από τον κανόνα χρυσού στις κυμαινόμενες ισοτιμίες. Διαπιστώσεις για τις τάσεις επέκτασης του κεφαλαίου και τις συνέπειές της

Του Δρος Πέτρου ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Συνέχεια από προηγούμενο τεύχος

Η εθνική μακροοικονομική αυτονομία εξασφαλίζεται με την ελεύθερη επιλογή κάθε μέλους στην επιδίωξη του δικού της επιπέδου τιμών και απασχόλησης.

Το «κυρίως BW» όμως ως κανόνας σταθερής αναλογίας προς το δολάριο ισχύει την περίοδο 1950-1970 και διαφοροποιείται από το πνεύμα της συνθήκης του 1945 στο ότι εισάγει εμφανώς μια εσωτερική ασυμμετρία στο σύστημα: σύνολο διαφορετικών κανόνων και λειτουργίας για τις ΗΠΑ από το σύνολο των άλλων χωρών. Οι κύριες διαφοροποιήσεις είναι η χρήση του δολαρίου ως νομίσματος διαμεσολάβησης, η διατήρηση επίσημων συναλλαγματικών αποθεμάτων σε ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου από τη μια πλευρά, και η παθητικότητα των ΗΠΑ στις εξωτερικές ισοτιμίες από την άλλη: πρακτική ελεύθερου εμπορίου χωρίς ανισορροπία ισοζυγίου πληρωμών ούτε ενός στόχου συναλλαγματικής ισοτιμίας και χωρίς την αποθεματοποίηση ξένων νομισμάτων. Επιπροσθέτως, κρατούν τις αμερικανικές αγορές κεφαλαίων ανοικτές στις ξένες κυβερνήσεις και τους ιδιώτες ως δανειστές η οφειλέτες. Διατηρούν τη θέση ενός διεθνούς πισωτή σε δολάρια και περιορίζουν τα δημοσιονομικά τους ελλείμματα, ενώ σταθεροποιούν το σε δολάρια παγκόσμιο επίπεδο τιμών των εμπορικών αγαθών δια μιας ανεξάρτητα ασκούμενης αμερικανικής νομοσυντακτικής πολιτικής.

Η αμερικανική παθητικότητα προσέφερε ρευστότητα στο σύστημα (δράση πισωτή) και η εγχώρια νομοσυντακτική της πολιτική ήταν η άγκυρα στον παγκόσμιο πληθωρισμό τιμών. Όσο οι ΗΠΑ παρέμεναν η ισχυρότερη εξαγωγική οικονομία, υπήρχε μια σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία και μια περίοδος αδιαπέραστη από τον πληθωρισμό καθώς η αύξηση της ζήτησης δολαρίων αντιστοιχεί σε αυτή των εξαγωγών. Τα πράγματα άλλαξαν όταν η παθητικότητα εγκαταλείπεται και οι ΗΠΑ αναλαμβάνουν εγχώρια αυτονομία.

Ακολούθησαν δυόμισυ δεκαετίες συνεχούς και σχεδόν αδιάπτωτης εντυπωσιακής ανάπτυξης. Από το 1948 μέχρι το 1968, ο συνολικός δείκτης αύξησης του ΑΕΠ ήταν δύο φορές μεγαλύτερος από αυτόν της περιόδου 1922-1937. Η ανάπτυξη αυτή ήταν και μέγεθος του κράτους πρόνοιας με αρχική αύξηση δαπάνης 1% κατ' έτος και αργότερα

3%.⁴ Ο έλεγχος των κινήσεων των κεφαλαίων είχε ως αποτελέσματά του μια ασφαλή παγκόσμια οικονομία και την επιβεβαίωση των σοσιαλδημοκρατικών προσδοκιών. Είναι μια περίοδος ταχύτατης οικονομικής επέκτασης και άνευ προηγούμενου συσσωρευσης του κεφαλαίου.

Τα πρώτα σημάδια διάβρωσης του ΒW εμφανίζονται από τα μέσα της δεκ. '60: οι οφειλές σε δολάρια των ΗΠΑ αυξάνονταν ταχύτερα από τα αποθέματά της σε χρυσό. Την έλλειψη επαρκών αποθεμάτων χρυσού συνοδεύει ο υπέρογκος δανεισμός και η έκδοση χρήματος για τη χρηματοδότηση του πολέμου του Βιετνάμ και της συντήρησης της ιδέας της «μεγάλης κοινωνίας» («Great Society»), ενώ η ανταγωνιστικότητα χειροτερεύει σε σύγκριση με τη Γερμανία και την Ιαπωνία.⁵ Οι ΗΠΑ στα τέλη της δεκ. του '60 έχουν να αντιμετωπίσουν μια σύμπτωση των επιπέδων ανάπτυξης και παραγωγικότητας με τις άλλες ανεπτυγμένες βιομηχανικά χώρες, τη μείωση του εμπορικού τους πλεονάσματος, το ανερχόμενο έλλειμμα των λογαριασμών κεφαλαίου, την αύξηση της ρευστότητας και την ανάπτυξη της αγοράς των λεγόμενων ευρωδολαρίων, που «μετασχημάτισαν» το δολάριο σε υπερτιμημένο νόμισμα.⁶ Εξαιρετικό το κόστος λοιπόν για τις ΗΠΑ να διατηρήσουν το δολάριο σαν άγκυρα για τη διεθνή κυκλοφορία.

Το 1971 οι ΗΠΑ απεξαρτούν το δολάριο από τον χρυσό και επιβάλλουν δασμούς σε επιλεγμένες εισαγωγές, πράξεις που σηματοδοτούν και το εμφατικό τέλος του συστήματος ΒW.

Από το 1973 το σοκ του πετρελαίου δημιούργησε μια εκτεταμένη ανισορροπία του ισοζυγίου πληρωμών και δεν ήταν μόνο οι ΗΠΑ που αναζητούσαν επειγόντως κεφάλαια για να χρηματοδοτήσουν το εμπορικό έλλειμμά τους, τέτοια που το IMF δεν μπορούσε να προμηθεύσει: ήταν μια από τις ενισχυτικές αιτίες προοδευτικής απόσυρσης των περιορισμών στην κίνηση των κεφαλαίων που είχε επιβάλει η Αμερική την δεκ. '60. «Δεδομένου του μεγεθυνόμενου εμπορικού ελλείμματος και της αύξησης του εθνικού χρέους, οι ΗΠΑ

4. Βλ. σχετικά Thompson H. 1997.

5. Μια αξιοπρόσεκτη ερμηνεία για την αποδιοργάνωση του «χρυσού μεταπολεμικού αιώνας» του καπιταλισμού δίνει ο Arsen D.D. 1991, με έμφαση σε δύο χαρακτηριστικά: Τον ενδοκαπιταλιστικό ανταγωνισμό - άμιλλα μεταξύ των ανεπτυγμένων καπιταλιστικών κρατών και τις εντάσεις ανάμεσα στο παραγωγικό - βιομηχανικό και το χρηματιστικό κεφάλαιο, τα οποία επωάστηκαν και την διάρκειά του «χρυσού αιώνας».

6. Η παγκόσμια οικονομία παρουσιάζεται με αποπληθωριστική προδιάθεση όταν η αξία των εισαγωγών είναι ίση με αυτή των εξαγωγών και τα εμπορικά πλεονάσματα μιας χώρας είναι ελλείμματα σε άλλες. Κατά συνέπεια, η υπόθεση ότι η ελλειμματική χώρα αποπληθωρίζει και το πλεόνασμα των άλλων εξαφανίζεται, είναι η έναρξη μιας σπειροειδούς κίνησης συνεχών αποπληθωριστικών κινήσεων σε όλο το σύστημα.

Όταν όμως μια χώρα είναι αρκετά ισχυρή να αντέξει ένα μακροπρόθεσμο (σχετικά διαρκές) έλλειμμα ισοζυγίου πληρωμών, τότε το υπόλοιπο του κόσμου θα χαίρει ενός πλεονάσματος και θα υπάρχει χώρος ανάπτυξης χωρίς κινδύνους ισοζυγίου πληρωμών. Η προϋπόθεση είναι, η ηγεμονεύουσα το σύστημα χώρα (ρόλο που έπαιξαν η Βρετανία στην περίοδο του κανόνα χρυσού και οι ΗΠΑ στην περίοδο ΒW) να έχει ένα τουλάχιστο τομέα που θα δημιουργεί σταθερό εμπορικό πλεόνασμα και θα επιθυμεί να δανείζει και να επενδύει στο εξωτερικό ένα ποσό μεγαλύτερο του εμπορικού της πλεονάσματος. Τότε οι σταθερές ισοτιμίες δεμένες στην κεντρική κυκλοφορία προσφέρουν σταθερότητα και είναι έτσι συσχεπισμένες που δημιουργούν υπερβάλλουσα ζήτηση για την τελευταία. Η παγκόσμια ζήτηση για τα προϊόντα της ηγεμονεύουσας χώρας βοηθά στην διατήρηση αυτής της κατάστασης. Στη συνέχεια όμως, η διαδικασία που είδαμε στην προηγούμενη υποσημείωση (τομεακός ανταγωνισμός, σύμπτωση επιπέδων ανάπτυξης), καθιστά την κεντρική κυκλοφορία διολισθαίνουσα προς την υπερπροσφορά (για τον παραπάνω προβληματισμό, βλ. Arsen D. D. 1991).

είχαν τώρα ένα πολύ καθαρό ενδιαφέρον για τη βελτίωση της επιτυχίας τους στο διεθνές κεφάλαιο, και το 1974 η αμερικανική κυβέρνηση άρχισε να αποκλιμακώνει τους ελέγχους κεφαλαίου που είχε επιβάλει τη δεκ. του '60. Ακόμη και αν ο συνδυασμός των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών και των υψηλών επιπέδων εξάρτησης από το εξωτερικό κεφάλαιο ήταν ανυπερθέτως τα κινούντα αίτια προς ένα ασθενές δολάριο, οι ΗΠΑ είχαν ένα μοναδικό χώρο για ευελιξία: το μέγεθος τη αμερικανικής οικονομίας και η ικανότητά της για σχετική αυτάρκεια, εδήλωνε πως οι ΗΠΑ θα μπορούσαν να προστατευθούν από τις τυπικές πληθωριστικές συνέπειες της υποτίμησης. Επιπλέον, επειδή οι ΗΠΑ μπορούσαν να δανειστούν χρήμα σε δολάρια, ένεκα της θέσης του ως η κύρια διεθνής κυκλοφορία, η αμερικανική κυβέρνηση θα ήταν σε θέση να επηρεάσει την αξία της ωφειλής της». (Thompson H. 1997, σ.101-102).

Η κρίση των σχέσεων παραγωγής και η αύξηση της οργανικής συνθέσεως του κεφαλαίου εκδηλώνεται στη ρευστότητα του τελευταίου, την απότομη αλλαγή μεταξύ παραγωγικής εγκατεστημένης τρόπον τινά στο χώρο, και χρηματικής, ταχέως μετακινούμενης στους χώρους υψηλής κερδοφορίας μορφής.

Στην απελευθέρωση των περιορισμών στις κινήσεις κεφαλαίου,⁷ ακολούθησαν αναγκαστικά και άλλες χώρες (η Βρετανία αμέσως μετά, η Ιαπωνία το 1980, η Δ. Γερμανία το 1981 και ακολούθησαν και άλλες χώρες), ώστε να αποφύγουν το μειονέκτημα στην προσέλκυση των διεθνών κεφαλαίων μια και οι ΗΠΑ δεν ήταν η μόνη χώρα με προβλήματα ισοζυγίου πληρωμών.

Στη σύνοδο των G5 (1979) στο Τόκιο αποφασίζεται ότι προτεραιότητα αποτελεί η καταπολέμηση του πληθωρισμού που στη διάρκεια της δεκ. '70 είχε πάρει την επίμονη μορφή του στασιμοληθωρισμού. Αυτό σηματοδοτεί και την εγκατάλειψη των φορντικών συμβιβασμών και των κενύσιανών πρακτικών της ισορροπίας - διατηρίας ανάμεσα στην πλήρη απασχόληση και τη σταθερότητα των τιμών. Η αντιστροφή είναι τώρα προφανής: ο αποπληθωρισμός είναι συμπληρωματικός πλέον με την επιδίωξη της πλήρους απασχόλησης υπό την έννοια ότι η μείωση της ανεργίας θεωρείται ότι απορρέει από την σταθεροποίηση των τιμών, υπονοώντας σαφώς την σχετικοποίηση της τιμής της εργασίας.⁸

Ο κανόνας της κυμαινόμενης ισοτιμίας του δολαρίου, που βρίσκεται σε ισχύ την περίοδο 1973-1984,⁹ στηρίζεται στις βραχυχρόνιες ήπιες διακυμάνσεις των άλλων νομισμάτων ως προς το δολάριο χωρίς την υποχρέωση μιας σταθερής ισοτιμίας ή μακροχρόνιας συναλλαγματικής σταθερότητας, και την ελεύθερη κυκλοφοριακή μετατρεψιμότητα για τους

7. Η «προετοιμασία» της απελευθέρωσης έχει γίνει από πολύ ενωρίτερα, όπως ανιχνεύεται στο σύνολο του κειμένου που προηγείται. Ο Chesnais (1996) δίνει περιληπτικά τα τρία επίπεδα ανάπτυξης των παγκοσμιοποιημένων χρηματιστηριακών αγορών:

1960-1979, έμμεση χρηματιστηριακή διεθνοποίηση με τα εθνικά συναγύματα απομονωμένα.

1980-1985, ταυτόχρονα πέρασμα στις αγορές και αλληλοσυσχετισμός των εθνικών συστημάτων από τη χρηματιστηριακή απελευθέρωση.

1986-1995, αποκορύφωση της αλληλοσυσχέτισης και ενσωμάτωση των «αναδυόμενων αγορών» του τρίτου κόσμου.

8. Βλ. σχετικά Plihon D. 1996.

9. Ακολούθησαν και οι συμφωνίες διαμεσολάβησης Plaza-Louvre 1985-1992 και μια τάση για ανανεωμένη οικουμενική διακύμανση των ισοτιμιών 1993, που ενισχύουν το πνεύμα της ελεύθερης διακύμανσης μέσα και από την υποχρέωση των ΗΠΑ για τη δημιουργία συναλλαγματικών αποθεμάτων στα δύο αλλά κύρια νομίσματα (McKinnon R. I. 1993, Hirst P. - Thompson G. 1996, Brunhoff S. De, 1996).

τρεχούμενους λογαριασμούς, με ελαχιστοποίηση των περιορισμών που παρέμεναν στην κίνηση των κεφαλαίων. Το δολάριο συνεχίζει να χρησιμοποιείται ως διαμεσολαβούσα κυκλοφορία (εκτός από μερικές ενδοευρωπαϊκές ανταλλαγές για τη σταθεροποίηση των ευρωπαϊκών συναλλαγματικών ισοτιμιών, εξάλλου το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα τίθεται σε λειτουργία μέσα σε αυτή την περίοδο [1979]) και η διατήρηση των επίσημων συναλλαγματικών αποθεμάτων γίνεται κυρίως σε ομόλογα της αμερικανικής κυβέρνησης.

Όσον αφορά τις ΗΠΑ, παραμένουν παθητικές στις εξωτερικές ανταλλαγές: ελεύθερο εμπόριο χωρίς στόχους ισοζυγίου πληρωμών και συναλλαγματικών ισοτιμιών και χωρίς να διατηρούν σημαντικά συναλλαγματικά αποθέματα. Κρατούν τις κεφαλαιακές τους αγορές ανοικτές σε κυβερνήσεις και ιδιώτες και επιδιώκουν νομισματικές πολιτικές ανεξάρτητες από την αξία της συναλλαγματικής ισοτιμίας του δολαρίου και από το συντελεστή αύξησης χρήματος στις άλλες βιομηχανικές χώρες, χωρίς να προσπαθούν να αγκυρώσουν κάποιο κοινό επίπεδο τιμών.

«Καθώς το δολάριο αδυνάτισε (1971-1980), υποδηλώνοντας μια ενδυνάμωση των άλλων έναντι του, η προσφορά χρήματος των άλλων χωρών μεγάλωσε. Η παθητικότητα των ΗΠΑ σήμαινε ότι αυτό δεν ακυρωνόταν με μια μείωση της δικής της προσφοράς χρήματος. Προκλήθηκε πληθωρισμός. Όταν το δολάριο απρόσμενα ισχυροποιήθηκε μετά το 1980 (υψηλά επιτόκια για να υποστηριχθεί το διευρυνόμενο έλλειμμα), η ρύθμιση επήλθε με τη μορφή ενός τρομερού αποπληθωρισμού και το παγκόσμιο προϊόν απότομα περιορίστηκε (συγχρονισμός του επιχειρηματικού κύκλου, παγκόσμια οικονομία σε σχέσεις πληρέστερης ολοκλήρωσης). Η πολιτική των κυμαινόμενων ισοτιμιών που σχεδιάστηκε για αύξηση της συναλλαγματικής και νομισματικής αυτονομίας είχε τα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα». (Hirst P. - Thompson G. 1996, σ.47).

Η έλευση των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών συνδυασμένη με τη χρηματιστική απελευθέρωση, χτυπούσε τον τρόπο δραστηριοποίησης του μεταπολεμικού κράτους στην Ευρώπη. Επιφανειακά, οι κυμαινόμενες ισοτιμίες επέτρεπαν μια αυτονομία στη συναλλαγματική πολιτική των κυβερνήσεων: μπορούσαν να επιτρέψουν την πτώση της ισοτιμίας, αποκτώντας ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, έως ότου το πληθωριστικό αποτέλεσμα να γίνει πολύ υψηλό ή αντιστρόφως, να επιβάλουν την άνοδο της νομισματικής ισοτιμίας μέχρι του σημείου το ανταγωνιστικό κόστος να είναι ακόμη υποφερότο. Αλλά αυτό για την Ευρώπη ήταν θεωρητικό, καθώς στήριζε σε μεγάλη έκταση στη νομισματική σταθερότητα τη δημιουργία και ολοκλήρωση του κοινού ευρωπαϊκού χώρου. Αυτό σήμαινε ότι τα ευρωπαϊκά κράτη είχαν μόνο να πληρώσουν σε αυξημένο κόστος μακροοικονομικό,¹⁰ ένεκα της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής που κατευθυνόταν σε εξωτερικούς στόχους. Με σκοπό να σταματήσουν τη νομισματική αναταραχή και να σταματήσουν τις υπερατλαντικές πτήσεις των κεφαλαίων, οδηγήθηκαν σε αποπληθωριστικές νομισματικές και δημοσιονομικές πολιτικές.

«Η απελευθέρωση τελικώς θα απεδεικνυόταν ένα μέσο για τη χρηματοδότηση του ανθίζοντος κράτους πρόνοιας (ένεκα των προσφερόμενων κεφαλαίων), αλλά όσο τα κράτη αυτά έκαναν χρήση αυτού του πλεονεκτήματος, τόσο καθιστούσαν τρωτούς τους

10. Για τον τρόπο που το κόστος των κρίσεων και της αναδιάρθρωσης κοινωνικοποιείται μέσω των διαφόρων κρατικών πολιτικών και δεσμών, είναι διαφωτιστικό το βιβλίο του Aggietta M. 1997, σχετικό με τη ρύθμιση των κρίσεων στον καπιταλισμό.

εαυτούς τους στην αποσταθεροποίηση και την αποπληθωριστική νομισματική κερδοσκοπία στις εξωτερικές αγορές συναλλάγματος, οι οποίες τελικά απείλησαν το ίδιο το κράτος πρόνοιας». (Thompson H. 1997, σ.108).

Και δεν ήταν μόνο αυτό. Κατά τα έτη 1960-1970, ο κύριος όγκος των ροών των κεφαλαίων είχε την κατεύθυνση Βορρά - Νότου υποδηλώνοντας τη χρηματοδότηση του δομικού ελλείμματος των αναπτυσσομένων χωρών. Από το 1974-1982, ενισχύεται αυτή η τάση κυρίως προς τις μη πετρελαιοπαραγωγούς χώρες μέσω του διεθνώς αναπτυσσόμενου τραπεζικού χώρου και με την ανακύκλωση των πετροδολαρίων. Η κρίση του χρέους (1982, 1983) (αδυναμία αποπληρωμής λόγω της αυξήσεως των επιτοκίων και της ανόδου της τιμής του δολαρίου) αυξάνει δραματικά τις υποχρεώσεις των αναπτυσσόμενων και είναι η οφθαλμοφανής αιτία μεταστροφής των ροών των κεφαλαίων. Μετά το 1982, οι διεθνείς ροές κατευθύνονται από Βορρά προς Βορράν (χρηματοδότηση του ελλείμματος και του εξωτερικού χρέους των ΗΠΑ), συναντώνται με και προκαλούν την ανάπτυξη των άμεσων αγορών χρηματοδότησης, χωρίς μεσολαβήσεις υποχρεωτικά των τραπεζών.¹¹ «Αντιθέτως με αυτό που συχνά ελέγετο, η χρηματιστική παγκοσμιοποίηση δεν έθεσε ποτέ τέλος στην «οικονομία» του χρέους, για την οποία έγινε τόσος λόγος μετά το 1975. Διαφοροποιώντας τα χρηματιστικά εργαλεία, προσέδωσε σε αυτή την οικονομία ένα μέγεθος άνευ προηγουμένου» (Chesnais F. 1998, σ.19).¹²

Μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο, ο διεθνής καταμερισμός εργασίας είναι αποτέλεσμα αλληλεξαρτώμενων προϋποθέσεων των πραγματικών πεδίων που διαγράψαμε ευκρινώς ή αφήσαμε να εννοηθούν με όσα προηγήθηκαν. Θα κάνουμε μια περιληπτική τελική αναφορά, για να συνδεθούμε με όσα αρχικά εκθέσαμε, γιατί ο κυρίως τρόπος που επιλάμε να τα παρουσιάσουμε ενέχει τον κίνδυνο της απομάκρυνσης από την σφαίρα της πραγματικής οικονομίας:

α. Παραγωγή και κυκλοφορία

Από το Β' Παγκόσμιο πόλεμο και έπειτα αυξάνεται η συγκέντρωση και η συγκεντροποίηση τόσο στο βιομηχανικό όσο και στο χρηματιστικό κεφάλαιο, με τις πολιτικές και τις επιδιώξεις τους άλλοτε συγγενείς και άλλοτε ανταγωνιστικές.

Ο σχηματισμός του χρηματιστικού κεφαλαίου και η ανάπτυξη του πιστωτικού συστήματος βοηθούν στη διεύρυνση και επέκταση της αναπαραγωγής. Σε αυτή την περίοδο έχουμε τη θεαματική επέκταση των μέσων (τράπεζες, φορολογικοί παράδεισοι, συστήματα πιστωτικών καρτών, χρηματιστηριακές αγορές) που συμβάλλουν στην αύξηση της αλληλοσυσχέτισης των κρατών. Το χρηματιστικό κεφάλαιο γίνεται το ίδιο σημαντικό με το εμπορικό και το παραγωγικό και στην πρόσφατη περίοδο αναπτύσσεται θεαματικά το εμπόριο του χρήματος. Η σταδιακή ηγεμονία της κυκλοφορίας επί της παραγωγής παραμένει ένα ερώτημα προς διευκρίνιση. Ομοίως και αυτό του χώρου παραγωγής της υπεραξίας.

Η συνεπόμενη διεθνοποίηση της κυκλοφορίας και της παραγωγής μέσω της διεθνοποίησης των αντίστοιχων κυκλωμάτων που αναλογούν στις μορφές που παίρνει η κεφα-

11. Βλ. *σχετικά Philon D. 1996, σ.110-111.*

12. Βλ. *Brunhoff S. 1996, για μια κριτική στις θέσεις που αναπτύσσονται από το 1953 ακόμη από τον M. Friedman, σχετικά με τις κυμαινόμενες ισοιμίες ως μέσο αριστοποίησης των καινοτόμων κεφαλαίων.*

λαιακή αξία τη βοήθεια των διεθνικών εταιρειών, οδηγεί στην πληρέστερη ολοκλήρωση του τρόπου παραγωγής σε οικουμενική κλίμακα.¹³

Β. Πολιτικές σχέσεις και οικονομία

Το πολιτικό και οικονομικό σύστημα που αναπτύσσεται στον καπιταλιστικό κόσμο κυρίως μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο βρίσκεται σε ένα περιβάλλον που:

Λαμβάνει χώρα μια ταχύτατη ανάπτυξη και μια εντυπωσιακή συσσώρευση κεφαλαίου.¹⁴

Τα σοσιαλιστικά κοινωνικά κινήματα αποκτούν δύναμη και ένα μεγάλο μέρος του κόσμου κυβερνάται από άλλο σύστημα.

Η ικανότητα των μονοπωλίων και του κράτους¹⁵ να ελέγχουν την οικονομία ενισχύεται.

Οι εργατικές ενώσεις γίνονται πολύ ισχυρότερες και πιο αποτελεσματικές.

Η παραγωγή διεθνοποιείται και το κράτος επηρεάζει την κοινωνική ζήτηση.

Η θεαματική άνοδος της πίστης, των διεθνών δανείων και των χρεών, είναι στην ημερήσια διάταξη.

γ. Θεσμοί, κράτος και οικονομία

Η θεσμική δομή των ανεπτυγμένων καπιταλιστικών οικονομιών τρεις δεκαετίες μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, είναι αυτή του «κράτους πρόνοιας»: διατήρηση σε σχετικά υψηλά επίπεδα της απασχόλησης με μέσο την κενυσιανής έμπνευσης ρύθμιση της συνολικής ζήτησης, δημόσιες δαπάνες για την αποζημίωση των ανέργων, εκτεταμένο δημόσιο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Γενικότερα, ένας ρόλος του κράτους αγοραστή και αναδιανεμητή αγαθών και υπηρεσιών και ρυθμιστή ανάμεσα στην επιχείρηση και την αγορά εργασίας.

Από τα μέσα της δεκαετίας του '60 εμφανίζονται τα πρώτα σημάδια μιας ανερχόμενης αστάθειας που εκδηλώνεται με την αύξηση της οργανικής συνθέσεως του κεφαλαίου. Η επένδυση στην παραγωγή γίνεται λιγότερο οίγιουρος τρόπος επέκτασης του κεφαλαίου. Η σωτηρία του βρίσκεται στη μετατροπή του σε χρηματική μορφή και τη μετακίνηση, στην επιδίωξη του για την άρθρωση μιας καινούριας επικερδέστερης σχέσης εκμετάλλευσης. Αντί να ενσωματώνεται (παραγωγικό κεφάλαιο), αναζητά την σε βραχύ χρόνο επέκτασή του, καμιά φορά και χωρίς νέες παραγωγικές συνάψεις καθώς η αβεβαιότητα είναι μεγάλη. Η κρίση των σχέσεων παραγωγής εκδηλώνεται στη ρευστότητα του κεφαλαίου: την απότομη αλλαγή στη σχέση παραγωγικού κεφαλαίου και κεφαλαίου με τη μορφή χρήματος. «Οι δυσκολίες της παραγωγής εκφράζονται οι ίδιες μέσω μια αυξήσεως και της προσφοράς χρήματος - καθώς το προηγούμενος παραγωγικό κεφάλαιο έχει μετατραπεί σε χρήμα και προσφέρει τον εαυτό του για δάνεια- και στη ζήτηση χρήματος, καθώς το κεφάλαιο που παραμένει στην παραγωγή προσπαθεί να υπερκεράσει τις δυ-

13. Για τη συγκέντρωση και συγκεντροποίηση, βλ. Arsen D. D., 1991, για το χρηματιστικό κεφάλαιο, βλ. Marshall D. D. 1996, για τη διεθνοποίηση κυκλοφορίας και της παραγωγής, βλ. Chypher J.M., 1979, Bina C. - Yaghmaian B., 1990.

14. Βλ. σχετικά Weisskopf, 1991.

15. Σύμφωνα με τον Mialle (1983), κράτος και μονοπάγια είναι δύο όψεις του κεφαλαίου που εννοείται πάντα ως κοινωνική σχέση. Αυτή η σχέση εκφράζεται με όρους οικονομικούς και πολιτικούς, οι οποίοι έχουν αυτονομία ως προς τις μορφές και τη λειτουργία τους όχι όμως και ως προς τη φύση τους. Αυτή η παρατήρηση θα μας φανεύει χρήσιμη στην εξέταση των αλληπάλληλων μετασχηματισμών του κεφαλαίου και των επιδράσεών τους στην πραγματική οικονομία και τις πολιτικές του κράτους.

σκολίες μέσω του δανεισμού, και τα κράτη προσπαθούν να συμβιβάσουν τις κοινωνικές εντάσεις αυξάνοντας τα χρέη τους» (Holloway J. 1990, σ.41).

Μέσα σε αυτό το περιβάλλον, νέα παγκόσμια ύφεση παρατηρείται από τα μέσα της δεκαετίας του '70 και έπειτα, με πτώση των ρυθμών ανάπτυξης και στασιμοπληθωρισμού, αναποτελεσματική συνολική ζήτηση και κρίση του κράτους¹⁶ που εκδηλώνεται στο δημόσιο χρέος.

Στο εντελώς πρόσφατο παρελθόν (δεκαετία του '80 και ύστερα), παρουσιάζεται μια έντονη τάση μετριασμού της αποεμπορευματοποίησης και μετάβασης σε ένα ευνοιοκρατικό καθεστώς νόθης εμπορευματοποίησης του χρηματιστικού κεφαλαίου¹⁷ υπό την έννοια της διευκόλυνσης της κίνησής του στους χώρους που απολαμβάνει μεγαλύτερης αμοιβής: «Γεννημένη από τη «συντηρητική επανάσταση», Αμερικανική και Βρετανική, των αρχών της δεκαετίας του '80, η χρηματιστική παγκοσμιοποίηση αυτονόμησε τη χρηματιστική σφαίρα, η οποία καθυπόταξε την πραγματική οικονομία στη λογική της. Η δυσκολία επικοινωνίας ανάμεσα στο βασίλειο των νομισματικών συμβόλων και της πραγματικής οικονομίας, στην οποία θεωρείται ότι αναφέρονται, δεν ήταν ποτέ τόσο μεγάλη στη σύγχρονη ιστορία, συμπεριλαμβανομένων και των ετών του '20 (Golub Ph. S. 1998). Ριζικό νεοτερισμό αποτελούν οι παγκοσμιοποιημένες χρηματιστηριακές αγορές χωρίς υπερκείμενους κανόνες και η κατακόρυφη αύξηση των διεθνών ροών του κεφαλαίου.¹⁸

Οι γενικές τάσεις, θεσμικές και οικονομικές που φάνηκε να επιτάχυνε όλη η προαναφερόμενη διαδικασία ήταν επιγραμματικά: Η θεαματική επέκταση του διεθνούς εμπορίου και των επενδύσεων, ομού με την απελευθέρωση των αγορών κεφαλαίων και τη διεθνή κερδοσκοπία. Η δημιουργία περιφερειακών ενώσεων τύπου ΕΕ, NAFTA, APEC κτλ, μαζί με τις συμφωνίες τύπου GATT. Καθώς και την οικονομική και νομισματική απελευθέρωση σε αναπτυσσόμενες αγορές με τις συνακόλουθες ροές κεφαλαίων και την εντυπωσιακή αύξηση της άμεσης ξένης επένδυσης αλλά και της κερδοσκοπίας σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες.

16. Το κράτος εμφανίζεται να έχει διογκωθεί υπερβολικά. Αφού επέτελεσε τη λειτουργία του για τη διέξοδο από την κρίση του '70, ασφυκτά κάτω από τις νέες συνθήκες και από το πλήθος των απαιτήσεων για περιορισμό της παρέμβασης και μεγαλύτερη ελαστικότητα μέσω της αγοράς (Pereira L.C.B. 1993).

17. Η γρήγορη ανάπτυξη και ολοκλήρωση της διεθνούς αγοράς χρήματος τις δεκαετίες του '70 και '80, καθώς και η διευκόλυνση της κίνησής του από την τεχνολογία, καταφέρουν δραστικές μετατροπές στην οργάνωση του εθνικού κράτους. Τα κράτη συναγωνίζονται για την προσέλκυση των κεφαλαίων που επενδύονται βραχυχρονίως, άρα βρίσκονται υπό την συνεχή πίεση της διαίτησης των όρων προσέλκυσης. Αυτός ο ανταγωνισμός προσφοράς προς τη συσσώρευση, είναι που μας κάνει να μιλάμε για «νόθη» εμπορευματοποίηση.

18. Εντυπωσιακά τεκμηριωμένες επιφυλάξεις εκφράζονται από τον Gordon 1988, τις οποίες πρέπει να λάβουμε σοβαρά υπόψη όταν αναφερόμαστε αβασάνιστα στα «προφανή» της παγκοσμιοποίησης της νέας διεθνούς διαίρεσης της εργασίας και της διεθνοποίησης της παραγωγής. Το η γίνεται δηλαδή με την αποκέντρωση του παραγωγικού κεφαλαίου, τις επενδύσεις των διεθνικών εταιρειών, τη γρήγορη διεθνοποίηση του χρηματιστικού κεφαλαίου και τη σκεπτικότητα της κρατικής αποτελεσματικότητας, θα το διαπιστώσουμε μέσω της διπλής κίνησης αμφίπλευρης ανταγωνιστικής ενότητας που εκδηλώνεται ως επιθυμία ελευθερίας κινήσεως του κεφαλαίου σε μια απορρυθμισμένη αγορά από τη μια, και από την άλλη στην αναζήτηση της δεσμικής, πολιτικής και οικονομικής ασφάλειας για την προστασία των επενδύσεων και των όρων διευκόλυνσης των ροών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κωνστ., ΓΕ (2005), Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης. Τόμοι Α, Β, Γ. Αθήνα.
- ADDA J. (1996), La modalisation de l' économie 1. Genèse, 2. Problèmes. Paris, La découverte.
- AGLIETTA M. (1997), Régulation et crises du capitalisme, Paris, Editions Odile Jacob.
- (1997), Macro-économie internationale, Paris, Montchretien.
- (2000), Share holder value and corporate governance: some tricky questions, *Economy and Society*, 29, 1, p. 146-159.
- (1997), Le nouveau système-monde (entretien), *Le débat*, 97, p. 4-19.
- ARSEN D.D. (1991), International and Domestic Forces in the Postwar Golden Age, *Review of Radical Political Economics*, 23, (1&2), p. 1-11.
- BARR N. (1992), Economic Theory and the Welfare State: A survey and Interpretation, *Journal of Economic Literature*, XXX (June), p. 741-803.
- BINA C. - YAGHMAIAN B. (1990), Post-war Global Accumulation and the Transnationalization of Capital, *Review of Radical Political Economics*, 22, 1, p.78-97.
- BLOCK F. (1994), The Roles of the State in the Economy, *The Handbook of Economic Sociology*, SMELSER N. J - SWENDBERG R. (ed.), Princeton, Princeton University Press.
- BOLTANSKI L. - CHIAPELLO E. (1999), Le nouvel esprit du capitalisme, Paris, Gallimard.
- BOYER R. (1997), Quatre modèles de capitalisme, *Le Monde*, «Dossier et Documents», 257, p.2.
- (2000), Is a finance-led growth regime a viable alternative to Fordism? A preliminary analysis, *Economy and Society*, 29, 1, p.111-145.
- BRYAN D. (1992), International Accumulation and the Contradictions of National Monetary Policy, *Science & Society*, 56, 3, p.324-352.
- BRYNHOF S. de, (1996), L' instabilité monétaire internationale, *La modalisation financière. Genèse, cout et enjeux*, CHESNAIS F. (sous la direction de), p.33-58, Paris, Syros.
- CESARANO F. (1999), Monetary Systems and Monetary Theory, *Kredit und Kapital*, 2, p.192-208.
- CHESNAIS F. (1996), (coord.), *La modalisation financière. Genèse, cout et enjeux*, Paris, Syros.
- (1997), *La modalisation du capital*, Paris, Syros.
- (1998), *La face financière d' une crise de surproduction. Le moae diplomatique*, Fevrier, p.18-19.
- CHOSSUDOVSKY M. (1997), Une frinisie speculative qui ibranle les iconomies rielles, *Le Monde Diplomatique*, Decembre, p.12-13.
- CYPHER J. M. (1979), The Internalization of Capital and The Transformation of Social Formations: A Critique of the Monthly Review School, *The Review of Radical Political Economics*, 11, 4, p.33-49.
- COEN E. (1998), Modalisation et souveraineté économique, *Le débat*, p.21-32.
- COEURDETAY R. - QUELIN B. (1997), L' iconomie des couts de transaction. Un bilan des itudes empiriques sur l' integration vertical, *Revue d' iconomie politique*, 2, p.145-182.
- ΔΕΛΗΘΕΟΥ Β. (1996), Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Ελλάδα. Αθήνα.
- DELHOMMAIS P. A. (1997), Nos gouvernants sous le regard de financiers, *Le Monde*, «Dossier et Document», No 258.
- DREZE J. - ARROW K. κ.ά. (1994), Report of the IEA Committee on a New School of Economics and Economic Development (SEED) in the Third World, *Journal of Public Economics*, 55, p.1-18.
- DUNNING J.H. (1993), *The globalization of business*, London, Routledge.
- FISHLOW A. (1994), Economic Development in 1990's, *World Development*, 22, 12, p.1825-1832.
- FREY B. (1988) *Explaining the Growth of Government. International Perspectives, Explaining the Growth of Government*, Elsevier Sience Publishers B. Y, p.21-28.
- GAILLARD J. M. (1997), Une accliration du capitalisme, *Le Monde*, «Dossier & Documents» (Octobre), p.1.
- GALBRAITH J. (1994), *The World Economy Since the Wars*. London, Sinclair-Stevenson.

- (1993), Οικονομική ευφορία, Αθήνα, Νέα Σύνορα.
- GARRET G. (1995), Capital mobility, trade, and the domestic politics of economic policy, International Organization, 49, 4, p.657-87.
- LANGE P. (1995), Internationalization, institutions, and political change, International Organization, 49, 4, p.627-656.
- GEREFFI G. (1994), The International Economy and Economic Development, The Handbook of Economic Sociology, SMELSER N. J. SWENDBERG R. (ed.), Princeton, Princeton University Press.
- GHERARDI S. (1997), Irrisistible Modialisation, Le Monde, «Dossier & Documents» (Ocrobre), p.3.
- GIDDY H. I. (1996), Παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές, μετ. Κουφόπουλος Κ. Αθήνα, Παπαζήσης.
- GOLDEN R. J. (1996), Economics and National Strategy: Convergence, Global Networks, Cooperative Competition, New Forces in the World Economy, BRAD ROBERTS (ed.), Cambridge, The MIT Press.
- GOLUB PH. S. (1998), Un tournant dans l'histoire de la globalisation, Le Monde Diplomatique (Janvier), p.18-19.
- GORDON D. (1988), The Global Economy: New Edifice Or Crumbling Foundations? New Left Review, 168, p.24-64.
- GRAHAM A. - SELDON A. (1990), Government and Economies in the Post War World, London, Routledge.
- GREGORIO J. - GUIDOTTI P. (1995), Financial Development and Economic Growth, World Development, 23, 3, p.433-448.
- GUILLE M. (1996), Canal du credit: le role des asymitries dans l' information, Revue d'conomie politique, 106, 4, p.617-636.
- GUTTMAN R. Les mutations du capital financier, στο La modialisation financière. Genèse, cout et éenjeux, CHESNAIS F. (sous la direction de), p.59-96. Paris, Syros.
- HAUSMAN D. (1981), Capital, Profits, and Prices. An Essay in the Philosophy of Economics, N.Y. Coloumbia University Press.
- HIRSCH J. (1997), Globalization of Capital, Nation - States and Democracy, Studies in Political Economy, 54, Fall, p.39-58.
- HIRST P. - THOMSON G. (1992), The Problem of Globalization: International Economic Relations, National Economic Management and the Fromation of Trading Blocs, Economy and Society, 21, 4, p.357-396.
- (1995), Globalization and the Future of Nation State, Economy and Society, 24, 3, p.408-442.
- (1996), Globalization in Question, Cambridge, Polity Press.
- HOLLOWAY J. (1990), Global Capital and the National State, Capital & Class, 52, p.23-49.
- (1992), Capital Moves, Capital & Class, 57, p.137-144.
- KARDM N. (1993), Development Approaches and the Role of Policy Advocacy: The Case of World Bank, World Development, 21, 11, p.1773-1786.
- KAVALJIT S. (1999), The Globalisation of Finance, ZED Books Ltd.
- KENEN P. (ed.), (1994), Managing the World Economy, Institute for International Economics.
- LATOUCHE S. (1998), Le dangers du marché planétaire, Paris, Presses de sciences po.
- LAVIGNE A. - POLLIN J. P. (1997), Les thiorie de la monnaie, Paris, La Dicouvert.
- LAVIGNE A. - VILLIEU P. (1996), La politique monitaire: nouneaux injeux, nouveaux dibats?, Revue d' economie politique, 106, 4, p.491-570.
- LAWRENCE H. W. (1999), The theory of Monetary Institutions, Oxford, Blakwell.
- LAZONICK W. - O' SALLIVAN M. (2000), Maximazing shareholder value: a new ideology for corporate governance, Economy and Society, 29, 1, p.13-35.
- LELART M. (1998), Le system monétaire international, Paris, La Découvert.
- LEVY H. - SARNAT M. (1999), Capital Investment & Financial Decisions, Prentice Hall.
- LIM D. (1994), Explaining the Growth Performances of Asian Developing Economies, Economic Development and Cultural Change, 42, 4, p.829-844.
- MANN M. (1995), Etat nation: mort ou transfiguration? L' Europe et le monde, Le débat, 84, p.49-69.

- MANTEL E. (1980), Η τελευταία οικονομική κρίση, Αθήνα, Οδυσσεύς.
- MANDEL E. (1972), Late capitalisme, Paris, Verso.
- (1997), Le troisième âge du capitalisme, Paris, Les éditions de la passion.
- MARSHALL D. (1996), Understanding Late - Twentieth - Century Capitalism, Government and Opposition, 31, 2, p.193-215.
- MCKINNON R. I. (1993), The Rules of the Game: International Money In Historical Perspective, Journal of Economic Literature, XXXI, March, p.1-44.
- MENARD C. (1989), Les organisation en économie de marché, Revue d'économie politique, 6, p.771-796.
- MIAILLE M. (1983), Το κράτος του δικαίου, μετ. Παπαγιαννάκη Μ. Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής.
- MICHALET A. CH. (1998), Le capitalisme mondial, Paris, Quadrige/PUF.
- MOLINERO J.M.S. (2000), The origins of the State: From Reciprocity to Coercive Power, Constitutional Political Economics, 11, p.231-253.
- MOORE M. - HAMALAI L. (1993), Economic Liberalization, Political Pluralism and Business Associations in Developing Countries, World Development, 21, 12, p.1895-1912.
- ΜΠΡΙΝΟΦ Σ. Ντε, (1983), Κράτος και κεφάλαιο, μετ. Ελεφαντής Α. Αθήνα, Θέμειο.
- MYLES. L. (1988), Decline or Impasse? The Current State of the Welfare State, Studies in Political Economy, 26, p.73-107.
- PALLEY I. TH. (1999), Conflict, Distribution, and Finance in Alternative Macroeconomic Traditions, Review of Radical Political Economics, 31, 4, p.102-132.
- PEREIRA L.C.B. (1993), Economic Performs and Cycles of State Intervention, World Development, 21, 8, p.1337-1353.
- PHILION S. (1998), Bridging the Gap between New Social Movement Theory and Class, Rethinking MARXISM, 10, 4, p.79-104.
- PICCIOTO S. (1990), The Internationalization of the State, Review of Radical Political Economics, 22, 1, p.28-44.
- PLIHON D. (1996), Desequilibres mondiaux et instabilité financière: la responsabilité des politiques libérales, στο La mondialisation financière. Genèse, cout et enjeux, CHESNAIS F. (sous la direction de), p.97-142, Paris, Syros.
- ROSANVALLON P. (1999), Le capitalisme utopique. Histoire de l'idée de marché, Paris, Seuil.
- SAYER A. (1986), New Developments in Manufacturing, Capital & Class, 30, p.43-72.
- SKIDELSKY R. (1997), L'Etat sans la providence, Le débat, 95, p.106-115.
- STIGLITZ J. et al. (1989), The Economic Role of the State, Cambridge, Basil Blackwell.
- STREETEN P. (1993), Markets and States: Against Minimalism, World Development, 21, 8, p.1281-1298.
- TAIT A. (1990), IMF Advice on Fiscal Policy, Finance and Development, 27, 1, p.33-36.
- TEULON F. (1996), Le system monetaire international. Paris, Seuil.
- (1997), Le marché de capitaux, Paris, Seuil.
- THOMPSON E. (1997), The Nation - State and International Capital Flows in Historical Perspective, Government and Opposition, 32, 1, p.84-113.
- TRIANTIS G. S. (1999), Economic Growth and Saving Theory, Kyklos, 52, 1, p.45-62.
- USUI CH. (1994), Welfare state development in a world system context: event history analysis of first social legislation among 60 countries, 1880-1960, The Comparative Political Economy of the Welfare State by JANOSKI T. - HICKS A. M. Cambridge, Cambridge University Press, p.254-277.
- WILLIAMS K. (2000), From share holder value to present day capitalism, Economy and Society, 29, 1, p.1-12. - WEISSKOPF T.E. (1991), Marxian Crisis Theory and the Contradictions of Late Twentieth-Century Capitalism, Rethinking Marxism, 4, 4, p.70-93.
- WEISSKOPF T.E. (1991), Marxian Crisis Theory and the Contradictions of Late Twentieth-Century Capitalism, Rethinking Marxism, 4, 4, p.70-93.
- WURGLER J. (2000), Financial markets and the allocation of capital, Journal of financial economics, 58, p.187-214.
- YAGHMAIN B. (1998), Globalization and the State: The Political Economy of Global Accumulation and its Emerging Mode of Regulation, Science and Society, 62, 2, p.241-265.

Διαχείριση Ανθρώπινων Πόρων

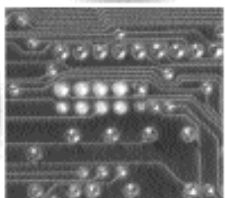
ΕΝΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ

Τέταρτη
Αμερικανική
Έκδοση

Τόμος Α΄

Raymond A. NOE
The Ohio State University

John R. HOLLENBECK
Michigan State University

Barry GERHART
University of Wisconsin-Madison

Patrick M. WRIGHT
Cornell University

Επιστημονική επιμέλεια:
Καθηγητής
Κωνστ. Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Πάντειον Πανεπ. Κ.Π.Ε.,
Πανεπ. Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch. L., U.L.B.,
Ex Int. I.I.A.P., Paris

Μετάφραση:
Ρίτα ΚΟΛΑΪΤΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΡΑΣΚΗΣΗ

Το βήμα των Φοιτητών

Αρχιτεκτονική και Ενέργεια: Βίοι παράλληλοι

Του κ. Γεωργ. - Σπ. Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
Φοιτητού της Σχ. Αρχιτ.-Μηχ. Πολυτ. Κρήτης

Οι πρόσφατες διεθνείς εξελίξεις, τόσο σε πολιτικό, όσο και σε οικονομικό επίπεδο, έχουν δημιουργήσει μία νέα σειρά συνθηκών για τις κοινωνίες δυτικού τύπου, με κυρίαρχα τα συναισθήματα ανασφάλειας.

Τα μέτρα, που λαμβάνονται για την προστασία της δημόσιας τάξης και τα μέτρα, που είναι επακόλουθα της ανόδου της τιμής διαφόρων αγαθών, όπως π.χ. του πετρελαίου, (η οποία ανέρχεται προς δυσθεώρητα ύψη), οδηγούν σε επαναπροσδιορισμό σκοπών, στόχων και προτεραιοτήτων σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες δεν αρκεί πλέον η ερμηνεία των φαινομένων, των αιτίων και των προθέσεων, που τα έχουν προκαλέσει. Είναι ανάγκη τα προβλήματα να μελετηθούν κατά τρόπο συστηματικό και να αποφασισθούν νέες στρατηγικές, πολιτικές και μέτρα, σε επίπεδο παγκόσμιου, διεθνές και εθνικό.

Η νέα κατάσταση πραγμάτων στον τομέα π.χ. της ενέργειας δεν ήταν δυνατόν να μη επηρεάσει τις πολιτικές εξοικονόμησης ενέργειας, τις κατασκευές κτηρίων κ.ά..

Ήδη, τα πρώτα μέτρα, έστω και σε πειραματικό στάδιο, έχουν τεθεί σε εφαρμογή.

Έτσι, π.χ. στο Ηνωμένο Βασίλειο τοποθετούνται σε δρόμους κάτω από την ασφαλτο δίκτυα υδροσωλήνων ούτως, ώστε με την ηλιακή ενέργεια να θερμαίνονται ποσότητες νερού, που αποθηκεύονται σε παράλληλα δίκτυα για να χρησιμοποιηθούν εκ νέου, όταν παραστεί ανάγκη για την θέρμανση των οδοστρωμάτων, προς αποφυγή δημιουργίας παγετού.

Στον χώρο της Αρχιτεκτονικής, εξ άλλου, μελετώνται νέοι τρόποι κατασκευής κτηρίων, δοκιμάζονται νέα υλικά και αναζητούνται λύσεις για την «παραγωγή», «αποθήκευση» και «εξοικονόμηση» ενέργειας με το μικρότε-

ρο δυνατό κόστος εντός των κτηριακών όγκων.

Με δεδομένο το γεγονός, ότι τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχουν «επινοηθεί» πολλά νέα υλικά για οικοδομικές κατασκευές, (κάτω από τις πιεστικές ανάγκες μείωσης του κόστους κατασκευών, εξοικονόμησης ενεργειακών πόρων κ.ά.) αναμένονται «επαναστατικές» και «καινοτόμες» λύσεις και εφαρμογές στους σχετικούς τομείς.

Ήδη, γίνεται λόγος για «έξυπνα» υλικά παραθύρων των κτηρίων μέσω των οποίων θα «αποθηκεύεται» ηλιακή θερμότητα για διάφορες χρήσεις π.χ. θέρμανση θερμαινόμενο νερό κ.ά..

Ακόμη, γίνεται λόγος για ενσωμάτωση στα νέα κτήρια διαφόρων «αισθητήρων» πολλαπλών αποστολών, όπως π.χ. η μέτρηση των ποσοστών διοξειδίου του άνθρακα στο εσωτερικό των κτηρίων και εάν τα ποσοστά έχουν υπερβεί τα επιτρεπόμενα όρια, η θέση να τίθεται εν συνεχεία αυτομάτως σε λειτουργία μηχανισμός κλιματισμού των κτηρίων.

Όπως ήταν αναμενόμενο υπ' αυτές τις συνθήκες «επανερχονται» στο προσκήνιο και «παλαιές» ιδέες εξοικονόμησης ενέργειας, όπως π.χ. «οι πράσινες ταράτσες».

Οι τελευταίες δημιουργούνται με διάφορα φυτά, τα οποία διατηρούν την θερμότητα των κτηρίων σε περιόδους χαμηλών θερμοκρασιών και τα προστατεύουν από την ηλιακή ακτινοβολία τους θερμούς μήνες.

Η σύγχρονη Αρχιτεκτονική, αναζητώντας όχι μόνο νέες αισθητικές προσεγγίσεις, αλλά και καθημερινές λύσεις, ιδίως σε χαλεπούς καιρούς οικονομικής δυσπραγίας, έχει ήδη προχωρήσει στην αναζήτηση μεθόδων και τεχνικών κατασκευής κτηρίων, τα οποία «θα παράγουν» και «θα εξοικονομούν» ενέργεια.

Και τα πράγματα προς αυτή την κατεύθυνση είναι ευτυχώς παρήγορα: κάτω από τις πιέσεις των μόνιμων πλέον ενεργειακών προβλημάτων σε παγκόσμια διάσταση, τις συνεχείς αυξήσεις της τιμής της ηλεκτρικής ενέργειας και τα επαναλαμβανόμενα μπλακ άουτ των «γηρασμένων» δικτύων διανομής ηλεκτρισμού, ιδίως σε μεγάλες πόλεις, διάφορες Χώρες, όπως π.χ. οι Ηνωμένες Πολιτείες Βόρειας Αμερικής, «ασπάζονται» τα τελευταία χρόνια τις νέες αντιλήψεις για ουσιαστικότερες, πλέον ριζοσπαστικές και πλέον καινοτόμες λύσεις «σύζευξης» Αρχιτεκτονικής, και στρατηγικών, πολιτικών και μέτρων «παραγωγής», «αξιοποίησης» και «εξοικονόμησης» ενέργειας.

Και επειδή οι Άνθρωποι, των οποίων τις ανάγκες «υπηρετεί» η Αρχιτεκτονική, αναζητούν κατά τον Τραγικό Ποιητή Αισχύλο διαρκώς την ευτυχία, οι νέες προοπτικές των Αρχιτεκτόνων μόλις τώρα άρχισαν προφανώς να οριοθετούνται και οι νέες διαδρομές μόλις τώρα να δρομολογούνται, υπό καθεστώς φόβου, αδυναμιών, αντικρουόμενων συμφερόντων και ελπίδων...

Βιώσιμη Ανάπτυξη και Περιφερειακή Πολιτική

Της κ. **Σοφίας ΓΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ**
M.Sc. Περιφερ. Ανάπτυξης

Οι περιφερειακές ανισότητες αποτελούν τη σημαντικότερη πρόκληση για την Ε.Ε. και η γεφύρωσή τους είναι ένα κρίσιμο στρατηγικό στοιχείο για τα 27 κράτη-μέλη. Η βιώσιμη ανάπτυξη των περιφερειών αποτελεί όρο και προϋπόθεση για να επιτευχθούν συνθήκες ευημερίας και κοινωνικής προόδου στην Κοινότητα. Μόνο με τον τρόπο αυτό μπορεί ταυτόχρονα να καταστεί πιο ανταγωνιστική η συνολική οικονομία της Ε.Ε., να επιτευχθεί η κοινωνική συνοχή, να βελτιωθεί και να διασφαλιστεί η ποιότητα ζωής όλων των ευρωπαϊκών πολιτών, να προστατευτεί το περιβάλλον.

Ο σχεδιασμός και η υιοθέτηση στρατηγικών βιώσιμης ανάπτυξης από τα ευρωπαϊκά κράτη, ακόμα και από αυτά που πρόσφατα προσχώρησαν στους κόλπους της Ένωσης, ξεκίνησε μόλις την τελευταία δεκαετία. Η ανάγκη για βιωσιμότητα εμφανίζεται τη δεκαετία του 1970 και στα πλαίσια αυτά διεξήχθησαν Συνέδρια, Διασκέψεις, υπογράφηκαν Συνθήκες στις οποίες και κατοχυρώθηκε η έννοιά της. Αρχικά, έμφαση δόθηκε μόνο στην περιβαλλοντική της διάσταση και μόλις τα τελευταία χρόνια (Συνθήκη Λισσαβόνας, Συνέδριο Γκέτεμποργκ), αναγνωρίστηκε η ανάγκη για πρακτική ενσωμάτωση της οικονομικής και κοινωνικής της προέκτασης.

Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί, δίχως άλλο, ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης για τις ευρωπαϊκές περιφέρειες αλλά και κοινό στόχο της Κοινότητας. Η ανάγκη διαχείρισης των περιφερειακών προβλημάτων και η εφαρμογή κοινής πολιτικής σε υπερεθνικό επίπεδο πηγάζει από τις συνθήκες που δημιουργεί το νέο διεθνοποιημένο οικονομικό περιβάλλον. Η προσπάθεια αυτή αποσκοπεί στην ενίσχυση του ρόλου των προβληματικών περιφερειών και στην αναγωγή τους σε περιφέρειες κοινωνικά και πολιτισμικά ολοκληρωμένες, οικονομικά και βιώσιμα ανεπτυγμένες. Η εξάλειψη των ανισορροπιών και η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της ευρωπαϊκής πολιτικής εξαρτάται από την επιλογή και ορθή αξιοποίηση των κατάλληλων μέσων που έχει στη διάθεσή της η Ένωση.

Βαρύνουσα, επίσης, σημασία έχει η επιλογή και ο συντονισμός των χρηματοοικονομικών μέσων της Ένωσης, καθώς και η εναρμόνιση των εθνικών πολιτικών με τις κατευθυντήριες γραμμές που δίνει η Κοινότητα για τη βιωσιμότητα των περιφερειών της. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το Ταμείο Συνοχής και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων αποτελούν τα βασικά χρηματοδοτικά όργανα της Ένωσης, από τα οποία τα κράτη-μέλη απορροφούν οικονομικές χορηγίες για την υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων που θα ενδυναμώσουν τις μειονεκτικές τους περιοχές και θα βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο.

Η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και η ενίσχυση του στόχου της αειφορίας επιτυγχάνεται με την υλοποίηση των ΚΠΣ, των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών αλλά και τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων και έργων τόσο από τα Διαρθρωτικά Ταμεία όσο και από το Ταμείο Συνοχής. Εκτός, όμως, από τα χρηματοδοτικά όργανα, τα ευρωπαϊκά κράτη έχουν στη διάθεσή τους και ποικίλα επιχειρησιακά εργαλεία για την περιφερειακή πολιτική, η επιλογή των οποίων εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής αλλά και από τις εθνικές και κοινοτικές κατευθύνσεις. Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι δείκτες βιώσιμης ανάπτυξης, η χρήση των οποίων συντελεί στην ολοκληρωμένη αποτίμηση και αξιολόγηση των προσπαθειών των περιφερειών για βιωσιμότητα.

Στα πλαίσια αυτά, 12 ευρωπαϊκές περιφέρειες μέσω του πιλοτικού προγράμματος «Regional Pathways to Sustainability. Experiences of Promoting Sustainable Development in Structural Funds Programmes in 12 Pilot Regions» της προγραμματικής περιόδου 2000-2006, κατάφεραν να μεταφράσουν πρακτικά την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης. Ο στόχος της αειφορίας αποτέλεσε για τις πιλοτικές περιφέρειες ένα νέο υπόδειγμα ανάπτυξης το οποίο, σταδιακά, επέβαλε την αντικατάσταση των υπαρχουσών πρακτικών με μακροχρόνιους και περισσότερο ολοκληρωμένους στόχους βιωσιμότητας. Μέσω του εν λόγω προγράμματος, επετεύχθη γόνιμη ανταλλαγή εμπειριών, δημιουργήθηκε κοινή αντίληψη για την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης και προωθήθηκε η χρήση υπαρχόντων αλλά και η δημιουργία νέων επιχειρησιακών εργαλείων. Οι στόχοι που έθεσαν οι εμπλεκόμενες περιφέρειες, αναφορικά με τη βιωσιμότητα, προωθήθηκαν μέσω της οικονομικής ενίσχυσης των Διαρθρωτικών Ταμείων σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα χρηματοδοτικά όργανα της Ε.Ε..

Η αποτελεσματική εφαρμογή οποιασδήποτε περιφερειακής πολιτικής σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο έχει δύο προεκτάσεις. Η πρώτη αναφέρεται στον, όσο το δυνατόν πιο αποδοτικό, τρόπο απορρόφησης των χρηματικών πόρων που διατίθενται από την Ε.Ε. για τη βιώσιμη ανάπτυξη και ο δεύτερος αναφέρεται στη σωστή κατανομή αυτών των πόρων. Στην περίπτωση της Ελλάδας, το ποσοστό απορρόφησης των κοινοτικών πόρων και η εφαρμογή της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής δεν κατόρθωσαν να μειώσουν αποτελεσματικά τις περιφερειακές ανισότητες. Σαφώς προσδιορισμένη στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιφερειών, με συγκεκριμένους στόχους και συνέργεια μέσων, δεν υπάρχει. Η αναθεώρηση της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, που πραγματοποιείται αυτή την περίοδο, θέτει πιο ολοκληρωμένες δράσεις που περιλαμβάνουν τον τομέα της οικονομίας, της κοινωνίας και του περιβάλλοντος.

Οι πόροι που διοχετεύτηκαν στη χώρα μας από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, δεν κατανεμήθηκαν με βάση συνεκτικά και οργανωμένα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης. Το μεγαλύτερο μέρος των πόρων κατευθύνθηκε σε τομεακές πολιτικές, βάσει του κριτηρίου της αποτελεσματικότητας και όχι της διαπεριφερειακής ισοτήτας. Η αύξηση των έργων υποδομής, κυρίως, στο Νομό Αττικής, λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων που διεξήχθησαν στην Αθήνα το 2004, και η διαχρονική μείωση του άξονα της «περιφερειακής ανάπτυξης» στα ΚΠΣ επιβεβαιώνουν τα ανωτέρω.

Οφείλουμε, να αναφέρουμε πως οι φορείς χάραξης της περιφερειακής πολιτικής στην Ελλάδα έχουν αντιληφθεί την αναγκαιότητα για βιώσιμη ανάπτυξη, υλοποιώντας δράσεις στον τομέα του περιβάλλοντος (επενδυτικά κίνητρα, προγράμματα και σχέδια δράσης για την ενέργεια και την ατμοσφαιρική ρύπανση, βιοκαύσιμα κ.λ.), του δομημένου χώρου (βιοκλιματισμός, νομοθεσία, ΓΟΚ, ΚΟΧΕΕ κ.λ.), των υποδομών (μέσω των

ΣΔΙΤ), των τηλεπικοινωνιών αλλά και στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα (επενδυτικά κίνητρα, ευκαιρίες για επιστημονική κατάρτιση και εξειδίκευση, κ.λ.). Όλες αυτές οι δράσεις ενισχύουν την προσπάθεια των εθνικών και τοπικών αρχών για περιφερειακή συνοχή.

Ωστόσο, στην πράξη ο σχεδιασμός και η εφαρμογή των πολιτικών περιφερειακής ανάπτυξης είναι μια πολύπλοκη διαδικασία, η οποία τις περισσότερες φορές είναι δύσκολο να συμβαδίσει με τις αρχές της βιωσιμότητας. Αυτό που πραγματικά συμβαίνει είναι η επιλογή και η υλοποίηση επιμέρους δράσεων που στηρίζουν το στόχο της αειφορικής ανάπτυξης αλλά δεν αποτελούν προσπάθεια συνολικής αντιμετώπισης του ζητήματος. Στόχος της Ελλάδας πρέπει να είναι η ενίσχυση της συμβολής των αποτελεσματικότερων ρυθμίσεων στην ανάπτυξη, λαμβάνοντας υπόψη τους οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους αλλά και τη χρηστή διακυβέρνηση.

Το νέο αναπτυξιακό πρότυπο της ελληνικής περιφερειακής πολιτικής πρέπει να θέτει την περιφέρεια ως κέντρο οικονομικής ανάπτυξης, που θα συμβάλλει στην ενεργοποίηση του οικονομικού μας δυναμικού, στην προσέλκυση μεγάλων επενδύσεων και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς μας. Η εφαρμογή ενός νέου αναπτυξιακού νόμου που θα χρηματοδοτεί τις επιχειρήσεις, θα στηρίζει τις επενδύσεις στις παραμεθόριες, μειονεκτικές και νησιωτικές περιοχές και θα προωθεί σε αυτές την έρευνα και την τεχνολογία, θα μπορούσε να αποτελεί βασική στρατηγική πολιτική. Επίσης, η ενίσχυση των ΜΜΕ μέσω επιδοτήσεων ή χρηματοδοτήσεων από τα ΠΕΠ, η απλούστευση του θεσμικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία νέων επιχειρήσεων θα δημιουργούσε νέες θέσεις εργασίας. Η ολοκλήρωση της κατάρτισης του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου και των Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων καθώς και η δημιουργία ενιαίου πλαισίου για τις ΣΔΙΤ θα διευκόλυνε την πραγματοποίηση επενδύσεων και τη δημιουργία υποδομών ανάπτυξης, αντίστοιχα.

Ιδιαίτερα σημαντική δράση που θα ενισχύσει την περιφερειακή ανταγωνιστικότητα είναι η αύξηση των ρυθμών απορρόφησης των κοινοτικών πόρων, με προτεραιότητα την ενίσχυση της περιφέρειας. Αν αναλογιστεί κανείς ότι ο μέσος όρος απορροφητικότητας των 13 ΠΕΠ μέχρι το 2004 ήταν περίπου 16%, αντιλαμβανόμαστε την αναγκαιότητα επιτάχυνσης των ρυθμών απορρόφησης. Η υλοποίηση προγραμματών διάχυσης των νέων τεχνολογιών, της έρευνας και της καινοτομίας, η ίδρυση ερευνητικών κέντρων και η προώθηση, μέσω αυτών, της τεχνογνωσίας και της εμπειρίας σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια αλλά και σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη συντελεί στη βελτίωση του επιπέδου ανάπτυξης των περιφερειών.

Στον τομέα του περιβάλλοντος, η χώρα μας εναρμονίζεται με την κοινοτική νομοθεσία. Έμφαση δίνεται στην εφαρμογή νέων πολιτικών προώθησης καθαρών μορφών ενέργειας, στην κατασκευή έργων διεθνούς εμβέλειας (π.χ. δίκτυο φυσικού αγωγού), στην κατάρτιση νέου θεσμικού πλαισίου για την αξιοποίηση των ΑΠΕ, στη στήριξη των βιοκαλλιεργειών και παραγωγής βιοενέργειας.

Βασική πτυχή της εθνικής στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιφερειών πρέπει, επίσης, να είναι και η στήριξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού. Το σύστημα διακυβέρνησης της χώρας διακρίνεται για το συγκεντρωτισμό των εξουσιών και την απροθυμία παραχώρησης σημαντικών αρμοδιοτήτων και πόρων σε αποκεντρωμένες βαθμίδες διοίκησης και στην αυτοδιοίκηση. Επιβάλλεται, συνεπώς, η μεγαλύτερη μεταβίβαση εξουσιών για την αποτελεσματικότερη άσκηση του αναπτυξιακού ρόλου της αυτοδιοίκησης, καθώς και η απόδοση στο ακέραιο όλων των θεσμοθετημένων πόρων. Το

Πίνακας 1 Δείκτες Βιώσιμης Ανάπτυξης	
Τομέας	Προτεινόμενος Δείκτης
Οικονομία	Ποσοστό απασχόλησης ανά ηλικιακή ομάδα Επενδύσεις ως ποσοστό του Α.Ε.Π. Παραγωγικότητα εργασίας ανά ώρα Δαπάνες για έρευνα και τεχνολογία ως ποσοστό του Α.Ε.Π.
Κοινωνία	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων Δαπάνες για κοινωνική ασφάλιση ως ποσοστό του Α.Ε.Π. Επίπεδο εκπαίδευσης ανά ηλικιακή ομάδα και φύλο
Περιβάλλον	Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας ανά κατοικία Μεταβολή κατάστασης απειλούμενων και προστατευόμενων ειδών Κατανάλωση ενέργειας για μεταφορές ως ποσοστό του Α.Ε.Π.

θεσμικό πλαίσιο υπό το οποίο λειτουργεί η τοπική και νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, η αυτοτέλεια των πόρων και η υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι τοπικές κοινωνίες και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

Η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων, εκτός από τις παραπάνω δράσεις απαιτεί και την ενίσχυση των μειονεκτικών περιοχών. Η στήριξη των νέων αγροτών, η δημιουργία έργων μεταφοράς και υποδομής, η ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος αλλά και η παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας, θα συμβάλλουν σημαντικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των περιοχών αυτών και θα εξομαλύνουν τις περιφερειακές ανισοροπίες.

Η αποτελεσματική υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου βιώσιμης περιφερειακής ανάπτυξης απαιτεί, εκτός από την ένταξη δράσεων, και την αξιολόγησή τους. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η ορθή χάραξη της πολιτικής, έχοντας πλήρη γνώση των πραγματικών γεγονότων αλλά και επίγνωση των επιπτώσεων. Παρέχεται, επίσης, η δυνατότητα διαμόρφωσης της εφαρμοζόμενης πολιτικής καθότι δημιουργείται, μέσω της αξιολόγησης, ένα πλαίσιο που διασφαλίζει την ενσωμάτωση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων καθώς και των επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα.

Ένα εργαλείο που θα βοηθούσε στην αξιολόγηση των δράσεων ή των εφαρμοζόμενων προγραμμάτων που υλοποιούνται σε περιφερειακό επίπεδο, είναι η χρήση δεικτών βιώσιμης ανάπτυξης, που αποτελεί άλλωστε για τη χώρα μας το σημαντικότερο επιχειρησιακό εργαλείο προς την κατεύθυνση αυτή. Θεωρητικά, έχοντας ως υπόδειγμά μας μια ελληνική περιφέρεια, θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε ένα συνδυασμό δεικτών προκειμένου να αξιολογήσουμε την απόδοση των μέτρων και των προγραμμάτων που ε-

φαρμόζονται με σκοπό τη βιώσιμη ανάπτυξη της. Παραδείγματα τέτοιων δεικτών παρουσιάζονται στον Πίνακα 1:

Τα αποτελέσματα των παραπάνω δεικτών μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στη διαμόρφωση της εφαρμοζόμενης ή της σχεδιαζόμενης περιφερειακής πολιτικής, συνδυαζόμενοι με τους στόχους βιωσιμότητας που έχουν τεθεί αλλά και με τα υπόλοιπα επιχειρησιακά εργαλεία που διαθέτουμε. Το ενδιαφέρον μας, ωστόσο, πρέπει να επικεντρωθεί στον τρόπο απορρόφησης των κοινοτικών πόρων, που αποτελούν το συνδυαστικό κρίκο ανάμεσα στη χάραξη της περιφερειακής πολιτικής και στην εφαρμογή της. Το πλαίσιο αυτής της διαδικασίας καθορίζεται από το νομικό καθεστώς διαχείρισής των κοινοτικών πόρων. Η μειωμένη απορρόφηση ή η μη ορθολογική αξιοποίηση των ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων στην περίπτωση της Ελλάδας αντικατοπτρίζει την αδυναμία του νομοθετικού συστήματος της χώρας να ελέγξει και να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες που η Ε.Ε. παρέχει σε όλα τα κράτη-μέλη της.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Αθανασόπουλος Γ. Κωνσταντίνος: Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Τόμοι Β' και Γ', Αθήνα 2005.

Αθανασόπουλος Γ. Κωνσταντίνος: Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Τόμος Α', Αθήνα 2004.

Αθανασόπουλος Γ. Κωνσταντίνος: Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και Ανάπτυξη επί μέρους Περιφερειών, Αθήνα 1997.

Αθανασόπουλος Γ. Κωνσταντίνος: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης, Τόμος Γ', Αθήνα 1983.

Αθανασόπουλος Γ. Κωνσταντίνος: Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Τόμος Α', Η' Έκδοση, Αθήνα 2005.

Αθανασόπουλος Γ. Κωνσταντίνος: Το χρηματοδοτικά κίνητρα στο θεσμικό πλαίσιο της Περιφερειακής Ανάπτυξης στην Ελλάδα, Αθήνα 1993.

Βαλιάντζα Ευσταθία και Βαλσαμή Ισμήνη: Παγκόσμια Διάσκεψη για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, Γιοχάνεσμπουργκ, Ν. Αφρική (26 Αυγούστου - 4 Σεπτεμβρίου 2002). Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών. Αθήνα, 2002.

Γεωργιάδης Νίκος και Χατζηδάκης Κωστής: Χελώνες και Τίγρεις: Οι προκλήσεις της ανάπτυξης και το Δ' ΚΠΣ, Εκδόσεις KNOWSYS, Αθήνα 2005.

Γιώτη - Παπαδάκη Όλγα, Ευρωπαϊκή πολιτική ολοκλήρωση και πολιτικές αλληλεγγύης. Αθήνα, Απρίλιος 2004.

Δεληθόου Β.: Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Ελλάδα. Αθήνα, 1996.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: Απελευθερώνοντας ολόκληρο το δυναμικό της Ευρώπης. Το πρόγραμμα νομοθετικών ρυθμίσεων και εργασιών της Επιτροπής για το 2006. Βρυξέλλες, (COM2005531 τελικό).

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: Δεύτερη Έκθεση Προόδου σχετικά με την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Βρυξέλλες. (COM2003/34 τελικό).

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: Προώθηση της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, Μεταρρυθμίσεις για την διευρυμένη Ένωση. Βρυξέλλες. (COM(2004)29 τελικό/2).

Ευρωπαϊκές Κοινότητες: Στην υπηρεσία των Περιφερειών. Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Λουξεμβούργο, 2001.

Συνεδριακός τουρισμός (είδη συνεδρίων)

Του κ. **Ιωάν. Ευρ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΥ**
Πτυχ. Τ.Ε.Ι. Τουριστικών Επιχειρήσεων

Επιστημονικά συνέδρια

Τα επιστημονικά συνέδρια,¹ κυρίως τα ιατρικά συνέδρια, μπορούν να έχουν μία ιδιαίτερη αξία και να επαναλαμβάνονται στο ίδιο μέρος μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα. Πολλοί επιστήμονες τείνουν να συνδυάζουν κατά κάποιο τρόπο διακοπές και συνεχή εκπαίδευση-ενημέρωση. Αυτό το φαινόμενο είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθ' όσον ενημέρωση δεν είναι μόνο μία αναγκαιότητα, αλλά συνδυάζεται και με μία ευχάριστη αλλαγή. Το φορολογικό καθεστώς πολλών Κρατών ενθαρρύνει την οργάνωση αυτών των συγκεντρώσεων. Οι δαπάνες του συνεδρίου αφαιρούνται από το ετήσιο φορολογητέο εισόδημα, τουλάχιστον κατά ένα μέρος. Τα επιστημονικά συνέδρια παρουσιάζουν ένα πρόσθετο πλεονέκτημα: η διάρκειά τους είναι κατά κανόνα μεγάλη. Τέλος, τα συνέδρια αυτά ενδιαφέρουν συγχρόνως και επιχειρήσεις, που επιθυμούν να παρουσιάσουν τα συναφή με το συνέδριο προϊόντα τους. Αυτό σημαίνει πως τα συνέδρια συνδυάζονται με πολλές παράλληλες εκδηλώσεις και κυρίως με εκθέσεις.

Συνήθως επιχορηγούνται από το Κράτος, αλλά και από τις επιχειρήσεις, των οποίων τα προϊόντα σχετίζονται με το συνέδριο.

Στην χώρα μας συνέδρια επιστημονικών φορέων έχουν την δυνατότητα, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, να επιχορηγούνται από το Υπουργείο Πολιτισμού. Με βάση τα συνέδρια, που χρηματοδοτήθηκαν τα τελευταία χρόνια, προκύπτει, ότι τα ιατρικά συνέδρια είναι τα μεγαλύτερα από άποψη όγκου συμμετοχής, έχουν τον υψηλότερο βαθμό συμμετοχής ξένων συνέδρων και την τελευταία τριετία είναι αυτά, που διεξάγονται με μεγαλύτερη συχνότητα. Ακολουθούν αυτά των ανθρωπιστικών, κοινωνικοπολιτικών και θετικών επιστημών, στη συνέχεια εμφανίζονται τα τεχνολογικά και τέλος αυτά της νομικής επιστήμης.

Εμπορικά συνέδρια

Τα εμπορικά καθώς και τα συνέδρια επαγγελματιών φορέων σχετίζονται με τις επιδιώξεις των φορέων, που τα συγκαλούν. Αυτές οι επιδιώξεις μπορεί να ποικίλουν από φορέα σε φορέα. Ενδεικτικά αναφέρονται στα πιθανά πλαίσια των επιδιώξεών τους, η αύξηση της παραγωγικότητας, των κερδών, η διεύρυνση της αγοράς και φυσικά αυτά όχι για λογαριασμό

1. Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από εκτενή εργασία του Σ. με θέμα: «Επαγγελματικός Τουρισμός», Λάρισα, 2006.

του ίδιου του φορέα, αλλά των μελών του, που μπορεί να είναι νομικά πρόσωπα (ενώσεις, εταιρείες, οργανισμοί) ή φυσικά πρόσωπα με κοινά επαγγελματικά συμφέροντα.

Τα συνέδρια αυτά είναι οικονομικά συμφέροντα για τις ξενοδοχειακές μονάδες.

Πολύ συχνά, μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες, ενώσεις παραγωγών, συνεταιριστικές, ακόμη και μεμονωμένοι κατασκευαστές επωφελούνται από αυτές τις συγκεντρώσεις, για να προωθήσουν τις δημόσιες σχέσεις τους, και μέσω αυτών τις πωλήσεις τους. Εάν το ξενοδοχείο διαθέτει τους αναγκαίους χώρους και τα τεχνικά μέσα, ένα τέτοιο συνέδριο θα μπορεί να συμπληρώνεται με μία έκθεση. Η έκθεση έχει και η ίδια αποδοτικό κύκλο εργασιών (ενοίκιο) και συνοδεύεται, επίσης, από γεύματα και δεξιώσεις, που είναι εξ ίσου αποδοτικές. Γενικά, είναι δυνατόν να πούμε, ότι ένα ξενοδοχείο έχει συμφέρον να επιδιώκει συνέδρια, τα οποία περιλαμβάνουν και εκθέσεις.

Συνήθης παραλλαγή εμπορικών συνεδρίων είναι ο συνδυασμός Συμποσίου και Έκθεσης. Η μορφή αυτή επαγγελματικής συγκέντρωσης έχει το πλεονέκτημα, ότι μπορεί να οργανώνεται κάθε έτος, εμφανίζει δε πρωτοτυπία στον τρόπο διεξαγωγής της.

Θα πρέπει να τονίσουμε πως υπάρχει η τάση να ονομάζονται εμπορικά συνέδρια και αυτά, που οργανώνονται από αυτόνομες επιχειρήσεις μέσα στα πλαίσια των προσπαθειών τους, που αφορούν την ίδια την επιχείρηση και όχι τον κλάδο γενικότερα.

Το περιεχόμενο όλων αυτών των συνεδρίων μπορεί να είναι: παρουσίαση νέων προϊόντων, τρόποι αύξησης πωλήσεων και γενικά η επιτυχία των στόχων της εμπορικής δράσης αυτών των επιχειρήσεων.

Συνέδρια κομματικού, κοινωνικού, πολιτικού περιεχομένου

Συνέδρια διοργανώνονται, επίσης, από πολιτικά κόμματα, κοινωνικές Οργανώσεις, (π.χ. συνδικαλιστικές, γυναικείες ενώσεις) και από πολιτικές ενώσεις. Οι φορείς αυτοί μπορεί να είναι εθνικοί ή διεθνείς.

Σκοπός αυτών των συνεδρίων είναι ο απολογισμός του έργου των φορέων, η χάραξη στρατηγικής τους, η ιδεολογική τοποθέτησή τους, λαμβανομένων υπ' όψη νέων δεδομένων, η λειτουργία και ανάπτυξη τους κ.λ.

Συνέδρια διεθνών Οργανισμών

Οι διεθνείς Οργανισμοί αποτελούν την εξέλιξη και ανάπτυξη της διεθνούς συνεργασίας. Η συμμετοχή κάποιου Κράτους ως μέλους ενός διεθνούς Οργανισμού του δίνει το δικαίωμα να συμμετέχει σε συνέδρια, που οργανώνει ο Οργανισμός αυτός.

Το χαρακτηριστικό αυτής της κατηγορίας των συνεδρίων είναι, ότι οργανώνονται από κρατικές υπηρεσίες του Κράτους-μέλους του Οργανισμού. Η Πολιτεία-μέλος έχει την ευθύνη, την φροντίδα διεξαγωγής του συνεδρίου, το οποίο φιλοξενείται στην χώρα της.

Η συνήθης ορολογία για τα συνέδρια αυτά είναι «διεθνής διάσκεψη» ή «διεθνής συνδιάσκεψη». Προκαλείται άμιλλα μεταξύ των Κρατών-μελών για την καλύτερη οργάνωση και διεξαγωγή του συνεδρίου, με συνέπεια να προβάλλονται και οι καλύτερες τουριστικές υπηρεσίες τους.

Συνήθως, τα συνέδρια αυτά είναι σε ετήσια βάση. Ενδεικτικά αναφέρουμε το συνέδριο του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (Ι.Λ.Ο.), της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής κ.ά..

Οι διεθνείς Οργανισμοί οργανώνουν τακτικές ή έκτακτες συναντήσεις των εκπροσώπων των Κρατών-μελών τους κατά τις οποίες αξιολογούν την πορεία τους, χαράζουν πολιτική ανάλογα με τις διεθνείς συγκυρίες και εξελίξεις κ.ά..

Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της 10ης Δεκεμβρίου 1948

Του κ. **Κωνστ. Γε. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ**
Καθηγητού Παντείου Πανεπ. Κ.Π.Ε.,
Πανεπ. Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch. L. U.L. Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P., Paris

Ατομικά δικαιώματα: οριοθέτηση, οι απαρχές

Επειδή, κατά τον Έλληνα κυνικό φιλόσοφο Αντισθένη «αρχή σοφίας ονομάτων επί-σκεψις», σημειώνεται εδώ, ότι ανθρώπινα, ή ατομικά δικαιώματα, μη περιλαμβανομένων των πολιτικών, είναι εκείνα, τα οποία αναγνωρίζονται και καθιερώνονται σε μία οργανωμένη κοινωνική δομή υπέρ πάντων των ατόμων, ανεξαρτήτως υπηκοότητας, ιθαγενείας, θρησκείας, γένους, ηλικίας και άλλων χαρακτηριστικών.

Τα εκ του ως άνω ορισμού εξαιρεθέντα πολιτικά, αναγνωρίζονται και επιφυλλάσσονται μόνον για τους πολίτες συγκεκριμένης Πολιτείας.

Χωρίς να επιδιώκεται η πρόσκτηση τίτλου προγονολάτρου πρέπει να σημειωθεί, ότι ο σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων, εν σχέσει μόνον προς τους ελεύθερους Πολίτες, συναντάται έντονος κατά την ελληνικήν αρχαιότητα, εν αντιθέσει προς τα ισχύοντα σε Ανατολικούς Λαούς και μεταγενεστέρως στα Κράτη του Μεσαίωνα, όπου ούτε ανεγνώριζαν, ούτε διασφάλιζαν δικαιώματα υπέρ των Πολιτών.

Η πρώτη αναγνώριση δικαιωμάτων στον δυτικό χώρο είναι εκείνη εν Αγγλία κατά τις αρχές του 13 μ.Χ. αιώνα υπό του Ιωάννου του Ακτήμενος διά της Μάγκνα Κάρτα.

Ακολούθησαν:

Η Αμερικανική Διακήρυξη περί Ανεξαρτησίας (1776 μ.Χ.), και η Διακήρυξη της Γαλλικής Επανάστασης (1789 μ.Χ.), ενώ κατά τον 18ον αιώνα μ.Χ., επικρατήσαντος του αστισμού, ο σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων ανήχθη εις περιωπήν πολιτικής θρησκείας.

Μεταγενεστέρως, υπό το καθεστώς σοσιαλιστικών ιδεολογιών, κατά τις οποίες έναντι του ατόμου προέχει η κοινωνία, το απαραβίαστο των ατομικών δικαιωμάτων ως αρχή ατόνησε.

Η περίοδος μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο η διασφάλιση των ατομικών δικαιωμάτων πέραν των οίων δήποτε ρυθμίσεων επί πεδίου εθνικών Συνταγμάτων, σε διεθνές επίπεδο επιχειρείται μέσω του Χάρτη του Ατλαντικού της 14/8/1941, της Διάσκεψης της Washington του έτους 1942, της Διακήρυξης των Ηνωμένων Εθνών της 1/1/1942, της Δήλωσης της Μόσχας της 30/10/1943, της Διακήρυξης της Τεχεράνης της 2/12/1943, της Διακήρυξης της Φιλαδελφείας του Μαΐου 1944, του Κειμένου των Συνομιλιών του Dumbarton Oaks του έτους 1944, του Χάρτου του Ο.Η.Ε. του έτους 1945, της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του έτους 1948, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Ρώμης του έτους 1950, του Προσθέτου Πρωτοκόλλου της των Παρισίων του έτους 1952, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του Τορίνο της 18/10/1961, της Διάσκεψης περί ασφαλείας και συνεργασίας στην Ευρώπη του Ελσίνκι του έτους 1975, του Κοινοτικού Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Βρυξελλών του έτους 1989 κ.ά.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα στον Καταστατικό Χάρτη του Ο.Η.Ε.

Είναι γνωστόν, ότι το διεθνές κλίμα εντός του οποίου έλαβε χώρα η ίδρυση του Ο.Η.Ε. ήταν εντελώς διάφορο εκείνου, το οποίο προϋπήρξε της Κοινωνίας των Εθνών.

Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος υπήρξε κατά βάσιν πόλεμος επίλυσης οικονομικών κατά το πλείστον διαφορών μεταξύ των Κρατών.

Αντιθέτως, ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος έλαβε μεγαλύτερες διαστάσεις, έθεσε σε κίνδυνο αυτή ταύτη την ελευθερία του Ανθρώπου και για τον λόγο αυτό έλαβε ιδεολογικό χαρακτήρα: υπήρξε πόλεμος Κυβερνήσεων και Λαών για την υπεράσπιση ελευθεριών, αποκτηθεισών με μακρούς αγώνες.

Ως εκ τούτου μετά την λήξη αυτού του πολέμου ήταν αναμενόμενες κατά την σύσταση του Ο.Η.Ε. νέες, πλέον καινοτόμες, προσεγγίσεις της έννοιας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σχετικώς ο Καταστατικός Χάρτης του Ο.Η.Ε. αναφέρει στο Προοίμιο:

Ημέις οι Λαοί των Ηνωμένων Εθνών είμεθα αποφασισμένοι όπως διακηρύξουμε εκ νέου πίστη στα θεμελιώδη δικαιώματα του Ανθρώπου, στην αξιοπρέπεια και στην αξία του Ανθρώπου, στην ισότητα των δικαιωμάτων Ανδρών και Γυναικών και Εθνών, μεγάλων και μικρών...

Κατά συνέπεια η υπεράσπιση των δικαιωμάτων του Ανθρώπου αποτελεί κατευθυντήρια γραμμή του Οργανισμού, αρμόδια δε Όργανά του είναι το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο, (εκ του οποίου εξαρτάται η Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου) και βεβαίως η Γενική Συνέλευση και το Συμβούλιο Ασφαλείας.

Η Επιτροπή συγκροτήθηκε με απόφαση του Συμβουλίου την 16η Φεβρουαρίου 1946 μ.Χ., μεταξύ δε των αρμοδιοτήτων της περιελαμβάνετο και η σύνταξη σχετικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Έπειτα από 87 Συνεδριάσεις και 3 πλήρεις Συνόδους η Επιτροπή ολοκλήρωσε το έργο της σύνταξης της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και υπέβαλε στην Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. το σχετικό κείμενο κατά την τρίτη Σύνοδό της στο Παρίσι το έτος 1948.

Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου: γενική προσέγγιση

Μετά μακράν προεργασία η Διακήρυξη ενεκρίθη την 10ην Δεκεμβρίου 1948 μ.Χ. υπό των Μελών της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε., οι εργασίες της οποίας διήρκεσαν 2 μήνες.

Οκτώ Χώρες, η Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, η Λευκορωσία, η Τσεχοσλοβακία, η Πολωνία, η Σαουδική Αραβία, η Ουκρανία, η Νοτιοαφρικανική Ένωση και η Γιουγκοσλαβία, απέσχον της ψηφοφορίας.

Χαρακτηριστικώς αναφέρεται, ότι κατά τον Εκπρόσωπο της Ε.Σ.Σ.Δ. Andrei VICHINSKY: «Η Διακήρυξη παρουσιάζει χαρακτήρα τυπικώς νομικόν και εκφράζεται διά σειράς αφηρημένων άρθρων. Ακόμη διακρίνεται από την έλλειψιν επαναστατικού πνεύματος! και επομένως δεν τυγχάνει της αποδοχής της Ε.Σ.Σ.Δ.», πράγμα το οποίο προκάλεσε τότε αλγεινή εντύπωση στην παγκόσμια κοινή γνώμη, δεδομένου, ότι η Ένωση ήταν το «άλλο» παγκόσμιο «δέος» της εποχής.

Χαρακτηριστικά της Διακήρυξης

Η Διακήρυξη περιλαμβάνει Προοίμιο και 30 άρθρα, με τα οποία αναγνωρίζονται 100 δικαιώματα περίπου.

Η Διακήρυξη πρέπει να θεωρηθεί ως Οικουμενική για σειρά λόγων, όπως:

Η Διακήρυξη είναι Οικουμενική ως εκ της εμπνεύσεως και της εκφράσεώς της.

Η Διακήρυξη είναι Οικουμενική ως εκ του περιεχομένου της.

Η Διακήρυξη είναι Οικουμενική ως έχουσα εφαρμογή επί πάντων των ανθρωπίνων όντων.

Επί του στοιχείου της οικουμενικότητας του κειμένου της Διακήρυξης είναι εμφανής η επιρροή επ' αυτού των Γαλλικών Διακηρύξεων των ετών 1789 και 1793.

Οι ατομικές ελευθερίες της Διακήρυξης

Με την ρύθμιση του άρθρου 1 της Διακήρυξης, στο οποίο αναφέρεται, ότι οι Άνθρωποι γεννώνται ελεύθεροι και ίσοι ως προς την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα «προικισμένοι διά λογικόν και συνειδήσεως», τίθενται οι βάσεις των ατομικών ελευθεριών ή κλασικών δικαιωμάτων, τα οποία είναι:

Το δικαίωμα ζωής.

Η ελευθερία και η ασφάλεια του απόμου.

Η κατάργηση της δουλείας.

Το δικαίωμα της ελεύθερας κυκλοφορίας.

Η καταδίκη της απάνθρωπης μεταχείρισης.

Οι εγγυήσεις κατά της αυθαιρεσίας.

Η ισότητα έναντι του νόμου.

Το δικαίωμα του ασύλου.

Το δικαίωμα απόκτησης ιθαγένειας.

Το δικαίωμα ιδιοκτησίας.

Η εθνική, φυλετική, θρησκευτική και γλωσσική ισότητα.

Η ισότητα των δύο φύλων.

Η ισότητα ημεδαπών και αλλοδαπών.

Η ελευθερία σκέψης, διάδοσης ιδεών και πληροφοριών.

Πολιτικά δικαιώματα (άρθρα 21, 22).

Εκ των Κοινωνικών, Οικονομικών και Μορφωτικών Δικαιωμάτων σημειώνονται (άρθρα 23 έως και 27) τα εξής:

Το δικαίωμα εργασίας, ανάπαυσης, αργίας.

Το δικαίωμα σε ωρισμένο επίπεδο ζωής, ασφάλειας λόγω ανεργίας, ασθενείας, γήρατος, αναπηρίας και χηρείας.

Η προστασία της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας.

Το δικαίωμα εκπαίδευσης.

Το δικαίωμα συμμετοχής στην μορφωτική ζωή της Κοινότητας.

Το δικαίωμα προστασίας των υλικών και ηθικών συμφερόντων των απορροεόντων εκ της πνευματικής εργασίας του Δημιουργού κ.ά.

Η νομική φύση της Διακήρυξης

Περί της νομικής φύσης της Διακήρυξης έχουν διατυπωθεί διάφορες ετερόκλητες απόψεις, μερικές των οποίων αναφέρονται εδώ όλως ενδεικτικώς:

Το κείμενο στερείται νομικής αξίας, ως ανήκον στην σφαίρα της ηθικής τάξεως.

Η Διακήρυξη κέκτηται νομική αξία ως επαναλαμβάνουσα αρχές περιλαμβανόμενες στο εθνικό δίκαιο πολλών Κρατών.

Η Διακήρυξη κέκτηται νομική αξία συνεφελκόμενη υποχρεωτική ισχύ, χωρίς διάκριση των διατάξεών της.

Η Διακήρυξη έχει νομικό χαρακτήρα, αλλά είναι ως νομικό κείμενο ατελές.

Η Διακήρυξη δεσμεύει ηθικώς τα Κράτη.

Σημειώνεται, ότι οι πλείστοι των Συγγραφέων απορρίπτουν την άποψη, ότι η Διακήρυξη έχει νομικό χαρακτήρα.

Συνεπώς, η εφαρμογή της υπό των Κρατών Μελών εναπόκειται στις καλές προθέσεις τους, γεγονός, το οποίο συνεφέλκεται ετερόκλητες πρακτικές εφαρμογές, τόσο υπό του Ο.Η.Ε., όσο και υπό των επί μέρους Κρατών.

Εξ άλλου, εκ του γεγονότος, ότι σε διάφορες δικαστικές αποφάσεις αναφέρονται άρθρα της Διακήρυξης δεν δύναται να συναχθεί το συμπέρασμα, ότι αυτή έχει (απόλυτο) νομικό χαρακτήρα, αλλά, ότι η Διακήρυξη ασκεί εμμέσως επίδραση επί της εξελίξεως της νομολογίας διεθνώς.

Η επίδραση της Διακήρυξης

Ελλείψει χώρου δεν αναφέρονται εδώ ιδιάζοντα νομικά ζητήματα, όπως εκείνα των εγγυήσεων εσωτερικής φύσεως, των εγγυήσεων τεχνικής φύσεως, των εγγυήσεων δικαιοδοτικής φύσεως, των εγγυήσεων ποινικής φύσεως και επισημαίνεται απλώς το θέμα της επιρροής της Διακήρυξης σε μεταγενέστερα συναφή κείμενα και θετικές δράσεις.

Πρώτος καρπός της επιρροής της Οικουμενικής Διακήρυξης υπήρξε η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Ρώμης του έτους 1950 μ.Χ. και το Πρόσθετον Πρωτόκολλο αυτής των Παρισίων του έτους 1952 μ.Χ. Αμφότερα τα κείμενα έχουν την σφραγίδα του πνεύματος της Διακήρυξης τόσοσ επί γενικών θεμάτων, όσον και επί του θέματος της προστασίας των επί μέρους ατομικών ελευθεριών.

Η Σύμβασις της Ρώμης δεν περιλαμβάνει μόνον την διακήρυξη της αρχής κάθε ατομικής ελευθερίας, αλλά καθορίζει το περιεχόμενό τους, θεσπίζοντας όρια εντός των οποίων αυτές ασκούνται.

Υπενθυμίζεται, ότι «παραγωγός» τόσο της Σύμβασης της Ρώμης, όσον και του Προσθέτου Πρωτοκόλλου των Παρισίων είναι το Συμβούλιο της Ευρώπης, το οποίο έχει ιδρυθεί την 5η Μαΐου 1949, βασίζεται στην κοινότητα του γεωγραφικού παράγοντος των ευρωπαϊκών Κρατών Μελών του και επιδιώκει την ενότητα των Μελών του προς διαφύλαξη και προαγωγή κοινών ιδεών και αρχών (ελευθερίας, δημοκρατίας κ.ά.).

Άλλη διεθνούς χαρακτήρος Διάσκεψη, η οποία ενήργησε υπό το πνεύμα της Οικουμενικής Διακήρυξης είναι εκείνη του έτους 1975 μ.Χ. η οποία έγινε στο Ελσίνκι για θέματα ασφάλειας και συνεργασίας στην Ευρώπη.

Πέραν αυτών, επισημαίνεται εδώ η επίδραση των ρυθμίσεων της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σε κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ανάγει, ως γνωστόν, την γένεσή της στο πρώτο μόρφωμά της την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα του έτους 1952 μ.Χ. εν Παρισίοις, υπό έξη Χωρών.

Ηκολούθησαν η σύσταση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και η σύσταση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας το έτος 1957 μ.Χ. στη Ρώμη.

Σήμερα, μετά διάφορες εσωτερικές μεταλλάξεις η Ένωση περιλαμβάνει 25 Χώρες και λειτουργεί βάσει των ρυθμίσεων των Συνθηκών Μάαστριχτ, Άμστερνταμ και Νίκαιας.

Οι ρυθμίσεις των εν λόγω Συνθηκών απετέλεσαν εν εκτάσει το κείμενο της ατυχούς μέχρι τούδε Συνθήκης για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία ως πρώτη ιδρυτική αρχή αναφέρει, ότι οι Ηγέτες της Ένωσης εμπνέονται από την πολιτιστική, θρησκευτική, ανθρωπιστική κληρονομία της Ευρώπης, από την οποία αναπτύχθηκαν οι παγκόσμιες αξίες των απαραβάτων και αναφαίρετων δικαιωμάτων των Ανθρώπων, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας και του κράτους δικαίου.

Ως εκ τούτου η Ένωση αναγνωρίζει, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα δικαιώματα και ελευθερίες:

- Την ανθρωπινή αξιοπρέπεια.
- Το δικαίωμα στη ζωή.
- Το δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου.
- Την απαγόρευση των βασανιστηρίων.
- Την απαγόρευση της δουλείας.
- Το δικαίωμα ιδιοκτησίας.
- Το δικαίωμα στην ασφάλεια.
- Τον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής.
- Το δικαίωμα δημιουργίας οικογένειας.
- Την ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας.
- Την ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης.
- Την ελευθερία της τέχνης και της επιστήμης.
- Το δικαίωμα της εκπαίδευσης.
- Το δικαίωμα επιλογής επαγγέλματος.

Το δικαίωμα ασύλου.

Την ισότητα έναντι του νόμου.

Την πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία.

Την ισότητα ανδρών και γυναικών.

Δικαιώματα παιδιών και ηλικιωμένων ατόμων.

Την ελευθερία των Πολιτών προς αναζήτηση απασχόλησης.

Την επιχειρηματική ελευθερία.

Το δικαίωμα διαπραγμάτευσης και των συλλογικών δράσεων.

Την κοινωνική ασφάλεια και την κοινωνική αρωγή.

Την προστασία της υγείας.

Την ελευθερία εγκατάστασης.

Την καταβολή ίσης αμοιβής χωρίς διακρίσεις φύλου.

Την προστασία των καταναλωτών κ.ά.

Εάν συγκριθούν τα διαλαμβανόμενα περί ατομικών δικαιωμάτων στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με αυτά της Ένωσης διαπιστώνεται, ότι αυτά επαναλαμβάνονται, τηρουμένων των αναλογιών, κατά συρροήν.

Εν είδει επιλόγου

Οι καιροί είναι χαλεποί.

Παράγοντες απρόβλεπτοι, ασύμμετρες απειλές, συγκρουόμενα συμφέροντα, παλαιά και νέα πάθη, η επιθυμία του άνευ και εκτός ορίων κέρδους, δημιουργούν παγκοσμίως και διεθνώς καταστάσεις αστάθειας, αβεβαιότητας, φόβου, υπό το κράτος των οποίων ο σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων κλυδωνίζεται.

Η επί θύραις άλογος τρομοκρατία, υπόπτου προελεύσεως και υπόπτων στόχων, οδηγεί κατά την παρούσα περίοδο, υπό καθεστώς πραγματικών, τεκμαιρομένων, ή νομιζομένων κινδύνων, στην λήψη αποφάσεων αναστολής, περιστολής, φαλκίδευσης των ατομικών δικαιωμάτων.

Υπενθυμίζεται, η απόφαση της Δευτέρας 5ης Δεκεμβρίου 2005 μ.Χ. των Υπουργών Εσωτερικών Υποθέσεων και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία προβλέπει την καταγραφή όλων των τηλεφωνικών επικοινωνιών των Ευρωπαίων Πολιτών, τα δε σχετικά δεδομένα θα διατίθενται στις εθνικές και διεθνείς διωκτικές Αρχές αλλά και σε εμπορικές επιχειρήσεις επί πληρωμή (!), με ό,τι δήποτε αυτό συνεφέλλεται.

Πλέον αναλυτικώς:

Τα δεδομένα θα είναι διαθέσιμα στις εθνικές διωκτικές Αρχές, Αστυνομία, Αντιτρομοκρατική Ομάδα, Μυστικές Υπηρεσίες.

Επίσης, το υλικό θα είναι διαθέσιμο στις αντίστοιχες διωκτικές Αρχές των υπολοίπων Χωρών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ιντερπόλ, αλλά και σε Τρίτες Χώρες, εάν αυτό ζητηθεί.

Κατά τον Έλληνα Υπουργό Δικαιοσύνης η Ελλάδα θα επιχειρήσει να περιορίσει την διατήρηση δεδομένων μόνον για την εξυπηρέτηση σκοπών έρευνας, διακρίβωσης και δίωξης σοβαρών εγκλημάτων, παρά την επισήμανση του Βρεταννού Προεδρεύοντος του Συμβουλίου των Υπουργών της Ένωσης, ότι επίκειται η λήψη και άλλων παρεμφερών μέτρων, απτομένων ατομικών δικαιωμάτων.

**ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**REVUE DE DECENTRALISATION, D' ADMINISTRATION
LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL**

**REVIEW OF DECENTRALIZATION, LOCAL
GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT**

*

Τριμηνιαία Επιστημονική Έκδοση
Edition scientifique trimestrielle
Quartely scientific review

*

Έτος ιδρύσεως 1995 μ.Χ.

*

Τεύχος / Numéro / Issue 45/2006
Ιούλιος/Αύγουστος/Σεπτέμβριος 2006

*

Κωδικός: 4297

*

Ιδιοκτήτης / Propriétaire / Owner

ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Αστική μη κερδοσκοπική Εταιρεία

**CENTRE DE FORMATION DES ETUDES DE RECHERCHE ET DU
DEVELOPPEMENT**
Société civile sans but lucratif

CENTER OF EDUCATION RESEARCH AND DEVELOPMENT
Civil not lucrative Association

*

Υπεύθυνος κατά τον νόμο, Εκδότης /Editeur/Editor
Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Prof. Const. GE. ATHANASSOPOULOS

*

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Καθηγητής **Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**
Responsable Scientifique: Professeur **Const. GE. ATHANASSOPOULOS**
Scientific Responsible: Professor **Const. GE. ATHANASSOPOULOS**

*

Σύμβουλος Έκδοσης
**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ,
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**
Conseiller d' édition

**CENTER HELLENIQUE DE DECENTRALISATION,
D' ADMINISTRATION LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL**

Edition Counsellor
**HELLENIC CENTER FOR DECENTRALIZATION, LOCAL
GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT**

Διευθύνεται υπό Συντακτικής Επιτροπής εκ Καθηγητών Πανεπιστημίου και
Ειδικών Επιστημόνων
Dirigée par Comité de rédaction de Professeurs d' Université et de
Scientifiques Spécialisés
Directed by Edition Board of University Professors and Specialized Scientists

*

Τιμή τεύχους: 9 € Συνδρομές ετήσιες: Φιλίας: 300 € Δημοσίων
Υπηρεσιών, Ν.Π.Δ. και Ι.Δ., Δήμων, Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, Τραπεζών,
Εταιρειών: 150 € Ιδιωτών: 30 € Φοιτητών: 15 €

Εξωτερικού: US \$ 100

Prix: 9 € Abonnements: Prix d' ami: 300 € Services Publics, Personnes Morales de
Droit Public ou Privé, Communes, Administrations Départementales, Banques,
Sociétés: 150 € Individuels: 30 € Etudiants: 15 €

Etranger: US \$ 100

Price: 9 € Subscriptions: Friendship: 300 € Public Services,
Legal Persons of Public or Private Law, Communities, Prefecture
Administrations, Banks, Societies: 150 € Individuals: 30 €

Students: 15 € Abroad: US \$ 100

*

Υπεύθυνος Τυπογραφείου
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.Ε.Β.Ε.

Χαλκοκονδύλη 35, Τηλεφ. Κέντρο: (210) 5242177, (210) 5226641, FAX: (210) 5232409

*

Οι αναγγελίες εντός πλαισίου των νέων εκδόσεων αποτελούν φιλική προσφορά
του Επιστημονικού Υπευθύνου του Περιοδικού προς τους Συγγραφείς τους

*

Βάσει του Ν. 2121/1993 και των σχετικών κανόνων του Διεθνούς Δικαίου απα-
γορεύεται η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή (ολική ή μερική) με όποιον δήποτε
τρόπο και με όποιο δήποτε μέσο των κειμένων του παρόντος, χωρίς προηγούμενη
έγγραφη άδεια του εκδότη.

Toute reproduction d' un extrait quelconque de cette Revue, par quelque
procédé que ce soit, et notamment par photocopie ou microfilm, est strictement
interdite.

The whole of the material appearing in this Review is a copyright and may not be
reproduced in whole or in part without the permission of the Editor.

*

Διεύθυνση / Adresse / Address

Ίμβρου 6, 11257 Αθήναι, τηλ.: (210) 8647120, fax: (210) 8658868
IMVROY 6, GR - 11257, ATHENES / ATHENS, teleph.: (210) 8647120,
fax: (210) 8658868

*

ISSN 1106-91-71

Τεύχος, Ν.45 / 2006 / ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ / SOMMAIRE / CONTENTS**Σελ./Ρ.**

- Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Τοις Εντευξομένοις ἢ Περί οργάνωσης εν γένει του Κράτους, της Δημόσιας Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	1
- Πρ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Η σύγχρονη ψηφιακή τεχνολογία εργαλείο πάταξης της γραφειοκρατίας.....	13
- Ο Μύλτον ΦΡΙΝΤΜΑΝ απεβίωσε πλήρης ημερών	22
- Α. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ: Λυδία λίθος η στρατηγική πρόσβασης όλων στην κοινωνία της πληροφορίας	17
- Const. GE. ATHANASSOPOULOS, V. DELITHEOU: Globalization and profits in the Balkans	23
- Νίν. REDING: Η ανάπτυξη τεχνολογιών πληροφορικής προϋπόθεση δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης	26
- Το Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ).....	31
- Ph. ΜΑΥΣΤΑΔΤ: Σημαντικός ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στην ενσωμάτωση Νέων Μελών της Ε.Ε.....	34
- Έφ. ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ: Δημόσιες επενδύσεις: Αναγκαιότητα και στόχοι	36
- Γεωργ. ΤΣΑΓΚΟΥΛΗΣ: Ο ανταγωνισμός περί τα αναπτυξιακά κίνητρα συνιστά απειλή για την ευρωπαϊκή οικονομία μετά την διεύρυνση;	40
- Εκδόσεις Κ.Ε.Μ.Ε.Α.....	51
- 130 Χώρες Μέλη του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου	52
- Ευγ.-Μ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: Πολιτιστικά θέματα: Αφιέρωμα στην Τζίνα Μπαχάουερ. Σολίστ ο Άρης Γαρουφαλής. «Μουσική διαδρομή σε βυζαντινά ίχνη».....	53
- Εκδόσεις Κ.Ε.Μ.Ε.Α.....	55
- Αργ.-Ειρ. Παν. ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ: Οι νησιωτικές περιοχές της Ελλάδος. Προβλήματα και προοπτικές ανάπτυξης.....	57
- Δημ. ΕΥΦΡΑΙΜΟΓΛΟΥ: Έργο του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού η διάσωση και η προβολή του ελληνικού πολιτισμού	59
- Τιμητικές διακρίσεις και βραβεία του Κέντρου Προώθησης Ηθικών και Ανθρωπιστικών Αξιών «Δ. Ν. ΚΑΡΛΟΣ»	63
- Κυκλοφορώ σωστά, κερδίζω την ζωή.....	64
- Const. GE. ATHANASSOPOULOS: Développement régional et investissements	66
- Πέτρος ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ: Από τον κανόνα χρυσού στις κυμαινόμενες ισοτιμίες. Διαπιστώσεις για τις τάσεις επέκτασης του κεφαλαίου και τις συνέπειές της	68
- Γ.-Σπ. Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Αρχιτεκτονική και Ενέργεια: Βίοι παράλληλοι	79
- Σοφία ΓΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ: Βιώσιμη ανάπτυξη και περιφερειακή πολιτική.....	81
- Ιωάν. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΣ: Συνεδριακός τουρισμός (είδη συνεδρίων).....	86
- Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της 10ης Δεκεμβρίου 1948.....	88
- Εκδότης, Επιστημονικός Υπεύθυνος	94
- Περιεχόμενα	96